

Barbara Dobrzańska, Magdalena Sitek

MINI LEKSYKON ZAGADNIEŃ UNII EUROPEJSKIEJ

Recenzent: prof. dr hab. Janusz Soboń

Józefów 2009

SŁOWO WPROWADZAJĄCE

Poziom wiedzy społecznej na temat Unii Europejskiej, jej historii, instytucji, prawa czy polityk jest wciąż niewystarczający. Chociaż istniejąca literatura w tym zakresie jest imponująca, to jednak nie trafia ona do osób, które nie mają wystarczającej cierpliwości do systematycznego i pogłębionego poszukiwania odpowiedzi na pytania i wątpliwości związane z procesem integracji europejskiej. Stąd zamiarem Auterek było opracowanie mini leksykonu, który zawierałby wyjaśnienie podstawnych pojęć.

Magdalena Sitek [M.S.] i Barbara Dobrzańska [B.D.]

Acquis coomunautaire

dorobek prawny Wspólnoty Europejskiej, w skład którego wchodzi: porządek prawny, zasady oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji. Każde państwo członkowskie Unii Europejskiej oraz przystępujące do niej musi przyjąć **a.c.** [B.D.]

Acquis Schengen

do traktatu z Amsterdamu dołączono protokół w sprawie włączenia **a.s.** w ramy Unii Europejskiej. Po wejściu w życie Traktatu Amsterdamskiego dorobek prawny Schengen stosuje się do państw członkowskich Unii Europejskiej. [B.D.]

Adenauer Konrad

wybitny polityk niemiecki. Kanclerz RFN (1949-1963) i minister spraw zagranicznych (1951-1955). Jeden z tzw. ojców Europy. Odegrał wybitną rolę w procesach integracji europejskiej, przyczyniając się do powstania EWG i Euratomu oraz Rady Europy. W jego konwencji integracja europejska, której był gorącym zwolennikiem, służyła dobrze rozwojowi Europy Zachodniej oraz umożliwiła Niemcom odzyskanie znaczenia w Europie, chroniąc je jednocześnie przed odejściem od zasad demokracji, praworządności i pokojowego rozwoju. [B.D.]

Agencja Unii Europejskiej

organ Unii Europejskiej, który zajmuje się określoną niewielką, wydzieloną dziedziną polityki UE. Agencja najczęściej pełni funkcję informacyjną lub techniczną. Agencja posiada osobowość prawną. Do powstania agencji wystarczy akt prawa wtórnego (rozporządzenie), niekoniecznie muszą być zapisane w traktatach. [B.D.]

Agencje Unii Europejskiej: Agencje pierwszego filaru (wspólnotowe)

Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound), Europejska Agencja Środowiska (EEA), Europejska Fundacja Kształcenia (ETF), Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (ECMDDA), Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (Znaki Towarowe i Wzory), Europejska Agencja Leków (EMA), Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (OSHA), Wspólnotowy Urząd Odmian Roślin (CPVO), Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej (CdT), Europejska Agencja Praw Podstawowych (FRA), Europejska Agencja Odbudowy (EAR), Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), Europejska Agencja do spraw Bezpieczeństwa na Morzu (EMSA), Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA), Europejska Agencja Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA), Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), Europejska Agencja Kolejowa (ERA), Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Frontex), Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa (CFCA), Europejski Organ Nadzoru Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GSA), Europejska Agencja Chemikaliów (ECHA), Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na Rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (Fusion for Energy); **Agencje drugiego filaru** – Instytut Unii Europejskiej Studiów nad Bezpieczeństwem (ISS), Centrum Satelitarne Unii Europejskiej (EUSC), Europejska Agencja Obrony (EDA); **Agencje trzeciego filaru** – Europejski Urząd Policji (Europol), Zespół ds. Współpracy Sądowej w Unii Europejskiej (Eurojust), Europejskie Kolegium Policyjne (CEPOL); **Agencje wykonawcze** – Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych (REA), Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA), Agencja Wykonawcza ds. Konkurencyjności (EACI), Agencja Wykonawcza ds. Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-TEA), Agencja Wykonawcza Programu Zdrowia Publicznego (PHEA). [M.S.]

Agenda 2000

dokument opracowany przez Komisję Europejską, ogłoszony w Parlamencie Europejskim po zakończeniu Konferencji Międzyrządowej Unii Europejskiej 16 lipca 1997 r. przez Jacques'a Santera, przedstawiający cele i politykę Unii Europejskiej na przełomie wieków. Strategia rozwojowa zakłada równoległość dwóch zadań – wzmacniania UE i rozszerzania jej granic. [M.S.]

Agenda Transatlantycka

porozumie zawarte w 1995 r. między Wspólnotą Europejską a Stanami Zjednoczonymi. Agenda określa ramy współpracy w wielu dziedzinach m.in. w popieraniu pokoju i stabilności, ochronie demokracji, międzynarodowej współpracy na rzecz ochrony środowiska i poprawy warunków pracy, stworzeniu lepszych warunków dla rozwoju handlu na świecie oraz zacieśnienia kontaktów między kontynentami. [B.D.]

Agis

program ramowy Unii Europejskiej, dotyczący współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych w ramach obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Program został uruchomiony na podstawie decyzji Rady Unii Europejskiej z 22 lipca 2002 r. Ogólnym celem programu jest zapewnienie obywatelom UE wysokiego poziomu bezpieczeństwa. [B.D.]

Akcesja

proces przyłączania się państw kandydujących do Unii Europejskiej. Podstawę prawną przyjęcia państwa do UE stanowi art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej, stanowiący, że pierwszym etapem procesu akcesyjnego jest złożenie przez państwo kandydujące wniosku o członkostwo w UE na ręce państwa aktualnie sprawującego Prezydencję Rady Unii Europejskiej. W następnym etapie Rada występuje do Komisji Europejskiej o opinię na temat wniosków o członkostwo złożonych przez państwa kandydujące. Kończącą częścią opinii jest rekomendacja rozpoczęcia procesu negocjacji akcesyjnych z kandydatem. Po zakończeniu procedury negocjacyjnej

przewodniczący Rady Unii Europejskiej, przewodniczący Komisji oraz przedstawiciel państwa kandydującego podpisują Traktat Akcesyjny. Końcowym etapem procesu akcesji jest ratyfikacja Traktatu Akcesyjnego przez państwo kandydujące, państwa członkowskie oraz przez Parlament Europejski. [M.S.] [B.D.]

B

Beneficjant

podmiot będący odbiorcą pomocy. Najczęściej, w ramach Funduszy Strukturalnych, są to jednostki administracyjne różnego szczebla poszczególnych krajów objętych pomocą oraz przedsiębiorstwa i stowarzyszenia. [B.D.]

Beneluks

nazwa zbiorowa Belgii, Holandii i Luksemburga, które zawarły układy prowadzące do ścisłej współpracy gospodarczej – unia ekonomiczna, unia celna, unia gospodarcza. [B.D.]

Bezpaństwowiec

osoba nie mająca obywatelstwa żadnego państwa. Bezpaństwowiec podlega prawu państwa pobytu, może być wydalony, nie ma praw politycznych ani innych, które przysługują tylko obywatelom. [B.D.]

Biała księga

ważny dokument dotyczący spraw wewnętrznych, gospodarczych czy politycznych; dokument przygotowany przez Komisję Europejską zawierający przyspieszenie i urzeczywistnienie celów Unii Europejskiej. Biała Księga wydawana w chwili pojawienia się istotnego dla rozwoju Unii problemu, np. szczyt Rady Europejskiej z 1995 r. w Cannes przyjął Białą Księgę dotyczącą Przygotowania krajów stowarzyszonych Europy Środkowej i Wschodniej do integracji

z Rynkiem Wewnętrznym UE. Jest adresowana do wszystkich państw regionu o różnych stopniu zaawansowania przemian, nie wyznacza więc terminów i nie jest obligatoryjna. [B.D.]

Budżet Unii Europejskiej

plan finansowy obejmujący wielkość i strukturę wydatków oraz źródła ich finansowania. Budżet UE składa się z budżetu ogólnego i budżetu operacyjnego oraz innych środków finansowych, które nie są objęte bezpośrednio budżetem. Charakterystyczna cecha budżetu UE – brak możliwości wystąpienia deficytu budżetowego. W wyniku tego budżet ten zawsze musi być zrównoważony. [B.D.]

Budżet korygujący Unii Europejskiej

w przypadku wystąpienia szczególnych okoliczności budżet ogólny może zostać poddany ściśle określonej modyfikacji. W szczególności zmianie może ulegać przeznaczenie części wydatków. Budżet korygujący dopuszcza możliwość zmian poziomu wydatków - najczęściej następuje ich zmniejszenie oraz zmiany poziomu dochodów - zmniejszenie lub zwiększenie. [B.D.]

Budżet uzupełniający Unii Europejskiej

w przypadku wystąpienia szczególnych okoliczności budżet ogólny może zostać poddany ściśle określonej modyfikacji. Tworzony jest wówczas dodatkowy plan finansowy uwzględniający w szczególności konieczność dokonania większych wypłat, aniżeli początkowo zaprojektowano. [B.D.]

Cele polityki strukturalnej Unii Europejskiej

priorytety, które zostały wyraźnie określone w ramach reformy Funduszy Strukturalnych. Zawierają zestaw koniecznych do podjęcia

działań w odniesieniu do poszczególnych regionów Wspólnoty. Polityki stanowią ważne kryterium przy wyborze konkretnego instrumentu finansowania danego regionu. [B.D.]

Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej

obejmują priorytety rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego. W zależności od stopnia rozwoju danego regionu oraz rodzaju i skali występujących na danym terenie problemów - cele te mogą być realizowane łącznie lub w określonych wariantach. Nadrzędnym celem polityki regionalnej UE jest nie tylko redukcja niekorzystnych dysproporcji w rozwoju poszczególnych regionów, ale także prewencja skierowana przeciw powstawaniu nowych różnic wynikających z funkcjonowania samej Wspólnoty. Polityka regionalna realizuje te cele, podejmuje również działania wzmacniające poziom konkurencyjności poszczególnych regionów oraz wewnętrzną spójność w całej Europie. [B.D.]

Cena docelowa

cena wyrażająca oczekiwania rolników co do poziomu cen. [B.D.]

Cena interwencyjna

cena, po której dokonywane są we Wspólnocie Europejskiej interwencyjne skupy nadwyżek produktów rolnych. Zadaniem tej ceny jest utrzymanie dochodów rolników na ściśle określonym poziomie. [B.D.]

Cena kierunkowa

stosowana w regulacji rynku mleka; wyraża poziom ceny uzyskiwany przez producentów mleka; ustalana na podstawie warunków zbytu mleka i jego przetworów na terenie Wspólnoty Europejskiej i poza nią. [B.D.]

Cena normatywna

pożądana cena stosowana na hurtowych rolnych rynkach Wspólnoty, ustalana na poziomie gwarantującym rolnikom dochody w określonej

wysokości, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między popytem a podażą. [B.D.]

Cena progowa

minimalna cena dla towarów rolnych importowanych spoza Wspólnoty, ustalana głównie w odniesieniu do zboża, cukru oraz mleka i jego przetworów. [B.D.]

Cena śluzy

cena stosowana w imporcie mleka, wieprzowiny, drobiu i jaj spoza terenu Wspólnoty. Cena ustalana jest zazwyczaj na poziomie ceny ogólnoswiatowej. W sytuacji, gdy ceny na rynku Wspólnoty Europejskiej są niższe niż ceny śluzy, różnice te pokrywa się opłatami wyrównującymi. [B.D.]

Churchill Winston

brytyjski mąż stanu, słynny z umiejętności krasomówczych, laureat Literackiej Nagrody Nobla. Pracował na rzecz Ruchu Europejskiego, utworzenia Rady Europy. W 1946 r. na Uniwersytecie w Zurychu w przemówieniu zaproponował utworzenie Stanów Zjednoczonych Europy. Churchill był zwolennikiem polityki angażowania Wielkiej Brytanii w pro-cesie zjednoczenia świata zachodniego i ścisłej współpracy ze Stanami Zjednoczonymi. Opowiadał się za ścisłą współpracą obronną państw europejskich. [B.D.]

Cło antydumpingowe

dodatkowa opłata nakładana na eksportera, który na terenie Wspólnoty dokonuje sprzedaży towarów po cenach dumpingowych. [B.D.]

College of Europe

szkoła prowadząca zajęcia z zakresu integracji Europejskiej dla absolwentów szkół wyższych. Powstała w 1949 r. w Brugii, a jej zadaniem jest kształcenie młodzieży z różnych państw Europy, zgodnie z ideą jedności europejskiej. Od 1994 r. filia tej instytucji została też utworzona w Warszawie Natolinie. [B.D.]

CORINE (Europejski Program Koordynacji Informacji w Dziedzinie Środowiska)

jednym z członów programu CORINE jest CORINE Biotopes, który identyfikuje i opisuje miejsca, szczególnie istotne dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy. Program CORINE Biotopes obejmuje kilka innych działów – m.in. Soil Erosion Risk – dotyczy zagrożenia erozją gleb, Coastal Erosion Risk – dotyczy zagrożenia abrazją oraz Corineau – dotyczy zasobów wodnych. [B.D.]

COREPER (Komitet Stałych Przedstawicieli)

instytucja pomocnicza Rady Unii Europejskiej, której siedziba mieści się w Brukseli. COREPER działa od 1958 r., w jego skład wchodzi stali przedstawiciele państw członkowskich w randze ambasadorów. Stanowi łącznik między administracją państwową a Wspólnotą. Przygotowuje wstępne uzgodnienie stanowisk wobec propozycji Komisji Europejskiej, które dotyczą wszystkich dziedzin z wyjątkiem Wspólnej Polityki Rolnej i monetarnej. [M.S.]

D

Decyzja

akt prawny prawa wtórnego przyjęty przez organy Wspólnot – Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską i Parlament Europejski. Obowiązuje w całości wszystkich adresatów, którzy mogą być określani imiennie lub w sposób pośredni; mogą nimi być państwa członkowskie (pojedyncze lub kilka z nich), przedsiębiorstwa lub inne podmioty prawne. Obowiązuje bezpośrednio na terytorium państw członkowskich, co oznacza, że nie wymaga żadnych dodatkowych przepisów prawnych do uzyskania mocy wiążącej. Ten rodzaj aktu prawnego szczególnie często jest używany w polityce konkurencji i Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej. [B.D.]

Dehors Jacques

francuski polityk i działacz związkowcy, minister gospodarki i finansów. Głównie znany z działalności we Wspólnocie Europejskiej. Twórca Białej Księgi z 1985 r., która doprowadziła do podpisanie Jednolitego Aktu Europejskiego, zdecydowany zwolennik pogłębiania integracji europejskiej, unii ekonomicznej i monetarnej, a zarazem spójności polityki ekonomiczno-społecznej. [B.D.]

Dopłaty bezpośrednie

nazwa subwencji udzielanej rolnikom w Unii Europejskiej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (CAP). [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Energii i transportu

organ, który zajmuje się przygotowaniem oraz kontrolą wdrażania projektów rozwiązań prawnych w zakresie polityki transportowej. [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej

departament Komisji Europejskiej, którego celem jest niwelowanie różnic w poziomie rozwoju poszczególnych regionów Wspólnoty. Również prowadzi działania mające przeciwdziałać powstawaniu nowych różnicowań na obszarze Wspólnoty. [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Rozszerzenia

składa się z dwunastu zespołów zajmujących się negocjacjami z państwami członkowskimi oraz z Zespołu do spraw Turcji. Pracami Dyrekcji kieruje dyrektor generalny, politycznie Dyrekcja podlega komisarzowi do spraw rozszerzenia. Zadania Dyrekcji to – koordynacja przygotowania projektu wspólnego stanowiska oraz sporządzanie projektów aktów prawnych związanych z negocjacjami. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Konkurencji

departament Komisji Europejskiej, który jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki konkurencji. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Przedsiębiorczości

departament Komisji Europejskiej, który jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki związanej z rozwojem i funkcjonowaniem przedsiębiorczości. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Transportu

departament Komisji Europejskiej, który odpowiada za kształtowanie polityki transportowej. [B.D.]

Dzień Europy

święto europejskie obchodzone 5 maja dla uczczenia utworzenia w 1949 roku Rady Europy. [B.D.]

Dzień Unii Europejskiej

święto europejskie upamiętniające 9 maja 1950 roku wystąpienie francuskiego ministra spraw zagranicznych Roberta Schumana z projektem powołania pierwszej Wspólnoty Europejskiej – Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. [B.D.]

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (do wejścia w życie traktatu nicejskiego pod nazwą Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich)

wydawany przez Urząd Oficjalnych Publikacji w Luksemburgu w trzech seriach: **Seria L** – zawiera akty prawne, umowy międzynarodowe zawierane przez Wspólnoty, państwa członkowskie oraz ważniejsze decyzje i uchwały organów wspólnotowych. Wydawana od 1952 r.; **Seria C** – zawiera projekty aktów prawnych Komisji Europejskiej, pisemne zapytania Parlamentu Europejskiego do Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej wraz z odpowiedziami, skrócone protokoły posiedzeń i stanowiska Parlamentu Europejskiego, stanowiska Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Wydawana od 1968 r. Ukazuje się również osobna **Seria C E** wyłącznie w wersji elektronicznej, zawiera akty przygotowywane w procesie legislacyjnym; **Seria S** – zawiera zamówienia będące przedmiotem publicznego przetargu na terenie Wspólnot. Wydawana od 1978 r. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej ukazuje się w każdym dniu roboczym we wszystkich językach urzędowych. [M.S.]

Dumping

sprzedaż towarów za granicę poniżej porównywalnej ceny towaru podobnego - jednakowego pod każdym względem, lub gdy jego cechy użytkowe ściśle odpowiadają cechom towaru, co do którego istnieje podejrzenie o dumping. Zgodnie z przepisami międzynarodowymi dumping uznawany jest za nieuczciwą konkurencję, a państwo, na którego terenie jest on stosowany, ma prawo nałożyć na eksportera dodatkowe kary i opłaty. [B.D.]

Dyrektywa

akt prawa wtórny wydany przez organy Wspólnot Europejskich: Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską i Parlament Europejski. Swoich adresatów, którymi mogą być państwa członkowskie, dyrektywa wiąże w zakresie celów wyznaczonych przez nią samą, natomiast wybór form i środków ich realizacji pozostawia w gestii państw członkowskich. Z założenia dyrektywy nie normują w sposób pełny zagadnień będących ich przedmiotem, dlatego też wymagają implementacji do prawa krajowego. Państwa członkowskie powinny tego dokonać do końca terminu wyznaczonego w przepisach końcowych danej dyrektywy. Najczęściej jest to okres od roku do trzech lat. Dyrektywa jest często stosowanym aktem prawnym szczególnie w procesie harmonizacji i ujednolicania systemów prawnych państw członkowskich. [M.S.]

E

Erasmus

jeden z programów Unii Europejskiej, realizowany od 1987 r., powołany by wspierać wymianę studentów między krajami członkowskimi. W zakres oferty finansowej wchodzi programy wymiany studentów i nauczycieli akademickich, stypendia wyjazdowe dla studentów i wykładowców szkół wyższych, projekty współpracy między

europejskimi zrzeczeniami studenckimi. Warunkiem dofinansowania programu lub projektu jest zawarcie między uczelniami umowy o uznawaniu programu studiów. Wymiana studentów odbywa się w ramach programów wspólnie opracowanych przez uczelnie. [B.D.]

Euro

samodzielna i pełnoprawna jednostka walutowa krajów eurolandu, wprowadzona w ramach realizacji trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej i zastępująca ecu. Przez trzyletni okres przejściowy (1991-2001) euro obowiązywało tylko w obrocie bezgotówkowym, natomiast w powszechnym użyciu nadal pozostawały waluty narodowe, dopiero od stycznia 2002 r. rozpoczął się proces wymiany banknotów i monet narodowych na banknoty i monety euro i trwał przez pierwsze dwa miesiące tego roku; po jego zakończeniu waluty narodowe utraciły status legalnych środków płatniczych. Do obrotu gotówkowego wprowadzono osiem monet euro o nominałach: 1, 2, 5, 10, 20 i 50 eurocentów oraz 1 i 2 euro, a także siedem banknotów o nominałach: 5, 10, 20, 50, 100, 200 i 500. Wszystkie monety euro mają wspólny europejski awers oraz narodowy rewers. [M.S.]

Euroentuzjaści

określenie stosowane wobec ludzi przekonanych co do potrzeby najpełniejszego rozwoju integracji europejskiej, pogłębiania wszechstronnych związków między krajami członkowskimi Unii Europejskiej, natomiast w wypadku krajów starających się o członkostwo w Unii, wspierania ich włączenia się w struktury integracyjne. [B.D.]

Eurokraci

urzędnicy Wspólnoty Europejskiej, rekrutowani z krajów Unii Europejskiej na podstawie egzaminów konkursowych i pracujący w instytucjach unijnych: Komisji Europejskiej, Parlamencie Europejskim, Radzie Unii, Trybunale Sprawiedliwości. Eurokraci to grupa ok. 20 tys. urzędników zatrudniona głównie w Brukseli i Luksemburgu, ale też w delegaturach, w stolicach poszczególnych krajów członkowskich lub stowarzyszonych ze Wspólnotami. [B.D.]

Europa Ojczyzn

koncepcja odnosząca się do przyszłego kształtu Europy. Zwolennicy tej koncepcji uważają, że Europa powinna być związkiem suwerennych państw, osiągających wspólne cele dzięki solidarnemu działaniu. Maksymalnie związek ten mógłby przybrać formułę konfederacji. Określenie to pojawiło się w wypowiedzi prezydenta Francji Charles'a de Gaulle'a – jego Europa Ojczyzn miała obejmować państwa od Atlantyku po Ural. Idea ta była wspierana przez Wielką Brytanią. [B.D.]

Europejska Akademia Policyjna

ustanowiona dla celów szkolenia wysokich rangą funkcjonariuszy pełniących funkcje kierownicze w służbach policyjnych poszczególnych państw członkowskich. [B.D.]

Europejska Jednostka Walutowa (ECU)

jeden z elementów Europejskiego Systemu Walutowego; jednostka rozliczeniowa oparta na koszyku walut narodowych państw członkowskich. ECU było wykorzystywane w obrocie oficjalnym, tj. związanym z funkcjonowaniem Europejskiego Systemu Walutowego (ESW), systemem kredytowania oraz bieżącą działalnością organów Wspólnoty (projektowanie i rozliczanie budżetu Wspólnoty), a także w obrocie prywatnym, np. przy emisji obligacji. Wraz z wejściem w trzecią fazę Unii Gospodarczej i Walutowej jednostka ecu została zastąpiona przez wspólną walutę euro. [B.D.]

Europejska Karta Socjalna

karta podstawowych praw socjalnych pracowników przyjęta we Wspólnocie Europejskiej w 1989 r. na posiedzeniu Rady Europejskiej w Strasburgu, przy wstrzymaniu się jedynie Wielkiej Brytanii. [B.D.]

Europejska Konwencja Praw Człowieka

pełna nazwa – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – to umowa międzynarodowa z dziedziny ochrony praw człowieka zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy. Konwencja została otwarta do podpisu 4 listopada 1950 roku,

z chwilą uzyskania niezbędnych 10 ratyfikacji weszła w życie 3 września 1953 roku. Obecnie stronami Konwencji jest 47 państw – są to wszystkie państwa członkowskie Rady Europy. Rządy państw, przyjmując Konwencję, chciały podjąć kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw zamieszczonych w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Na podstawie Konwencji powołano do życia Europejski Trybunał Praw Człowieka z siedzibą w Strasburgu. Skargi do Trybunału mogą składać zarówno osoby indywidualne, grupy osób i organizacje pozarządowe (tzw. skargi indywidualne), jak i państwa-strony Konwencji (tzw. skargi międzypaństwowe). [B.D.]

Europejska Konwencja o Prawach Człowieka i Biomedycynie

pełna nazwa – Konwencja o ochronie praw człowieka i godności jednostki ludzkiej w dziedzinie zastosowania biologii i medycyny – jest to Konwencja Rady Europy, która została zawarta 4 kwietnia 1997 roku w hiszpańskim mieście Oviedo. Konwencja jest podstawowym dokumentem na kontynencie europejskim, który reguluje trudne sprawy z pogranicza medycyny, etyki i prawa. Konwencja obowiązuje od 1 grudnia 1999 r. – na razie tylko 19 państw europejskich. Konwencja reguluje kwestie: wyrażania zgody na ingerencję we własne zdrowie, ochronę życia prywatnego i prawa do informacji w zakresie ochrony zdrowia, genotypu ludzkiego, badań naukowych z wykorzystaniem ludzi oraz transplantacji. [B.D.]

Europejska Konwencja o zapobieganiu Torturom i Nieludzkiemu albo Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu

konwencja ta została przyjęta 26 czerwca 1987 r. przez Komitet Ministrów Rady Europy. Konwencja ta jest mechanizmem prewencyjnym opartym głównie na wizytowaniu miejsc odosobnienia. Na mocy Konwencji powołano Europejski Komitet zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu. Do zadań Komitetu należy badanie przy pomocy wizyt – sposobów traktowania osób, które są pozbawione wolności, mając na względzie wzmocnienie, jeżeli zajdzie potrzeba, ochrony tych osób przed torturami i przed nieludzkim, poniżającym traktowaniem i karaniem. Każde państwo,

które jest stroną Konwencji, ma obowiązek umożliwienia Komitetowi wizytacji wszystkich miejsc podlegających jurysdykcji państwa, gdzie ludzie są pozbawieni wolności przez władze publiczne. Komitet ma prawo wizytowania nie tylko więzień i aresztów śledczych, ale również szpitali psychiatrycznych i zakładów dla nieletnich. Wizyty te mogą mieć charakter okresowy lub być zorganizowane na zasadzie ad hoc, jeżeli Komitet uzna je za konieczne. Państwo, na którego terytorium znajduje się miejsce odosobnienia ma obowiązek umożliwić Komitetowi dostęp do tego terytorium i poruszanie się bez żadnych ograniczeń, udzielania pełnej informacji o miejscach gdzie przetrzymywane są osoby pozbawione wolności i nieograniczony dostęp do tych miejsc. Konwencja nie przewiduje środków represyjnych poza jednym – odwołaniem się do opinii społeczno-europejskiej. [B.D.]

Europejska Konwencja o Zwalczaniu Korupcji

26 maja 1997 roku została przyjęta Konwencja o zwalczaniu korupcji urzędników Wspólnot Europejskich oraz urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej. Konwencja swym zakresem obejmuje zarówno korupcję aktywną, jak i pasywną. Państwa członkowskie są zobowiązane na mocy Konwencji do stosowania sankcji, które będą skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. W poważniejszych przypadkach wymaga się, aby karę stanowiło pozbawienie wolności podlegające ekstradycji. Konwencja przewiduje odpowiedzialność karną szefów przedsiębiorstw lub innych osób uprawnionych do podejmowania decyzji w imieniu przedsiębiorstw. [B.D.]

Europejska Wspólnota Obronna

projekt przedstawiony 24 października 1950 roku przez francuskiego polityka René Plevena. Projekt ten postulował utworzenie wspólnego systemu obronnego, armii europejskiej, podległej wspólnym instytucjom politycznym. W myśl tej Konwencji armia niemiecka stałaby się częścią armii europejskiej. Negocjacje zostały zakończone podpisaniem w 1952 traktatu w Paryżu. Ostatecznie Zgromadzenie Narodowe odrzuciło wniosek o ratyfikację, co położyło kres Europejskiej Wspólnocie Obronnej. [B.D.]

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie

fundusz został utworzony w 1964 roku na mocy traktatów rzymskich. Celem funduszu było finansowanie działań podejmowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Środki funduszu przeznaczone są przede wszystkim na wsparcie przekształceń w strukturze rolnictwa oraz na rozwój obszarów wiejskich. Środki te pochodzą z dwóch źródeł – budżetu Wspólnoty oraz opłat nakładanych na produkty importowane spoza terenu Wspólnoty. [B.D.]

Europejski Fundusz Rozwoju

to pozabudżetowy instrument wsparcia dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Fundusz ten wzmacnia działania infrastrukturalne oraz wspiera politykę eksportową. Funkcjonowanie tego funduszu jest związane z wcześniejszym posiadaniem przez niektóre kraje Unii Europejskiej terytoriów i krajów zamorskich. Udział państw członkowskich w kreacji Europejskiego Funduszu Rozwoju jest proporcjonalny do wytwarzanego przez poszczególne kraje Wspólnoty Produktu Narodowego Brutto. Fundusz działa na podstawie konwencji z Lomé (umowy zawarte między Europejską Wspólnotą Europejską a państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku, określające zasady współpracy, głównie z byłymi koloniami). [B.D.]

Europejska Sieć Sądowa

ma na celu usprawnienia współpracy sądowej między państwami członkowskimi w sprawach karnych oraz do zwalczania przestępczości zorganizowanej, korupcji, przemytu narkotyków i terroryzmu. [B.D.]

Europejska Stokrotka

utworzone w roku 1992 oznaczenia ekologiczne, funkcjonujące obecnie w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej oraz decyzje dotyczące poszczególnych kategorii produktów. O przyznanie tego znaku może wystąpić producent, importer, usługodawca i dystrybutor produktu. Prawo używania tego oznaczenia może być przyznane w każdym kraju Wspólnoty, przy czym stosowny wniosek powinien zostać złożony w tym państwie,

w którym dany produkt jest po raz pierwszy wprowadzony do obrotu. Prawo do stosowania oznaczenia uzyskane w jednym państwie jest ważne na terenie całej Wspólnoty i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. [B.D.]

Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom)

ugrupowanie integracyjne powstałe na podstawie traktatu rzymskiego z 1957 r. Głównym jego celem jest rozwój energetyki atomowej państw członkowskich przez wspieranie badań i rozpowszechnianie informacji technicznej, tworzenie jednolitych standardów bezpieczeństwa dla pracowników sektora energii atomowej, popieranie inwestycji w zakresie energii jądrowej, zapewnienie właściwego używania materiałów nuklearnych oraz utworzenie wspólnego rynku w celu zapewnienia swobody przepływu kapitałów, sprzętu, materiałów i pracowników związanych z technologią energetyki atomowej. Siedzibą ugrupowania jest Bruksela. [M.S.]

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG)

ugrupowanie integracyjne powstałe na podstawie traktatu rzymskiego podpisanego w 1956 r. Od momentu wejścia w życie traktatu z Maastricht (1993 r.) nazwa uległa zmianie na Wspólnotę Europejską. Celem EWG było stworzenie wspólnego rynku i stopniowe zbliżenie polityki gospodarczej krajów członkowskich, popieranie harmonijnego rozwoju działań gospodarczych, stały i zrównoważony wzrost, zwiększenie stabilności, zacieśnianie stosunków między krajami członkowskimi. Realizowanie tych celów obejmowało: zniesienie we wzajemnym handlu opłat celnych, ustanowienie wspólnej taryfy celnej i polityki handlowej wobec państw trzecich, eliminację barier w przepływie dóbr, usług, kapitału i osób między krajami członkowskimi, ustanowienie wspólnej polityki rolnej i transportowej, stworzenie procedur koordynujących politykę ekonomiczną państw członkowskich, zbliżenie ustawodawstwa, utworzenie Europejskiego Funduszu Socjalnego oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego. [M.S.]

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS)

ugrupowanie integracyjne utworzone w 1952 r., na podstawie traktatu paryskiego przez Belgię, Holandię, Francję, RFN, Luksemburg i Włochy dla skoordynowania rozwoju gospodarczego tych krajów i odbudowy ekonomicznej RFN. Oparto ją na zasadach wolnej konkurencji, likwidacji barier celnych, swobodzie przepływu kapitału, surowców i siły roboczej. EWWiS znana jest także jako plan Schumana, ministra spraw zagranicznych Francji, który zgłosił projekt 9 maja 1950 r., zapoczątkowując tym samym tworzenie Wspólnoty Europejskiej, Traktat o EWWiS wygasł w 2002 r. [M.S.]

Europejski Bank Centralny

jeden z elementów Europejskiego Systemu Banków Centralnych, utworzony 1 lipca 1998 r. EBC pełni funkcję organu opiniotwórczego we wszystkich sprawach należących do jego kompetencji, w tym zwłaszcza w odniesieniu do zmian narodowych przepisów prawnych oraz jest jedynym organem uprawnionym do wydawania zgody na emisję wspólnej waluty euro. Sama emisja może być realizowana przez EBC lub narodowe banki centralne. [M.S.]

Ekologiczne Zasady Unii Europejskiej

główne zasady polityki ekologicznej Unii Europejskiej zostały sformułowane w Traktacie Ustanawiającym Wspólnotę Europejską. Zasady te to: zasada zapobiegania wskazuje na prewencyjny charakter polityki ekologicznej, tzn. że należy stosować środki przeciwdziałające zanieczyszczeniom, aby potem uniknąć nieodwracalnych szkód w środowisku naturalnym; zasada pierwszeństwa zwalczania szkód w środowisku naturalnym – polega na zwalczaniu problemów u źródła ich powstania, czyli najwcześniej jak to tylko jest możliwe. Chodzi tu o propagowanie wykorzystywania technologii przyjaznych środowisku i stosowania produktów, które także nie mają negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne. Ograniczają one od początku szkodliwe wpływy ekologiczne; zasada odpowiedzialności sprawcy mówi, że koszty unikania i usuwania szkód ekologicznych powinien ponosić ten, kto jest rzeczywistym sprawcą tych szkód. Głównym celem tej zasady jest nakłonienie potencjalnych sprawców

zagrożeń środowiska do rezygnacji z działań, mogących przynieść szkody i stosowanie przez nich technologii i produktów mniej szkodliwych dla środowiska. Zasada ta wynika z przekonania, iż oddziaływanie za pomocą bodźców finansowych daje lepsze rezultaty, niż oddziaływanie za pomocą instrumentów administracyjnych, takich jak zakazy lub nakazy. [M.S.]

Energia odnawialna

to źródła energii, których używanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem. Zasób ich odnawia się w krótkim czasie. W Ustawie Prawo energetyczne źródła energii zdefiniowano następująco: „Odnawialne źródło energii to źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątek roślinnych i zwierzęcych”. Najważniejszym ze źródeł odnawialnych jest energia spadku wody. Pozostałe źródła odnawialne – energia słoneczna, energia wiatru, biomasy, biogazu, pływów morskich, energia geotermalna i inne – są używane na mniejszą skalę. [B.D.]

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

międzynarodowa organizacja finansowa utworzona w 1990 r. Udziałowcami jest pięćdziesiąt jeden państw, w tym kraje Unii Europejskiej (51% udziałów), również Europejski Bank Inwestycyjny i inne kraje. Jednym z podstawowych warunków, które musi spełniać państwo ubiegające się o środki finansowe z EBOR jest rozwój demokracji i poszanowanie praw człowieka. [B.D.]

Europejski Bank Inwestycyjny

został utworzony na mocy traktatu rzymskiego. Działalność banku dotyczy najsłabiej rozwiniętych regionów Wspólnoty. Koncentruje się na finansowaniu projektów z zakresu rozwoju regionalnego i projektów wzmacniających konkurencyjność przedsiębiorstw, które mają znaczenie dla większej liczby państw. [B.D.]

Europejski Fundusz Inwestycyjny

finansowy instrument Unii Europejskiej utworzony w 1994 r. dla wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw. Siedziba funduszu znajduje się w Luksemburgu. Fundusz nie inwestuje bezpośrednio w przedsiębiorstwa i nie podejmuje decyzji odnośnie pojedynczych kredytów, ale działa za pośrednictwem innych instytucji. [B.D.]

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

powstał w 1975 r., jeden z podstawowych Funduszy Strukturalnych wspierający wiele działań skoncentrowanych na likwidacji lub znacznym zmniejszeniu różnic w poziomie rozwoju poszczególnych regionów Wspólnoty. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego stanowi istotne wsparcie działań rozwojowych, głębokich przemian strukturalnych i tworzenia optymalnych warunków do stabilizacji powstających miejsc pracy. [M.S.]

Europejski Fundusz Socjalny

założony w 1960 r. instrument polityki społecznej Wspólnoty Europejskiej. Celem funduszu jest popieranie inicjatyw na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego, tworzenia nowych miejsc pracy oraz ponownego włączenia bezrobotnych do aktywnego życia. [B.D.]

Europejski Instytut Walutowy

specjalnie powołana instytucja w Unii Europejskiej. Działalność rozpoczęła 1 stycznia 1994 r. Działalność EIW koncentrowała się na pogłębianiu współpracy między bankami centralnymi poszczególnych państw członkowskich, koordynacji polityki walutowej i sprawowaniu kontroli nad Europejskim Systemem Walutowym. [B.D.]

Europejski Nakaz Aresztowania

to jeden z elementów współpracy sądowej w sprawach karnych, rozwijanej w ramach trzeciego filaru Unii Europejskiej, uznawany za pierwszy konkretny krok ku urzeczywistnieniu zasady wzajemnego uznawania wyroków i postanowień sądowych. [B.D.]

Europejski System Gromadzenia Zdjęć

komputerowy system gromadzenia zdjęć na poziomie Unii Europejskiej, jest jednym z instrumentów walki z nielegalną imigracją w państwach członkowskich, stworzony na podstawie wspólnego działania Rady Unii Europejskiej z 3 grudnia 1998 r. System powstał z uwagi na fakt, że jednym z elementów polityki migracyjnej Wspólnoty Europejskiej jest przeciwdziałanie fałszerstwom dokumentów. Zawiera informacje o wykrytych nowych metodach fałszowania dokumentów oraz o wprowadzanych do obiegu prawdziwych dokumentów. Docelowo powinien zastąpić tradycyjną wymianę pism między państwami członkowskimi. [B.D.]

Europejski System Walutowy

utworzony w 1979 r. system obejmujący trzy elementy składowe: europejską jednostkę walutową ECU; mechanizm kursów walutowych ERM, system kredytowy. Celem systemu było zapewnienie stabilności kursów walutowych państw członkowskich oraz stworzenie podstaw koordynacji polityki gospodarczej i stworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej. [B.D.]

Europejski Trybunał Praw Człowieka

europejski organ sądownictwa międzynarodowego powołany w 1998 roku na miejsce Europejskiej Komisji Praw Człowieka i Trybunału Praw człowieka do kontroli przestrzegania praw człowieka. Trybunał orzeka w sprawach praw człowieka zapisanych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i protokołach dodatkowych do Konwencji. Europejski Trybunał jest wyłącznie organem Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, tzn., że został utworzony na mocy tej Konwencji oraz, że to ta Konwencja i dołączone do niej protokoły określają jego kompetencje i sposób funkcjonowania. W skład Trybunału wchodzi wybitni znawcy problematyki ochrony praw człowieka w Europie. Wybierani są przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy na sześcioletnią kadencję, z możliwością reelekcji. Formalnie wyroki wydaje Trybunał. Nie oznacza to, iż cały skład Trybunału zajmuje się każdą sprawą. Rozpatrując skargę indywidualną Trybunał nigdy

nie działa w pełnym składzie, lecz zajmuje się skargą w węższym składzie, jako 3-osobowy komitet, 7-osobowa izba lub 17-osobowa Wielka Izba. [M.S.]

Europejski Urząd Policji (Europol)

utworzony na podstawie postanowień traktatu z Maastricht, rozwinętych następnie przez traktat z Amsterdamu, w myśl którego Rada Unii Europejskiej popiera współpracę policyjną państw członkowskich Unii Europejskiej za pośrednictwem Europolu. System umożliwia Europolowi ułatwianie i wspomaganie przygotowywania specyficznych działań śledczych właściwych organów państw członkowskich, włączając w to akcje operacyjne wspólnych zespołów z przedstawicielami Europolu pełniącymi funkcję wspomagającą, jak również wspieranie koordynowania i przeprowadzania tego typu działań śledczych. [B.D.]

Europejskie centra finansowe

najważniejsze rynki finansowe zlokalizowane na obszarze Wspólnoty, które są jednocześnie elementami międzynarodowego rynku finansowego. Do najbardziej istotnych zalicza się przede wszystkim Londyn, Paryż i Frankfurt. [B.D.]

Europejskie Miasto Kultury

w 1983 r. ministrowie kultury państw członkowskich Unii Europejskiej postanowili przyznać co roku wybranemu miastu tytuł Europejskiego Miasta Kultury. Program, trwający od siedmiu do dwunastu miesięcy, obejmuje różne imprezy kulturalne i oświatowe, które finansowane są przez budżety narodowe i lokalne, dofinansowywane przez Komisję Europejską oraz sponsorów prywatnych. [B.D.]

Euroregiony

obszary współpracy przygranicznej, transgranicznej oparte na porozumieniach jednostek samorządu terytorialnego (lokalnych i regionalnych). Celem jest rozwój współpracy gospodarczej, rozbudowa infrastruktury, ochrona środowiska, turystyka i działalność

kulturalno-edukacyjna. Idea powstania euroregionów narodziła się w Europie Zachodniej, pierwszy utworzono na granicy holendersko-niemieckiej w 1958 r. [B.D.]

Eurosceptycyzm

brak poparcia dla intensywnych procesów integracji europejskiej i przeciwstawianie się takiemu kierunkowi polityki w wypadku państw aspirujących do członkostwa w Unii Europejskiej. Eurosceptycyzm charakteryzuje się niechęcią do przekazywania części suwerenności państwowej na rzecz organizacji międzynarodowych czy wspólnych struktur, brakiem przekonania co do korzyści gospodarczych płynących z integracji, obawą przed zdominowaniem przez obce kapitały czy siłę roboczą własnego rynku, niewiara w sens czy powodzenie procesów integracyjnych, strach przed utratą tożsamości narodowej. Eurosceptycy szczególnie krytycznie odnoszą się do euroentuzjastów. [B.D.]

Eurostat

Urząd statystyczny Unii Europejskiej, który odpowiada za przygotowywanie prognoz i analiz, przekazuje instytucjom Wspólnoty Europejskiej niezbędne informacje statystyczne, współpracuje z urzędami statystycznymi państw członkowskich, które uzyskują od Eurostatu informacje dotyczące rozwoju integracji europejskiej w ramach Unii Europejskiej. [B.D.]

EUR-Lex

baza umożliwiająca bezpłatny dostęp do aktów prawnych i innych dokumentów Unii Europejskiej podanych do publicznej wiadomości. Portal jest dostępny w 23 językach urzędowych Unii Europejskiej. Portal EUR-Lex oferuje – codzienne elektroniczne wydania Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, opcje wyszukiwania prostego, wyszukiwania zaawansowanego i przeszukiwania poszczególnych zbiorów, możliwość wyświetlania i pobierania dokumentów, dokładne informacje na temat każdego dokumentu. [B.D.]

Eurobarometr

nazwa badań opinii publicznej przeprowadzanych od 1973 roku na zlecenie Komisji Europejskiej we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Badania obejmują regularnie, wiosną i jesienią, grupę ponad 12 tys. obywateli powyżej 15 roku życia i dotyczą wszystkich zasadniczych problemów integracji europejskiej. Badania są publikowane pod tą samą nazwą i udostępniane powszechnie. [B.D.]

Eurodeputowany

poseł do Parlamentu Europejskiego – członek Parlamentu Europejskiego, wybierany na pięcioletnią kadencję. W Polsce w stosunku do członków PE używa się potocznie określenia „europarlamentarzysta”, „eurodeputowany” lub „europoseł”. [B.D.]

F

Federacja europejska

jedną z koncepcji wysuwanych w ramach procesu integracji europejskiej jako możliwy w przyszłości model polityczny zjednoczonej Europy. Odwołuje się do formy państwa związkowego, w której państwa wchodzące w jego skład przekazują część swych suwerennych praw na szczebel ponadnarodowy. Władza jest rozdzielona między parlament i rząd federalny oraz parlamenty i rządy krajów członkowskich. Do zastrzeżonych dla władz federalnych obszarów polityki należy polityka zagraniczna, obronna, monetarna. Państwa członkowskie dysponują autonomią polityczną. Na straży ich uprawnień stoją wyższe izby parlamentów, w których państwa członkowskie mają równe reprezentacje, sądy konstytucyjne rozstrzygające spory, specjalne procedury decyzyjne zapobiegające dominacji władz centralnych lub jednego kraju nad pozostałymi. Federacjami są takie państwa, jak: Stany Zjednoczone, Kanada, Australia, Indie, Niemcy, Austria, Szwajcaria i Belgia. [B.D.]

Filary UE

popularne określenie trzech elementów, na których opiera się Unia Europejska od traktatu z Maastricht. Pod pierwszym filarem rozumie się Unię Gospodarczą i Walutową, rynek wewnętrzny, Wspólną Politykę Rolną, politykę strukturalną, a zatem te obszary współdziałania, co do których obowiązują procedury decyzji przyjęte na gruncie Wspólnoty Europejskiej. Drugi filar to Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa, a trzeci to Sprawy wewnętrzne i Wymiar Sprawiedliwości, w ich ramach ustalenia mają charakter międzyrządowy. [B.D.]

Flaga Zjednoczonej Europy

flaga przedstawia dwanaście złotych gwiazd tworzących krąg na ciemnoniebieskim tle. Kolor niebieski to niebo, zarazem symbol boskości, prawdy i czystości niemal we wszystkich kręgach kulturowych. Koło oznacza jedność. Liczba gwiazd – dwanaście – od czasów babilońskich oznacza pełnię i niezmiennosc, powtarza się w zapisie miesięcy, mitach i wierzeniach. Sama gwiazda jest symbolem światła duchowego, najwyższej władzy, marzeń i dążeń. Unia Europejska przejęła flagę od Rady Europy w 1986 roku. [B.D.]

Formuła Dassonville

podstawowa zasada handlowa, wygenerowana na podstawie orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z 1974 roku. Formuła ta zakazywała podejmowania przez państwo kroków mogących służyć ilościowemu ograniczeniu importu. [B.D.]

Fundusze przedakcesyjne

fundusze przyznawane państwom kandydującym do Unii Europejskiej z przeznaczeniem na podejmowanie działań mających na celu przygotowanie się do wypełniania warunków członkostwa. Najczęściej uruchamiane programy to PHARE, SAPARD i ISPA. [B.D.]

Fundusz Spójności

utworzony w 1994 roku. Fundusz Spójności wspiera te kraje członkowskie, których PKB nie przekracza 90% średniej liczonej dla wszystkich państw Wspólnoty. Pomocą zostały objęte takie kraje, jak Hiszpania, Portugalia, Grecja i Irlandia. Podstawowym celem funduszu jest stopniowe wyrównanie niższego poziomu rozwoju przyjętych nowych państw z poziomem wyższym państw będących już we Wspólnocie. Środki funduszu kierowane są na wzmocnienie infrastruktury transportowej w krajach objętych pomocą i zintegrowanie ich systemów komunikacyjnych z pozostałą częścią Wspólnoty Europejskiej. Fundusz również wspiera projekty z zakresu ochrony środowiska. [B.D.]

Fundusze Strukturalne

środki finansowe skoncentrowane w formie specjalnych funduszy, wykorzystywane do realizacji głównych celów polityki regionalnej i strukturalnej Unii Europejskiej. Główne oddziaływania funduszy strukturalnych związane jest z procesami restrukturyzacji, modernizacji i podnoszenia konkurencyjności regionalnych systemów gospodarczych oraz wybranych sektorów poszczególnych gospodarek. Fundusze Strukturalne są najważniejszymi narzędziami polityki strukturalnej prowadzonej przez Wspólnotę. [B.D.]

G

Gasperi Alcide De (1881-1954)

włoski polityk, w 1919 r. założył wraz z księdzem Don Lugim Sturzo, zwolennikiem integracji Europy, chrześcijańsko-demokratyczną Włoską Partię Ludową, już wówczas postulującą wspólny rynek europejski. W trakcie wykładów na temat budowania wspólnej Europy, prowadzonych na terenie Niemiec w 1921 r., zetknął się z ówczesnym nadburmistrzem Kolonii A. Adenauerem. Aresztowany przez reżim

Mussoliniego, zwolniony po czterech latach dzięki interwencji papieża, aktywnie działał we włoskim ruchu oporu w trakcie wojny. Po 1943 r. współtworzył Włoską Partię Chrześcijańsko-Demokratyczną, której potem przez wiele lat przewodniczył. Wielokrotny premier Włoch w latach 1945-53. Współorganizował Radę Europy i Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, był zwolennikiem stworzenia też wspólnoty obronnej jako elementu zapewniającego pokój i powstrzymującego wojny domowe. Zwany jednym z ojców Europy. [M.S.]

Granice wewnętrzne Unii Europejskiej

zgodnie z definicją zaproponowaną przez Komisję Europejską, granice państw członkowskich na obszarze Wspólnoty Europejskiej (Unii Europejskiej). Są to wspólne granice lądowe państw członkowskich, włączając w to stacje kolejowe i autobusowe przez mostami i tunelami łączącymi państwa członkowskie, porty lotnicze dla wewnątrzwspólnotowych lotów oraz porty morskie dla wewnątrzwspólnotowych lotów oraz porty morskie dla wewnątrzwspólnotowych podróży morskich. Zgodnie z konwencjami z Schengen, granicami wewnętrznymi UE są wspólne granice lądowe państw-stron oraz ich lotniska dla lotów wewnętrznych i ich porty morskie dla regularnych połączeń promowych wyłącznie z obszaru i na obszar państw-stron bez przerywania podróży w portach położonych poza tym obszarem. Lot wewnętrzny to lot wyłącznie z obszaru i na obszar państw-stron bez lądowania na obszarze kraju trzeciego. [B.D.]

Granice zewnętrzne Unii Europejskiej

w myśl definicji przyjętej przez Grupę Schengen granicami zewnętrznymi są granice lądowe i morskie oraz porty lotnicze i morskie państw-stron konwencji z Schengen, o ile granice te nie są granicami wewnętrznymi. [B.D.]

Grupa Luksemburska (Grupa 5+1)

pierwsza grupa państw, która rozpoczęła negocjacje w wyniku decyzji Rady Europejskiej obradującej w Luksemburgu w grudniu

1997 r. Państwa te to: Polska, Czechy, Węgry, Estonia, Słowenia i Cypr - rozpoczęły negocjacje w marcu 1998 r. [B.D.]

H

Hipokrates

program Unii Europejskiej na okres 1 stycznia 2001 do 31 grudnia 2002 r. – program dotyczy wspierania, wymiany, kształcenia i doksztalcania oraz współpracy w dziedzinie prewencji kryminalnej, uruchomiony na podstawie decyzji Rady Unii Europejskiej z 28 czerwca 2001 r. Celem ogólnym programu było zapewnienie obywatelom Unii wysokiego poziomu bezpieczeństwa przez współpracę wszystkich publicznych lub prywatnych instytucji z państw członkowskich, biorących udział w działaniach prewencyjnych w zakresie przestępczości zorganizowanej niezorganizowanej. [B.D.]

Horyzontalne programy rolnośrodowiskowe

jeden z rodzajów programów rolnośrodowiskowych Wspólnoty. Program realizowany jest w odniesieniu do całego kraju, którego celem jest promowanie rolnictwa proekologicznego. Jedną z form wykorzystywanych w programie są szkolenia rolników. [B.D.]

Hymn Unii Europejskiej

hymnem Unii Europejskiej, zgodnie z decyzją Rady Europejskiej z 1985 r. jest Oda do radości, fragment IX Symfonii L. van Beethovena ze słowami wiersza L.Schillera o tym samym tytule. [B.D.]

Inicjatywy wspólnotowe

są to programy bezzwrotnej pomocy przyznawane tylko państwom członkowskim na cztery, pięć lat w ramach Funduszy Strukturalnych. Inicjatywy przeznaczone są na finansowanie działań istotnych nie tylko dla jednego regionu czy kraju, ale takich, które mają znaczenie dla funkcjonowania Unii Europejskiej jako całości. Są opracowywane na podstawie wytycznych ustalanych przez Komisję Europejską. [B.D.]

Instytucje Unii Europejskiej

organy odpowiedzialne za funkcjonowanie i politykę Unii Europejskiej. Na mocy tzw. traktatu fuzyjnego od 1967 r. wszystkie Wspólnoty Europejskie (EWG, EWWiS i Euroatom) mają wspólne instytucje. Zgodnie z obecnie obowiązującymi traktatami i nazewnictwem są to: Rada Europejska, Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy. Pomocniczymi instytucjami są: Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów oraz COREPER. Siedzibami tych instytucji są Strasburg, Luksemburg i Bruksela. [B.D.]

Integracja europejska

szerokie pojęcie odnoszące się do idei, historii, formalno-instytucjonalnego stanu współczesnych struktur integracyjnych oraz docelowego rezultatu podejmowanych obecnie decyzji. Integracja europejska jest formą integracji międzynarodowej, regionalnej. Integracja europejska jest procesem zachodzącym na płaszczyźnie gospodarczej i politycznej. [B.D.]

Integracja gospodarcza

proces łączenia się gospodarek narodowych. Proces ten ukierunkowany jest na zwiększenie efektywności gospodarowania,

wzmocnienie pozycji państw na arenie międzynarodowej oraz osiąganie wspólnych korzyści gospodarczych – np. zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego, wzrost wymiany handlowej i przepływów kapitałowych, stabilizacja cen i walut krajowych. [B.D.]

Integracja regionalna

określenie stosowane na procesy integracji i odpowiadające im struktury ograniczone do określonego regionu lub subregionu. Taką formą integracji europejskiej jest integracja europejska wyrażana przez istnienie Unii Europejskiej, ale i wiele innych inicjatyw, które pojawiły się obok UE, służąc najczęściej jako etap przejściowy do ogólnoeuropejskiej integracji, forma ułatwiająca współpracę i tworzenie integracyjnych więzi – np. Beneluks, CEFTA, Grupa Wyszehradzka. [B.D.]

J

Jednolity Akt Europejski

dokument przyjęty w grudniu 1985 r. przez Radę Europejską. Wszedł w życie 1 lipca 1987 r., wprowadzając nowe zasady funkcjonowania Wspólnoty Europejskiej. Wyznaczono w nim do dnia 1 stycznia 1993 r. termin ostatecznego utworzenia w pełni Jednolitego Rynku Europejskiego. W celu ułatwienia jego realizacji naniesiono kilka poprawek do traktatów Wspólnot. Należała do nich m.in. zmiana procedury podejmowania decyzji przez Radę Ministrów: w miejsce jednomyślności – większość głosów z wyjątkiem kwestii skarbowych i przepływu osób. Stworzono także prawno międzynarodowe podstawy pod funkcjonowanie Rady Europejskiej, poszerzono uprawnienia Parlamentu Europejskiego, stosując w odniesieniu do niego zmienioną procedurę stanowienia prawa – tzw. procedurę współpracy. Pełne prawo współdecydowania Parlament otrzymał w kwestii przystępowania do Wspólnoty nowych członków, zawierania układów stowarzyszeniowych. Wzmocniono

także wykonawcze uprawnienia Komisji. Usprawnieniu pracy służyło również wprowadzenie Sądu Pierwszej Instancji, odciażającego Trybunał Sprawiedliwości w zakresie sporów pracowniczych oraz spraw wnoszonych przez osoby prawne lub fizyczne. Istotną zasadą wprowadzoną przez JAE stała się zasada subsydiarności, która gwarantowała decentralizację władzy. Zainicjowano też współpracę w zakresie polityki zagranicznej. [B.D.]

Jednolity Rynek Europejski

zintegrowany rynek, granice jego wyznaczone są przez granice zewnętrzne Unii Europejskiej. Podstawową przesłanką JRE było umożliwienie swobodnego przepływu dóbr, kapitału, usług i siły roboczej wewnątrz krajów Unii Europejskiej. [B.D.]

K

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

została uroczystie proklamowana 7 grudnia 2000 r. na szczycie w Nicei. Przygotowanie projektu powierzono specjalnie do tego celu powołanemu konwentowi. Składa się z preambuły oraz pięćdziesięciu czterech artykułów, ujętych w siedem rozdziałów. Karta nie jest to akt prawa Unii Europejskiej, jest jedynie deklaracją polityczną. Postanowienia Karty nie mają charakteru prawnie wiążącego. [B.D.]

Karty green lorry

wprowadzone w ramach polityki transportowej obowiązkowe normy techniczne pojazdów, które mają gwarantować ochronę środowiska. [B.D.]

Klauzula największego uprzywilejowania

zobowiązanie danego państwa do traktowania innego państwa, któremu klauzula jest przyznana, nie gorzej niż jakiegokolwiek najbardziej

uprzywilejowanego partnera. Istotą klauzuli jest zapewnienie równego traktowania zagranicznych partnerów i uznanie, że żadnemu z nich nie można przyznać szczególnych korzyści i uprawnień ponieważ wszyscy mają do nich jednakowe prawa. [B.D.]

Klauzula Stand Still

klauzula zabraniająca wprowadzania nowych, wewnętrznych ograniczeń celnych. [B.D.]

Komisja Europejska

organ wykonawczy Unii Europejskiej. Jest instytucją wspólnotową odpowiedzialną za bieżącą politykę Unii, nadzorująca prace wszystkich jej agencji i zarządzająca jej funduszami. Komisja posiada inicjatywę legislacyjną, a jej główną siedzibą jest Bruksela. Komisja funkcjonuje na zasadach systemu gabinetowego, a 27 komisarzy odpowiada randze ministra w rządach poszczególnych państw. Na każde państwo członkowskie UE przypada jeden komisarz, choć w założeniu mają oni reprezentować interesy całej unii, a nie państw, z których pochodzą. Jeden z grona komisarzy jest wybierany przez Radę Europejską na przewodniczącego Komisji. [M.S.]

Komisja pojednawcza

komisja concyliacyjna powołana w celu przerwania impasu mogącego pojawić się przy uchwalaniu aktów prawnych za pomocą procedury współdecyzji w ramach Unii Europejskiej. Zadaniem komisji jest doprowadzenie w terminie sześciu tygodni do porozumienia między Radą a Parlamentem w sprawie przyjęcia wspólnego stanowiska odnośnie do uchwalanego aktu prawnego. W chwili osiągnięcia porozumienia w sprawie wspólnego stanowiska Rada UE przyjmuje go większością kwalifikowaną, natomiast Parlament większością bezwzględną, co kończy procedurę ustawodawczą. Gdy komisja pojednawcza nie zatwierdzi wspólnego stanowiska wówczas cały proces ustawodawczy należy rozpocząć od początku. [B.D.]

Komitet Integracji Europejskiej

naczelny organ administracji rządowej w Polsce odpowiedzialny za integrację Polski z Unią Europejską. Został powołany na mocy ustawy z 8 sierpnia 1996 r. i od października 1996 r. rozpoczął działalność, zastępując w tej roli Pełnomocnika Rządu do spraw Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej. Na jego czele stanął przewodniczący, którym został prezes Rady Ministrów. [B.D.]

Komitet Regionów

instytucja Wspólnoty Europejskiej powołana do życia na mocy Traktatu o Unii Europejskiej. Rozpoczął swą działalność w 1994 r. Stanowi reprezentację ponad dwustu regionów europejskich. Jest organem doradczym, który opiniuje decyzje Rady oraz Komisji Europejskiej dotyczące polityki regionalnej oraz konkretnych regionów, współpracuje z Funduszami Strukturalnymi, m.in. z Europejskim Funduszem Socjalnym, Funduszem Kohezyjnym. [B.D.]

Komitologia

współpraca komitetów powołanych przez Radę Unii Europejskiej jako narzędzie realizacji funkcji wykonawczych Komisji Europejskiej. [B.D.]

Kompromis luksemburski

kompromis, który przyczynił się do zażegnania poważnego kryzysu politycznego wynikającego z propozycji zmian finansowania Wspólnej Polityki Rolnej. W 1965 r. Rada Unii Europejskiej przedstawiła propozycję reformy Wspólnej Polityki Rolnej, która zapewnić miała większy udział środków własnych w finansowaniu polityki. Napotkała ona jednak silny opór Francji (największego beneficjanta tej polityki), która w formie protestu opuściła posiedzenie Rady i przez siedem miesięcy blokowała jej prace, stosując politykę „pustego krzesła”. Z inicjatywy Francji spór został rozwiązany na posiedzeniu Rady Ministrów w 1966 r. w Luksemburgu, na którym zawarto kompromis – zwany luksemburskim – zakładający, że w przypadku, gdy w grę wchodzi żywotne interesy danego państwa, debata na forum Rady Unii Europejskiej dotycząca danego zagadnienia kontynuowana jest do momentu osiągnięcia jednomyślności. [B.D.]

Kompromis z Ioanniny

mechanizm ustalony podczas nieformalnego spotkania ministrów spraw zagranicznych Unii Europejskiej 29 marca 1994 r. w greckim mieście Ioannina. Wprowadził on nowy podział głosów w Radzie Unii Europejskiej w związku z przyjęciem trójki nowych państw: Finlandii, Austrii i Szwecji. Kompromis zakładał, że przy ogólnej liczbie osiemdziesięciu siedmiu głosów ważonych w Radzie uchwała może być odrzucona przy dwudziestu trzech-dwudziestu sześciu głosach przeciwko (mniejszość blokująca). W takim wypadku Rada Unii jest zobowiązana robić wszystko, aby doprowadzić do rozwiązania kompromisowego popartego przez co najmniej sześćdziesiąt pięć głosów, a nie sześćdziesiąt dwa głosy stanowiące większość kwalifikowaną. [M.S.]

Konferencja międzyrządowa Unii Europejskiej

konferencja powołana przez Radę Europejską w celu podjęcia decyzji dotyczącej reform traktatowych. [B.D.]

Konstytucja Unii Europejskiej

dokument będący przez 16 miesięcy przedmiotem obrad Konwentu UE, który odbył swoje ostatnie posiedzenia plenarne w lipcu 2003 r. Konstytucja Unii Europejskiej definiuje Unię Europejską, jej wspólne wartości i cele, które będzie realizować, zapisy o kompetencjach Unii i państw członkowskich oraz o unijnych instytucjach. [B.D.]

Kontrola budżetu

oznacza obowiązek, nałożony na instytucje Wspólnoty oraz na poszczególne państwa członkowskie, zwalczania i prewencji w odniesieniu do wszelkich działań o charakterze nielegalnym, które godzą w system finansowy Wspólnoty. Organem odpowiedzialnym za ochronę systemu finansowego Wspólnoty jest Biuro ds. Zwalczania Nadużyć Gospodarczych i Finansowych. [B.D.]

Konwencja dublińska

podpisana przez państwa członkowskie Wspólnot Europejskich 15 czerwca 1990 r. w Dublinie konwencja w sprawie określania

państwa odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku azylowego złożonego w państwie członkowskim Wspólnot Europejskich. [B.D.]

Konwencja madrycka o współpracy transgranicznej

zwaną też Europejską konwencją ramową o współpracy transgranicznej, przyjęta została przez Radę Europy 21 maja 1980 r. w Madrycie. Określa prawne i strukturalne wzorce współpracy regionów przygranicznych, stanowi podstawę współpracy transgranicznej. [B.D.]

Konwencja z Schengen

dwie konwencje podpisane w Schengen – pierwsza o charakterze ramowym, druga o charakterze wykonawczym; konwencja z 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach; konwencja z 19 czerwca 1990 r. między Królestwem Belgii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Francuską, Wielkim Księstwem Luksemburga i Królestwem Holandii w sprawie wykonania konwencji z 1985 r. o stopniowym znoszeniu kontroli na wspólnych granicach. Do konwencji tych stopniowo przystępowały kolejne państwa, tworząc tzw. Grupę Schengen. Konwencje miały na celu zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych państw-stron oraz rozszerzenie kontroli na ich granicach zewnętrznych, jak również harmonizację środków w dziedzinie polityk wizowej i azylowej oraz współpracy policyjnej i sądowej. [B.D.]

Konwent Unii Europejskiej

powołany przez szefów rządów państw Unii Europejskiej na szczycie w Laeken w grudniu 2001 roku, rozpoczął prace w lutym 2002 r. Jego zadaniem było przygotowanie projektu instytucjonalnych reform poszerzonej Unii Europejskiej oraz nakreślenie długofalowej wizji przyszłej integracji europejskiej i rozwoju UE. Składa się ze stu pięciu członków i podobnej liczby zastępców. Konwent zakończył swe prace w 2003 r. Przedstawił wówczas wnioski – w formie rekomendacji – na temat reform Unii Europejskiej. [B.D.]

Korespondenci europejscy

osoby pracujące w ministerstwach spraw zagranicznych poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej, które odpowiedzialne są za bieżącą wymianę informacji dotyczących Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Dzięki powołaniu korespondentów europejskich powstała sieć łącząca organy wewnętrzne państw członkowskich, Sekretariat Generalny Rady Unii Europejskiej, Komisję Europejską oraz przedstawicielstwa dyplomatyczne państw członkowskich. [B.D.]

Kryteria kopenhaskie

ustalone na szczycie Rady Europejskiej w Kopenhadze (21-22 czerwca 1993 r.), które dotyczyły warunków przyjęcia państw Europy Środkowo-Wschodniej do Unii Europejskiej. Są nimi: stabilność instytucji demokratycznych, praworządność, poszanowanie praw człowieka, ochrona mniejszości narodowych, funkcjonująca gospodarka rynkowa, gotowość sprostania warunkom konkurencji UE, zdolność do wypełniania obowiązków wynikających z członkostwa oraz przyjęcie *acquis communautaire*. Według tych kryteriów Komisja Unii Europejskiej dokonywała przeglądu sytuacji poszczególnych państw aspirujących do członkostwa. [B.D.]

L

Limitowanie produkcji rolnej

instrument wprowadzony przez Radę Unii Europejskiej w 1988 r., którego celem jest ograniczenie i kontrolowanie wielkości produkcji rolnej. Limitowanie odbywa się w dwojaki sposób: przez ilościowe ograniczenie wielkości produkcji (kontyngenty produkcyjne) lub działania o charakterze strukturalnym (zalesianie i odłogowanie gruntów oraz programy rolnośrodowiskowe). [B.D.]

L

Łączenie rodzin

zagadnienie wchodzące w zakres polityki imigracyjnej Unii Europejskiej z uwagi na fakt, że od ponad dwudziestu lat właśnie łączenie rodzin jest jednym z głównych źródeł imigracji w Unii Europejskiej. Komisja Europejska zaproponowała, by uchodźcom oraz obywatelom państw trzecich, którzy mają ważne zezwolenie na pobyt co najmniej roczny, umożliwić połączenie z rodziną w drodze specjalnego postępowania administracyjnego. Chodzi tu o małżonka lub partnera, uznane lub przysposobione dzieci pary lub jednego z partnerów, jak też – pod pewnymi warunkami – osoby pozostające na utrzymaniu oraz dorosłe dzieci pozostające na utrzymaniu. [B.D.]

M

Mechanizm kursów walutowych

jeden z elementów Europejskiego Systemu Walutowego, którego celem było zapewnienie stabilności walut narodowych wchodzących w jego skład. Kursy rynkowe walut państw członkowskich mogą wahać się w przedziale $\pm 2,25\%$. W 1993 r. granice wahań kursów walut państw członkowskich podwyższono do poziomu 15%. Po przekroczeniu dopuszczalnych granic wahań kursu władze monetarne podejmowały działania interwencyjne. [B.D.]

Mechanizm kursów walutowych 2

nowy system wahań kursowych funkcjonujący od 1999 r. wraz z wprowadzeniem euro. Zakłada, że kursy walut nienależących do Unii Gospodarczej i Walutowej mogą wahać się w stosunku do centralnie ustalonego kursu euro w przedziale $\pm 15\%$. [B.D.]

Międzynarodowa polityka finansowa

cele i narzędzia ich realizacji w odniesieniu do funkcjonowania międzynarodowych rynków finansowych. Polityka ta koncentruje się na stworzeniu optymalnych warunków rozwoju wszelkich legalnych stosunków finansowych oraz stabilizacji międzynarodowych rynków finansowych i przeciwdziałaniu występowaniu zjawisk kryzysowych na poszczególnych obszarach gospodarczych świata. [B.D.]

Międzynarodowy rynek walutowy

obejmuje transakcje wymiany walut (kupno-sprzedaż) oraz system regulacji prawnych, wyznaczających podstawowe procedury działania na tym rynku i instytucji zaangażowanych w przeprowadzanie operacji finansowych. Transakcje na tym rynku mogą być przeprowadzane przez uczestników różnych rynków krajowych dokonujących wymiany walut z podmiotami zagranicznymi. [B.D.]

Monetarystyczna koncepcja integracji walutowej

koncepcja utworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej reprezentowana przez Francję i Belgię. Koncepcja ta zakładała, że dzięki konsekwentnej polityce monetarnej państwa członkowskie są w stanie doprowadzić do zahamowania wzrostu cen i wprowadzić stałe kursy walutowe oraz ujednolicić polityki gospodarcze. [B.D.]

Monnet Jean (1888-1979)

francuski polityk i dyplomata, ekonomista i finansista. Po II wojnie światowej zaangażował się aktywnie na rzecz idei zjednoczonej Europy. Był autorem planu zwanego planem Schumana, otwierającego możliwość współpracy francusko-niemieckiej w zakresie węgla i stali w ramach europejskich organizacji Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. W 1955 r. założył Komitet Akcji na rzecz Stanów Zjednoczonych Europy, który podejmował działania służące integracji gospodarczej „Szóstki” państw-członków EWWiS. Jego poczynania przyczyniły się w 1957 r. do powstania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. [B.D.]

N

Negocjacje akcesyjne

jeden z elementów procesu akcesji prowadzący do rozszerzenia Unii Europejskiej o państwa kandydujące z Europy Środkowo-Wschodniej. Przedmiotem negocjacji nie jest dorobek prawny Wspólnot Europejskich, ponieważ wcześniej czy później państwa kandydujące będą musiały go wdrożyć do wewnętrznego porządku prawnego. W rzeczywistości negocjacjom podlega więc tempo jego harmonizacji z prawem krajowym, czyli możliwość wprowadzenia okresów przejściowym oraz długość ich trwania. [B.D.]

Nowe podejście

zainicjowana w 1985 r. metoda ujednolicania na terenie Wspólnoty Europejskiej przepisów technicznych w celu ułatwienia wymiany handlowej między państwami oraz przyspieszenia harmonizacji krajowych regulacji dotyczących bezpieczeństwa wyrobów przemysłowych. [B.D.]

O

Obserwacja transgraniczna

jedna z form współpracy policyjnej Unii Europejskiej, została uregulowana w konwencjach z Schengen. Funkcjonariusze państwa-strony, którzy w ramach śledztwa prowadzonego we własnym kraju obserwują osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa mogącego stanowić przesłankę ekstradycyjną, są uprawnieni do kontynuowania obserwacji na terytorium innego państwa-strony, jeśli to ostatnie wyraża zgodę na obserwację transgraniczną na podstawie uprzednio złożonego wniosku o udzielenie pomocy prawnej. Na żądanie należy przekazać prowadzenie obserwacji transgranicznej funkcjonariuszom państwa-strony, na którego terytorium obserwacja się odbywa. [B.D.]

Obszary negocjacyjne

polegają na tematycznym grupowaniu prawa wspólnotowego dokonanego przez Komisję Europejską na potrzeby negocjacji. Podział ten obejmuje trzydzieści jeden obszarów, w których, na podstawie stanowisk negocjacyjnych przygotowanych przez państwa członkowskie i kandydujące, odbywają się rokowania dotyczące przyjęcia całości bądź części *acquis communautaire* regulującego dany obszar. [B.D.]

Obywatelstwo Unii Europejskiej

zasada wprowadzona na mocy art. 8 traktatu o Wspólnocie Europejskiej (wprowadzona przez traktat o Unii Europejskiej), która stwierdza, że wszyscy obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej są jednocześnie obywatelami Unii. Wiąże się to z następującymi prawami: swoboda poruszania się u pozostawania w obrębie UE, komunalne prawo wyborcze w miejscu zamieszkania, ochrona konsularna i dyplomatyczna ze strony wszystkich państw UE i prawo do przedkładania petycji przed Parlamentem Europejskim, prawo do składania skarg na działalność administracji UE do Rzecznika Praw Obywatelskich UE. Zewnętrznym symbolem wspólnego obywatelstwa jest paszport Unii Europejskiej. [B.D.]

Ojcowie Europy

nazwa obejmująca twórców idei integracji europejskiej po II wojnie światowej oraz pierwszych struktur Wspólnoty Europejskiej. Należą do nich inicjatorzy Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali – J.Monnet i R.Schuman. Przywódcy – premierzy i ministrowie ówczesnej Europy zaangażowani w realizację idei europejskich, jak A. de Gasperi, P.H.Spaak, K.Adenauer, W.Churchill. Spośród najbardziej znanych Polaków – J.Retinger. [B.D.]

Okres przejściowy

ograniczony czasowo okres, w którym nowy członek Unii Europejskiej jest wyłączony spod konieczności stosowania części *acquis communautaire* w danym obszarze negocjacyjnym.

Wprowadzenie okresu przejściowego jest najczęściej spowodowane wysokimi kosztami ekonomicznymi bądź społecznymi związanymi z wprowadzeniem określonych regulacji. Stosowanie okresu przejściowego jest wynikiem kompromisu zawartego przez państwa członkowskie i państwa kandydujące i osiągniętego w czasie negocjacji akcesyjnych. [B.D.]

Opinia

jest to akt prawny wydawany przez organy Wspólnoty nie mający wiążącego charakteru. Może być skierowany do organów wspólnotowych, państw członkowskich bądź innych podmiotów prawnych, wydawana jest na życzenie zainteresowanego podmiotu i wyraża jego stanowisko w danej sprawie. Mimo, że opinia nie ma charakteru prawnie wiążącego jej znaczenie polityczne jest duże i państwa członkowskie starają się do niej dostosować. [M.S.]

Opt out

zwolnienie przyznawane państwu członkowskiemu Unii Europejskiej, które nie chce przyłączyć się do pozostałych państw członkowskich w poszczególnych obszarach współpracy, np. Wielka Brytania i Irlandia nie przystąpiły do układu z Schengen, wykorzystując klauzulę opt out. [B.D.]

P

Parlament Europejski

jednoizbowy parlament reprezentujący obywateli państw należących do Unii Europejskiej. Oficjalną siedzibą parlamentu jest Strasburg, ale też Bruksela, w której odbywa się część obrad oraz mieszczą się komisje parlamentarne i władze klubów. Sekretariat i biblioteka mają swoją siedzibę w Luksemburgu. Korzenie obecnego Parlamentu Europejskiego sięgają 1952 roku, kiedy na mocy traktatu paryskiego

powstało Wspólne Zgromadzenie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Traktaty rzymskie z 1957 roku przekształciły je w organ wszystkich trzech Wspólnot Europejskich. Nazwa Parlament Europejski pojawiła się w 1962 roku. [M.S.]

Plan Wernera

opracowany w 1970 roku raport na temat stworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej. Zakładał on, że dochodzenie do Unii Gospodarczej i Walutowej nastąpi w trzech etapach w latach 1971-1980: - koordynacja polityki walutowej przez określenie granicy dopuszczalnych odchyleń kursów walutowych; koordynacja polityki gospodarczej i koniunkturalnej w celu zapewnienia równowagi bilansów płatniczych i wyeliminowania konieczności dostosowań kursowych; prowadzenie polityki zapewniającej wyrównanie poziomu rozwoju wszystkich regionów. Koncepcja Wernera opierała się na zasadzie równoległości i zakładała, że integracja gospodarcza i walutowa powinny następować równolegle, prowadząc do powstania wspólnej waluty. Realizacja tej koncepcji została zaniechana z powodu międzynarodowego kryzysu walutowego lat siedemdziesiątych. [B.D.]

Partie polityczne w Unii Europejskiej

poza partiami istniejącymi w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej działają na terenie Europy ugrupowania polityczne, będące zbiorem bliskich sobie ideowo partii krajowych. Ich konsolidacji sprzyja fakt, że w ramach Parlamentu Europejskiego wybrani przedstawiciele nie zasiadają w grupach narodowych, a właśnie politycznych. [B.D.]

PHARE

program pomocy dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej realizowany przez Unię Europejską. Początkowo w 1989 r. obejmował tylko Polskę i Węgry (stąd jego nazwa), obecnie jedenaście państw. Jego celem jest wspieranie krajów w transformacji ekonomicznej, czyli przejścia od gospodarki centralnie planowanej do rynkowej oraz pomoc w spełnianiu warunków stawianych przyszłym członkom Unii Europejskiej. [B.D.]

Płatnicy netto

kraje członkowskie Unii Europejskiej, których wpłaty do budżetu ogólnego są większe od świadczeń z niego otrzymywanych. Największymi płatnikami netto są największe i najbardziej zamożne państwa UE (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy). [B.D.]

Płatności bezpośrednie

system dopłat stosowany w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Ich wielkość jest uzależniona od powierzchni upraw, pastwisk lub wielkości hodowli. Limit płatności bezpośrednich ustalany jest co roku. [B.D.]

Płatności hektarowe

bezpośrednie subwencje wypłacane rolnikom z tytułu uprawy zbóż lub za odłogowanie ziemi. Wysokość płatności jest różna w zależności od regionu wspólnoty, a podstawą jej ustalenia jest średni plon zbóż z danego obszaru. Podział kraju na poszczególne regiony dokonywany jest przez państwa członkowskie. [B.D.]

Polityka celna

europajska polityka celna polega na wspólnej realizacji zadań wyznaczonych dla administracji celnych państw członkowskich. Podstawą są przepisy Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Inne regulacje to: Kodeks celny i przepisy wykonawcze; zwolnienia celne; reguły pochodzenia towarów; tranzyt; nomenklatura scalona i zintegrowana taryfa celna WE; zwalczanie obrotu towarami podrabianymi i pirackimi; międzynarodowa współpraca i wzajemna pomoc w sprawach celnych. [B.D.]

Polityka Energetyczna Unii Europejskiej

polityka ta oparta jest na funkcjonowaniu wewnętrznego rynku energii elektrycznej Wspólnoty. Główne cele polityki energetycznej to – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państw członkowskich, poprawa ochrony środowiska oraz wzrost konkurencyjności gospodarek państw członkowskich. [B.D.]

Polityka Ochrony Środowiska

polityka ta została wprowadzona po raz pierwszy w Jednolitym Akcie Europejskim. Celami tej polityki są: zachowanie, ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego; przyczynianie się do ochrony zdrowia człowieka; rozsądne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych; wspieranie na płaszczyźnie międzynarodowej, działań dotyczących rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego. Polityka ta opiera się na następujących zasadach: zanieczyszczający płaci, transgranicznej ochronie środowiska, zasadzie subsydiarności. Instytucją, która wspiera politykę ochrony środowiska jest Europejska Agencja Środowiska. [M.S.]

Polityka Oświatowa

prowadzona jest w oparciu o traktat z Maastricht. Celem tej polityki jest podejmowanie działań na rzecz podnoszenia poziomu kształcenia ogólnego i zawodowego, rozpowszechniania nauki języków obcych, ułatwiania dostępu do oświaty i wpływania na wzrost poziomu wiedzy w państwach WE. Polityka oświatowa, polega na wspieraniu współpracy między instytucjami oświatowymi oraz wymiany studentów, nauczycieli, młodzieży i instruktorów kształcenia zawodowego. Instrumentami tej polityki są liczne programy wspierające rozwój oświaty i współpracy w tej dziedzinie między państwami europejskimi – m.in. program Socrates, Erasmus i Leonardo da Vinci. [B.D.]

Polityka Rolna

polityka utworzona na podstawie traktatów rzymskich. Podstawowe jej cele to: zwiększenie wydajności rolnictwa przez popieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej oraz jak najlepsze wykorzystanie czynników produkcji oraz siły roboczej; zapewnienie odpowiedniego poziomu życia społeczności wiejskiej, poprzez wzrost indywidualnych dochodów osób zatrudnionych w rolnictwie; stabilizacja rynków; zapewnienie rozsądnych cen w zaopatrzeniu konsumentów. Polityka rolna opiera się na jednolitości rynku produktów rolnych, preferencji Wspólnoty oraz na solidarności finansowej. [B.D.]

Polityka Regionalna

działalność polityki polega na rozwoju społeczno-ekonomicznym, likwidacji lub znacznym ograniczaniu skutków negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, a ponadto dąży do niwelowania skrajnych różnic w rozwoju poszczególnych rozwójów. Polityka realizuje swe cele poprzez zasady – pomocniczości, partnerstwa, dodawalności, koncentracji środków i programowania. [M.S.]

Polityka społeczna

to działania podejmowane w ramach Wspólnoty, które dotyczą zatrudnienia i ubezpieczeń społecznych, zabezpieczenia społecznego, równouprawnienia pracujących kobiet i mężczyzn, poprawy zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, kształcenia zawodowego i doksztalcania młodzieży. Polityka społeczna związana jest ściśle ze swobodą przepływu osób w ramach Wspólnoty. Główne zasady polityki to – sumowanie uprawnień socjalnych przyznanych pracownikom, osobom samozatrudniającym się i ich rodzinom przez poszczególne państwa członkowskie; prawo do wypłaty świadczeń osobom przebywającym na terytorium jakiegokolwiek państwa członkowskiego. [B.D.]

Polityka strukturalna

to jeden z obszarów polityki rolnej, który ukierunkowany jest na wspieranie produktywności oraz modernizację rolnictwa, a także na podnoszenie kwalifikacji zawodowych ludności wiejskiej, tworzenie dla niej miejsc pracy poza rolnictwem i promowanie ochrony środowiska w produkcji rolnej. [B.D.]

Polityka transportowa

pierwsze zapisy dotyczące wspólnej polityki transportowej sformułowane zostały w Traktacie Rzymskim (1957 r.). Celem polityki transportowej jest usuwanie barier we wszystkich gałęziach transportu, promowanie swobodnej konkurencji oraz ujednolicenie przepisów. Działania unijne opierają się na – wolnej i uczciwej, ale kontrolowanej konkurencji; wolności wyboru środka transportu

przez użytkownika, równym traktowaniu przez władze środków transportowych i przewoźników; finansowej i handlowej niezależności przedsiębiorstw transportowych oraz idei wspólnotowej koordynacji inwestycji w infrastrukturę transportową. [B.D.]

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

organizacja pozarządowa powołana w 1991 r. Celem organizacji jest wspieranie wszelkich proeuropejskich inicjatyw politycznych i społecznych, aktywizowanie i scalanie różnych środowisk na rzecz integracji, wspomaganie działań ukierunkowanych na przygotowanie Polaków do świadomego członkostwa w Unii Europejskiej. Założone cele realizuje m.in. przez: wydawanie „Almanachu” polskich organizacji proeuropejskich, publikację miesięcznika „Polski Kalendarz Europejski” [B.D.]

Pozabudżetowe fundusze

środki finansowe będące poza budżetem ogólnym i budżetem operacyjnym. Główne fundusze poza budżetem stanowią Europejski Fundusz Rozwoju i Europejski Bank Inwestycyjny. [B.D.]

Pracownik

w świetle orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości jest to osoba, która pod czyimś nadzorem świadczy określoną usługę o określonej wartości ekonomicznej lub właśnie straciła pracę, ale jest w stanie podjąć inną. Termin ten odnosi się do osób pracujących w pełnym wymiarze czasu, ale również zatrudnionych na pół etatu, na okres stały lub czasowy. [B.D.]

Prawo wspólnotowe

rozumie się pod nim prawo Wspólnoty Europejskiej. Jego pierwotnymi źródłami są traktaty tworzące Wspólnoty oraz modyfikujące w sposób zasadniczy ich funkcjonowanie oraz umowy do przystąpieniu do pierwotnej „szóstki” kolejnych krajów. Prawo to uzupełniają akty wydawane przez instytucje WE, w formie rozporządzeń, dyrektyw, decyzji, oraz nie mających takiego charakteru – zaleceń i opinii.

W zakres prawa wspólnotowego wchodzi także umowy podpisywane z państwami trzecimi (np. Układy Europejskie) oraz porozumienia zawierane między państwami członkowskimi. Cały dorobek prawny Wspólnoty (*acquis communautaire*) stanowi wykładnię postępowania państw członkowskich, a i wszelkie starania o członkostwo wiążą się z jego przyjęciem przez nowych kandydatów. [M.S.]

Preferencja Wspólnoty Europejskiej

zasada dotycząca Wspólnej Polityki Rolnej, oznaczająca pierwszeństwo zbytu produktów rolnych wytworzonych na terenie Wspólnoty. Zasada ta stanowi formę ochrony rynku wewnętrznego Wspólnoty przed konkurencją produktów pochodzących z państw trzecich. [B.D.]

Premia ubojowa

funkcjonuje w ramach Wspólnej Polityki Rolnej premia przyznawana za zwierzęta ubijane na terytorium Wspólnoty Europejskiej i eksportowane do państw trzecich. [B.D.]

Prezydencja

w ramach pierwszego filaru Unii Europejskiej prezydencja nie odgrywa samodzielnej roli. Natomiast w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, w której prezydencja reprezentuje Unię w sprawach wchodzących w zakres Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz jako podmiot odpowiedzialny za implementację decyzji Rady Unii Europejskiej – wyraża co do zasady stanowisko UE w organizacjach międzynarodowych. W wykonywaniu swych zadań Urząd Przewodniczącego jest wspierany przez wysokiego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz państwo członkowskie, które jako następne będzie przewodniczyło Unii Europejskiej. [M.S.]

Procedura budżetowa

stanowi zespół formalnych czynności, odpowiednio rozłożonych w czasie zmierzających do uchwalenia budżetu Unii Europejskiej na dany rok. Procedura ta zakłada konieczność ścisłej współpracy

między Komisją Europejską, Radą Unii Europejskiej i Parlamentem Europejskim. Przygotowania wstępnego projektu budżetu na rok następny dokonuje Komisja. Następnie projekt ten trafia do Rady, która ma możliwość wniesienia własnych poprawek, jeśli uzna na uzasadnione. Po tej operacji Rada przyjmuje projekt budżetu kwalifikowaną większością głosów i przekazuje pod obrady Parlamentowi Europejskiemu. W sytuacji gdy Parlament zaakceptuje kształt tego dokumentu bez zmian, budżet UE uważa się za przyjęty. Jednak, podobnie jak wcześniej Rada, Parlament także ma prawo do wniesienia własnych poprawek, ale tylko w odniesieniu do wydatków nieobligatoryjnych, oraz może także zaproponować Radzie pewne zmiany w wydatkach obligatoryjnych. W takiej sytuacji, po poprawkach Parlamentu, projekt ponownie wraca do Rady, która może zatwierdzić lub odrzucić zaproponowane zmiany kwalifikowaną większością głosów. Jeżeli Rada zatwierdzi propozycje Parlamentu, wówczas budżet uważa się za definitywnie przyjęty. Jeśli jednak Rada sama wniesie poprawki do zmian zaproponowanych wcześniej przez Parlament, to budżet taki wraca do Parlamentu. Na tym etapie procedurę budżetową Parlament może zaakceptować taki kształt budżetu i wtedy uważa się go za przyjęty lub też może odrzucić w całości przedstawiony projekt i domagać się nowych propozycji. W przypadku gdy nie uda się uchwalić budżetu w oznaczonym terminie, zakłada się, iż od nowego roku, do czasu przyjęcia nowego budżetu, wydatki miesięczne nie mogą przekroczyć jednej dwunastej wydatków roku poprzedniego. Przyjęty ostatecznie budżet może być jednak, w szczególnych okolicznościach, modyfikowany w trakcie roku budżetowego. [M.S.]

Procedura ekstradycyjna

procedura ta regulowana jest w drodze umowy międzynarodowej. Wniosek ekstradycyjny wraz z uzasadnieniem i dokumentacją przekazywany jest w drodze dyplomatycznej. Coraz częściej jednak komunikują się ze sobą bezpośrednio ministerstwa sprawiedliwości i prokuratury generalnej. Ostatnią czynnością ekstradycyjną jest przekazanie przestępcy przez służby policyjne. [B.D.]

Procedura konsultacji (opiniowania)

jest to najstarszy tryb tworzenia aktów prawa wtórnego, istniejący od chwili powstania Wspólnoty Europejskiej. Aktualnie procedura konsultacji stosowana jest tam, gdzie wyraźnie nie są przewidziane inne procedury ustawodawcze. [B.D.]

Procedura współdecyzji

stosunkowo nowy tryb tworzenia prawa wspólnotowego wprowadzony traktatem z Maastricht. Procedura współdecydowania znajduje zastosowanie niemal we wszystkich obszarach prawa wspólnotowego z wyjątkiem polityki gospodarczej i walutowej. Jej przebieg jest bardzo skomplikowany i wieloetapowy, a istota prawna polega na tym, że Parlament Europejski na równi z Radą Unii Europejskiej decyduje o treści danego aktu prawnego. Organy te w jednakowym stopniu wpływają na przebieg procesu ustawodawczego, a jego powodzenie zależy od ich zgodnej współpracy i gotowości do kompromisu. [B.D.]

Procedura współpracy

tryb tworzenia prawa wspólnotowego wprowadzony na mocy Jednolitego Aktu Europejskiego. Zakres stosowania procedury współpracy uległ dużym ograniczeniom, początkowo Jednolity Akt Europejski przewidywał jej stosowanie w dziesięciu przypadkach, następnie traktat z Maastricht ograniczył tę liczbę do ośmiu obszarów (zmieniając jednocześnie dziedziny, w których była stosowana). Procedura współpracy obecnie znajduje zastosowanie przy wydawaniu aktów prawnych w dziedzinie polityki gospodarczej i walutowej. [B.D.]

Procedura zgody mechanizm podejmowania decyzji polegający na tym, że Rada Unii Europejskiej występuje do Parlamentu Europejskiego o zgodę na przyjęcie danego aktu prawnego. Parlament ustosunkowuje się do przedstawianego aktu prawnego, akceptując go bądź odrzucając. Obecnie procedura ta stosowana jest w niewielu przypadkach, tylko w bardzo istotnych, np. zgody Parlamentu Europejskiego wymagają umowy o przystąpieniu do Unii Europejskiej czy umowy międzynarodowe, których stroną są Wspólnoty. [B.D.]

Proces decyzyjny

to cztery główne procedury podejmowania decyzji we Wspólnocie Europejskiej przez Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską oraz Parlament Europejski. W zależności od rodzaju procedury: konsultacji, współdecyzji, współpracy oraz zgody. [B.D.]

Proces luksemburski – Europejska Strategia Zatrudnienia

instrument koordynacji polityki strukturalnej, którego celem jest poprawa funkcjonowania rynków pracy, przyjęty w 1997 r. podczas posiedzenia Rady Unii Europejskiej w Luksemburgu, Zakłada ona opracowywanie na szczeblu Wspólnoty tzw. Wytycznych w sprawie Zatrudnienia, które z kolei uwzględniane są w Narodowych Planach Działania poszczególnych państw członkowskich. Działania podejmowane w ramach narodowych programów powinny być spójne z Ogólnymi Wytycznymi Polityki Gospodarczej, a realizacja ich oceniana jest w raporcie przygotowywanym wspólnie przez Radę i Komisję Europejską. [B.D.]

Produkty regionalne

specyficzne, specyficzne produkty rolne właściwe dla danego regionu , których produkcja korzysta ze szczególnych uprawnień polityki rolnej. [B.D.]

Program Grundtvig

komponent programu edukacyjnego Socrates. Celem programu jest promowanie innowacyjnych metod kształcenia osób po 25 lub między 16 a 24 rokiem życia, które nie uczęszczają już do szkół, rozszerzanie współpracy między instytucjami kształcącymi dorosłych w Europie, ponadto podnoszenie jakości kształcenia nauczycieli i osób dorosłych oraz promowanie idei uczenia się przez całe życie.. Program ten skierowany jest do tych, którzy pragną kontynuować naukę, uzupełnić wykształcenie lub zdobyć nowe kwalifikacje w celu zwiększenia swoich szans na znalezienie pracy. Nicolai Grundtvig jest patronem programu – duński filozof, poeta, pedagog i teolog – założyciel pierwszego uniwersytetu ludowego. [B.D.]

Program MEDA

program wsparcia Unii Europejskiej dla krajów partnerskich basenu Morza Śródziemnego. Opracowany i uruchomiony przez Radę Europejską na lata 1995-1999. Meda jest głównym instrumentem finansowym w ramach Partnerstwa Euromed (partnerstwa europejsko-śródziemnomorskiego). Program ten oferuje wsparcie techniczne i finansowe reform ekonomicznych oraz socjalnych w krajach należących do Partnerstwa. Cele programu to: wspieranie reform gospodarczych, ustanowienie stref wolnego handlu pomiędzy państwami UE a krajami basenu Morza Śródziemnego, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój sektora prywatnego, poprawa warunków funkcjonowania i wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie inwestycji, współpraca przemysłowa, handlowa i kulturalna pomiędzy krajami UE i krajami basenu Morza Śródziemnego, poszerzenie współpracy regionalnej, lokalnej oraz międzynarodowej, poprawa infrastruktury gospodarczej w tym rejonie, transport, woda, energia, rozwój społeczny – edukacja, zdrowie, społeczeństwo obywatelskie, rozwój lokalny, zatrudnienie i szkolenia zawodowe. Po zakończeniu edycji programu Meda (I) Unia Europejska uruchomiła drugą edycję programu – Meda II. Celem tego programu jest przekształcenie Basenu Morza Śródziemnego w obszar dialogu, wymiany i współpracy gwarantujący pokój, stabilizację i rozwój; wzmocnienie dialogu politycznego, rozwój współpracy gospodarczej i finansowej, rozwój partnerstwa w dziedzinie społecznej, kulturalnej i humanitarnej oraz utworzenie do 2010 roku strefy wolnego handlu. [B.D.]

Projekt Life

są to instrumenty finansowe na rzecz środowiska, zainicjowane w 1992 roku przez Komisję Europejską. Program Life wnosi wkład w realizację, rozwijanie i doskonalenie wspólnotowej polityki i prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz we włączanie kwestii ochrony środowiska do innych polityk Unii Europejskiej. [B.D.]

Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej

odpowiednik ambasady w krajach nie będących członkami Unii Europejskiej. Przedstawicielstwo aktywnie uczestniczy w szeregu inicjatyw o charakterze regionalnym. Prowadzi też bieżący monitoring realizacji programów Phare, ISPA i SAPARD. Formalnie nie uczestniczy w zarządzaniu programami Phare, faktycznie (poprzez zatwierdzanie projektów, dokumentów, decyzji wykonawczych) jest uczestnikiem procesu decyzyjnego. Z punktu widzenia Komisji Europejskiej, Przedstawicielstwa w państwach członkowskich są bardzo ważnym punktem kontaktowym umożliwiającym lepsze wsłuchanie się w potrzeby, ale także krytyczne głosy obywateli dotyczące przede wszystkim aktualnej debaty na temat przyszłości Unii Europejskiej, wyzwań związanych z dalszym rozszerzeniem Wspólnoty oraz koniecznością bardziej efektywnej realizacji celów tzw. Strategii Lizbońskiej. [B.D.]

Punkt Informacyjny Unii Europejskiej

powołany w Warszawie w 1999 r. w ramach prowadzonej przez Komisję Europejską działalności informacyjnej mającej na celu upowszechnianie wśród społeczeństwa polskiego wiedzy o Unii Europejskiej. [B.D.]

R

Rada Europejska

organ polityczny Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest inspiracja polityków Unii, stwarzanie warunków do rozwiązania najtrudniejszych kwestii i podejmowanie kierunkowych decyzji. Dotyczy to także stanowiska w sprawach międzynarodowych. Obecnie w jej skład wchodzi też przewodniczący Komisji Europejskiej. Zbiera się ona co najmniej dwa razy do roku, pod przewodnictwem tego kraju, który

aktualnie przewodniczy Radzie Unii Europejskiej (rotacja następuje co pół roku, niegdyś na zasadzie alfabetycznej, obecnie według ustalonej jakości). [M.S.]

Rada Europy

międzynarodowa organizacja skupiająca prawie wszystkie państwa Europy, zajmująca się przede wszystkim ochroną praw człowieka, ochroną demokracji i współpracą państw członkowskich w dziedzinie kultury. Rada Europy powstała 5 maja 1949 roku w wyniku podpisania przez 10 państw traktatu londyńskiego. Obecnie liczy 47 członków. Jej siedzibą jest Strasburg. Organizacje specjalne w ramach Rady Europy to: Jednolity Trybunał Praw Człowieka, Europejskie Centrum Młodzieży, Kongres Gmin i Regionów Europy, Społeczny Fundusz Rozwoju. [M.S.]

Rada Unii Europejskiej

jest głównym organem decyzyjnym Wspólnot Europejskich, do traktatu z Maastricht zwana Radą Ministrów. W jej skład wchodzi ministrowie reprezentujący państwa członkowskie, różne resorty, np. ministrowie spraw zagranicznych, rolnictwa, przemysłu, transportu itp. w zależności od zagadnienia będącego przedmiotem obrad. Zadaniem Rady Unii Europejskiej jest koordynacja głównych polityk ekonomicznych państw członkowskich. W tym celu Rada Unii Europejskiej stanowi prawo Wspólnoty w postaci rozporządzeń, dyrektyw, decyzji, dzieląc swe kompetencje w części z Parlamentem Europejskim. Wspólnie z nim sprawuje władzę budżetową, zawiera też układy międzynarodowe wynegocjowane wcześniej przez Komisję Europejską. Głosowanie najczęściej jest oparte na zasadzie większości kwalifikowanej głosów, w wyjątkowo istotnych sprawach – jednomyślnie. [M.S.]

Raport okresowy

coroczny raport Komisji Europejskiej, który ocenia postępy państw kandydujących w dostosowaniu ustawodawstwa krajowego do unijnego *acquis communautaire*. [B.D.]

Referendum akcesyjne

referendum akcesyjne podejmowane jest w celu uzyskania zgody społeczeństwa na przystąpienie krajów kandydujących do Unii Europejskiej. [B.D.]

Region

część ogólnej struktury administracyjnej państwa lub ugrupowania integracyjnego. Region jest wyodrębniony ze względu na zestaw jego cech jakościowych związanych z położeniem geograficznym, poziomem rozwoju gospodarczego, uwarunkowaniami społecznymi oraz tożsamością kulturową. [B.D.]

Retinger Józef (1888-1960)

polski publicysta, historyk literatury, polityk. W wieku dwudziestu lat został najmłodszym doktorem literatury w Europie. W trakcie studiów w Paryżu zetknął się po raz pierwszy z ideą integracji europejskiej. Był współzałożycielem i sekretarzem generalnym Ruchu Europejskiego. W 1948 r. zorganizował Kongres Haski, który dał początek Radzie Europy. Próbował też tworzyć federację państw Środkowej Europy, w szczególności Polski i Czech, Jest jednym z „zakulisowych” ojców Europy, bo jako emigrant nie miał możliwości odegrania takiej roli jak ówcześni premierzy i ministrowie państw europejskich. [B.D.]

Rozporządzenie

akt prawny prawa wtórnego wydany przez organy Wspólnot – Radę Unii Europejskiej i Komisję Europejską. Rozporządzenie ma zasięg ogólny, a zawarte w nim normy prawne mają charakter abstrakcyjny i mogą odnosić się do nieograniczonej liczby przypadków. Adresatami tych norm są nie tylko kraje członkowskie, lecz także osoby fizyczne i prawne, a ich obowiązywanie ma charakter bezpośredni, co oznacza, że stają się częścią porządku prawnego państw członkowskich bez pośrednictwa krajowych aktów prawnych.

Rozwój zrównoważony

jest to rozwój, który łączy w sobie pozytywne przemiany społeczno-gospodarcze przy jednoczesnej dbałości o środowisko. [M.S.]

Ruch Europejski

pozarządowa organizacja międzynarodowa, która łączy sekcje narodowe z trzydziestu krajów europejskich oraz dwudziestu innych związków i stowarzyszeń europejskich. [B.D.]

Rzecznik Praw Obywatelskich Unii Europejskiej

Ombudsman – Parlament Europejski mianuje na okres swej kadencji ombudsmana, którego zadaniem jest przyjmowanie od obywateli Unii Europejskiej (poza Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji). Jeśli skarga jest uzasadniona, rzecznik wszczyna dochodzenie, informując o tym Parlament i dany organ; ten ostatni z kolei ma w ciągu trzech miesięcy przedstawić własne stanowisko. Rzecznik może też podjąć dochodzenie na podstawie skargi złożonej przez parlamentarzystę lub z własnej inicjatywy. Pierwszym sprawującym urząd został w lipcu 1995 r. Fin Jacom Magnus Soderman. [B.D.]

S

SAPARD

jeden z programów przedakcesyjnych skierowanych na modernizację rolnictwa i obszarów wiejskich w krajach kandydujących. [B.D.]

Sąd Pierwszej Instancji

organ pomocniczy Trybunału Sprawiedliwości wprowadzony od 1988 r. ze względu na liczbę spraw. Sadowi przekazano kompetencje co do orzekania w sprawach urzędników Wspólnoty Europejskiej, sporów między instytucjami WE i przedsiębiorstwami odnoszących się do zasad prawa konkurencji. W latach 90 jego właściwość poszerzono o powództwa osób fizycznych. [B.D.]

Schuman Robert (1886-1963)

polityk francuski, w 1946 r. mianowany ministrem finansów, w 1947 r. premierem, 1948-1952 ministrem spraw zagranicznych. Na tym stanowisku prowadził politykę zaangażowania Francji na rzecz integracji europejskiej. Zrealizował w tym celu koncepcję J.Monnete utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (1951 r.). Od 1955 r. był przewodniczącym Ruchu Europejskiego, członkiem Parlamentu Europejskiego, a w latach 1958-1960 – jego przewodniczącym. [B.D.]

Składka budżetowa

określona wysokość wpłacanej corocznie do budżetu ogólnego kwoty przez poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Wysokość tej składki jest ustalana procentowo w stosunku do PNB danego kraju, uwzględniając wielkość danego kraju i potencjał gospodarczy. [B.D.]

Składka cukrowa

pobierane do budżetu opłaty związane z produkcją i magazynowaniem cukru i izoglukozy na terenie Unii Europejskiej. Wysokość pobieranych w tego tytułu opłat jest bezpośrednio związana z wielkością produkcji zrealizowaną w danym roku przez producenta. [B.D.]

Socrates

programy edukacyjne Unii Europejskiej (Erazmus i Lingua). Budżet przeznaczony jest na finansowanie trzech dziedzin: działania w zakresie szkolnictwa wyższego; akcje na rzecz szkolnictwa przedszkolnego, podstawowego i średniego; środki ogólne (opracowanie materiałów pomocniczych, doskonalenie nauczycieli języków obcych). Polskie szkolnictwo wyższe zostało od 1998 r. objęte tym programem. [B.D.]

Społeczeństwo informacyjne

to pojęcie określające sytuację w krajach postindustrialnych (czyli w takich, w których najważniejszą gałęzią gospodarki jest przemysł), w których informacja stała się podstawowym i najbardziej znaczącym towarem, a jednostki i instytucje są

od niej uzależnione w coraz większym stopniu. Dostęp do informacji jest w nich równoznaczny z posiadaniem władzy oraz umożliwia uzyskanie dobrobytu materialnego. W społeczeństwie informatycznym informacja stanowi nie tylko towar, lecz także podstawowy warunek rozwoju kulturalnego i społecznego. Stąd kluczowym problemem jest kontrola informacji i jej dystrybucji. Cechą takiego społeczeństwa jest nieustanny przyrost ilości wytwarzanych informacji i ich szybki przepływ (jest to możliwe dzięki rozwojowi mikroelektroniki, która wielokrotnie zmniejsza ponoszone koszty). Istotą idei społeczeństwa informatycznego jest przekonanie, że środki wytwarzania informacji są społecznie ważniejsze niż informacja sama w sobie. [B.D.]

Spotkania na Szczycie

to spotkania przywódców państw i szefów rządów. Są to spotkania dwustronne lub wielostronne. Spotkania te służą łatwiejszemu podejmowaniu decyzji, przyspieszaniu procesu negocjacji oraz inspiracji do nowych przedsięwzięć. [B.D.]

Strategia lizbońska

instrument koordynacji polityki strukturalnej, którego celem jest stworzenie dynamicznej, konkurencyjnej gospodarki, gwarantującej zrównoważony rozwój gospodarczy, wzrost zatrudnienia oraz spójność społeczną w państwach członkowskich. Realizacja postawionych celów została nałożona na Radę Unii Europejskiej. Radę zobowiązano do realizacji postawionych celów, koordynacji i kontroli działań państw członkowskich w tym zakresie. Strategia została przyjęta podczas posiedzenia Rady Unii Europejskiej w 2000 r. w Lizbonie. [M.S.]

Strategia przedakcesyjna

skierowana do państw kandydujących przygotowana na podstawie dokumentu Strategia integracji krajów stowarzyszonych Europy Środkowej i Wschodniej wypracowanego podczas spotkania Rady Europejskiej w Essen 9-10 grudnia 1994 r. [B.D.]

Strefa euro

grupa dwunastu państw wypełniających kryteria konwergencji, które wprowadziły wspólną walutę euro i uczestniczą w trzecim etapie Europejskiego Rynku Walutowego. [B.D.]

Strefa wolnego handlu

integracja gospodarcza polegająca na całkowitym lub częściowym zniesieniu ograniczeń taryfowych, parataryfowych i pozataryfowych w wymianie między państwami ją tworzącymi. Każde z państw uczestniczących w strefie realizuje w pełni niezależną politykę handlową wobec państw trzecich. Wspólnota stworzyła strefy wolnego handlu m.in. na mocy umów o stowarzyszeniu zawartych z państwami Europy Środkowo-Wschodniej, w tym także z Polską, państwami basenu Morza Śródziemnego oraz w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. [B.D.]

Struktura dochodów

pozycja dochody budżetu ogólnego Unii Europejskiej obejmuje w ramach tzw. środków własnych wpływy z tytułu: ceł pobieranych na podstawie wspólnej taryfy celnej, opłat rolnych nakładanych na towary rolne importowane z krajów spoza Wspólnoty, opłat z tytułu produkcji i magazynowania cukru i izoglukozy, część podatku VAT pobieranego na terenie Wspólnoty (w wymiarze nieprzekraczającym 1% jednolitej podstawy opodatkowania dla tego podatku). [B.D.]

Struktura wydatków

pozycja wydatki budżetu ogólnego Unii Europejskiej obejmuje przede wszystkim wydatki na cele rolnicze, Fundusze Strukturalne oraz wydatki Wspólnoty obejmują prace badawczo-rozwojowe, politykę zewnętrzną oraz wydatki administracyjne. [B.D.]

Subsydiarność

inaczej pomocniczość, zasada zapisana w Traktacie o Unii Europejskiej, zgodnie z którą Wspólnota – w dziedzinach, które nie podlegają jej wyłącznej właściwości wykazywać aktywność będzie tylko wtedy,

jeśli cele zamierzonych działań nie mogą zostać zrealizowane w wystarczającym stopniu na szczeblu państw członkowskich i dlatego ze względu na ich zakres lub na ich skutki lepiej osiągnięte zostaną na szczeblu Wspólnoty. [B.D.]

Swoboda przepływu kapitału

jedna z zasad funkcjonowania rynku wewnętrznego Wspólnoty, a w szczególności Unii Gospodarczej i Walutowej, która wprowadzają zakaz stosowania jakichkolwiek ograniczeń w przepływach kapitału pomiędzy państwami członkowskimi oraz pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi. [B.D.]

Swoboda przepływu osób

jedna z zasad funkcjonowania rynku wewnętrznego Wspólnoty, oznaczająca prawo podejmowania pracy lub innej działalności gospodarczej przez obywateli jednego z państw członkowskich na terytorium każdego innego. Zasada ta przejawia się w jednakowym traktowaniu wszystkich osób z terenu Wspólnoty w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy. [B.D.]

Swoboda przepływu towarów

zasada stanowiąca podstawę funkcjonowania unii celnej utworzonej między państwami członkowskimi Wspólnoty Europejskiej. Polega ona na wyeliminowaniu wszelkiego rodzaju ograniczeń w wymianie towarowej w obrębie Wspólnoty Europejskiej, tzn. , że towar wprowadzony do obrotu na terenie jednego państwa członkowskiego może być bez jakichkolwiek barier sprzedany na terytorium każdego innego państwa członkowskiego. Zasada ta na terenie Wspólnoty obowiązuje w pełni od 1 stycznia 1993 roku. [B.D.]

Swoboda przepływu usług

jedna z zasad funkcjonowania rynku wewnętrznego Wspólnoty, która polega na znoszeniu wszelkich barier i ograniczeń w świadczeniu usług przez obywateli jednego państwa członkowskiego na rzecz

odbiorców z terenu innego państwa. Dotyczy ona w szczególności usług o charakterze przemysłowym, handlowym, rzemieślniczym oraz polegających na wykonywaniu wolnych zawodów. [B.D.]

Symbole UE

składają się na nie: flaga i hymn UE, symbolika euro, dzień Europy oraz dewiza: zjednoczeni w różnorodności. Giscard d'Estaigne zaproponował w dniu 11 lipca 2003 r., na ostatnim posiedzeniu Konwentu, wprowadzenie tych symboli jako oficjalnych do tekstu Konstytucji UE. [B.D.]

System Informacyjny Europolu

stworzony z myślą o potrzebie współpracy policyjnej na poziomie europejskim. Podstawą prawną funkcjonowania systemu jest konwencja ustanawiająca Europol, która przewiduje utrzymywanie zautomatyzowanego zbioru danych. [B.D.]

System Schengen

został stworzony na podstawie konwencji z Schengen, opiera się na zasadzie swobodnego przemieszczania się po terytorium państw-stron zarówno ich obywateli, jak i obywateli państw trzecich. W przypadku obywateli państw trzecich zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych zostało połączone z zastrzeżeniem kontroli na granicach zewnętrznych. [B.D.]

T

Tożsamość europejska

określenie odnoszące się do poczucia „bycia Europejczykiem”, czyli odczuwania związku z europejskością, podobnie, jak tożsamość narodowa oznacza bliskość emocjonalną z określonym narodem, postrzeganie siebie jako jego części. [B.D.]

Traktat Akcesyjny

jest to umowa międzynarodowa zawarta między dotychczasowymi i nowymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Stosuje się do niej Konwencję wiedeńską o prawie traktatów z 23 maja 1969 r. Od 1 listopada 1993 r. obowiązuje nowa procedura przyjmowania członków Unii. Wprowadził ją artykuł 49. Traktatu o Unii Europejskiej, w myśl którego - każde państwo europejskie może ubiegać się o status Członka Unii. Swoją wniosek składa do Rady, która działa jednomyślnie po konsultacji z Komisją i po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego, który działa bezwzględną większością swoich członków”. [B.D.]

Traktat paryski

na jego mocy powołano Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (18 kwietnia 1951 r.). Wszedł w życie 25 lipca 1952 r. – na okres pięćdziesięciu lat. W skład EWWiS weszło sześć państw: Francja, RFN, Włochy i kraje Beneluksu – Belgia, Holandia, Luksemburg. Stanowił on pierwszy formalny krok na drodze integracji europejskiej. Wygaś w 2002 r. [B.D.]

Traktat z Amsterdamu

dokument podpisany 16 lipca 1998 r. w Amsterdamie na szczycie Rady Europejskiej. Nieznacznie została wzmocniona wspólna polityka zagraniczna i obronna; Traktat umacnia nieco współdziałanie w zakresie polityki imigracyjnej, azylowej i kontroli granic, ale Dania, Wielka Brytania i Irlandia uzyskały status zezwalający na własną kontrolę graniczną. Osobno przyjęto w trakcie szczytu pakt stabilizacyjny ostatecznie zatwierdzający warunki przystępowania do unii walutowej oraz wymogi, które zapewnią stabilność euro. [B.D.]

Traktat z Lizbony

13 grudnia 2007 roku przywódcy państw UE podpisali traktat lizboński (traktat ma wejść w życie 1 grudnia 2010 r.) i tym samym zakończyli kilkuletnie dyskusje na temat spraw instytucjonalnych. Traktat lizboński zmienia aktualne traktaty

UE i WE, ale ich nie zastępuje. Wyposaży on Unię w ramy prawne oraz instrumenty potrzebne do sprostania przyszłym wyzwaniom i spełnienia oczekiwań społeczeństwa. Europa stanie się bardziej demokratyczna i przejrzysta – wzmocni się rola Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, obywatele będą mieli większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym, a podział zadań między władzami europejskimi i krajowymi zostanie wyraźnie określony. Unia będzie działać skuteczniej – metody pracy i zasady głosowania zostaną uproszczone, a instytucje UE liczącej 27 państw – usprawnione i zmodernizowane. Zwiększą się także możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii. Europa praw i wartości, wolności, solidarności i bezpieczeństwa – traktat promuj wartości UE, włącza Kartę Praw Podstawowych do prawa pierwotnego, przewiduje nowe mechanizmy solidarności i zapewnia lepszą ochronę obywateli europejskich. Zwiększy się znaczenie Europy na arenie międzynarodowej dzięki połączeniu instrumentów europejskiej polityki zewnętrznej, zarówno w zakresie opracowywania, jak i realizacji polityki. Traktat lizboński pozwoli Europie zajmować przejrzyste stanowisko w kontaktach z partnerami na całym świecie oraz zapewni wykorzystanie potencjału gospodarczego, humanitarnego, politycznego i dyplomatycznego Unii dla promowania jej interesów i wartości na całym świecie przy jednoczesnym poszanowaniu interesów poszczególnych państw członkowskich w zakresie spraw zagranicznych. [M.S.]

Traktat z Maastricht

Traktat o Unii Europejskiej, podpisany w Holandii 7 lutego 1992 r. przez ówczesnych dwunastu członków Wspólnoty Europejskiej. Wszedł w życie 1 listopada 1993 r. Traktat ten powoływał do życia Unię Europejską, ustanawiał obywatelstwo UE, Unię Gospodarczą i Walutową i Unię Polityczną, w której zawarta była Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa oraz Wymiar Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych. [B.D.]

Traktat z Nicei

przyjęty na zakończenie Konferencji Międzyrządowej Unii Europejskiej w grudniu 2000 r. Głównie obejmuje reformę instytucji UE oraz procesu decyzyjnego. Uwzględniono w niej uczestnictwo dwunastu kandydujących krajów. Traktat wszedł w życie 1 lutego 2003 r. [B.D.]

Traktaty rzymskie

dwa traktaty powołujące do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą (Traktat o EWG) oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom). Zostały podpisane 25 marca 1957 r. w Rzymie przez Belgię, Francję, Holandię, Luksemburg, RFN i Włochy, a weszły w życie 1 stycznia 1958 r. Stanowiły kolejny krok po traktacie paryskim z 1951 r. w rozwoju integracji europejskiej. Traktat o EWG był modyfikowany w 1986 r. przez Jednolity Akt Europejskie oraz przez Traktat o Unii Europejskiej. Wraz z wejściem w życie tego drugiego (1993 r.) przybrał nową nazwę Traktat o Wspólnocie Europejskiej (TWE). [B.D.]

Trybunał Obrachunkowy

nazywany też Trybunałem Rewidentów Księgowych, Trybunałem Audytorów lub Trybunałem Rewizyjnym. Trybunał to instytucja Wspólnoty Europejskiej kontrolująca ich finansową politykę, dochody i wydatki. Prowadzi stały monitoring w zakresie legalności i zasadności wszystkich dochodów i wydatków ujętych w planach finansowych Wspólnoty oraz jej instytucji. [M.S.]

Trybunał Sprawiedliwości

organ sądowiczy Wspólnoty Europejskiej, funkcjonujący od 1958 r., z zadaniem kontroli przestrzegania prawa przy interpretacji i stosowaniu traktatów. W jego skład wchodzi piętnastu sędziów i ośmiu rzeczników generalnych wyznaczanych przez rządy państw członkowskich za wzajemną zgodą na sześć lat. Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu oraz zmiana przewodniczącego. Siedzibą jest Luksemburg. Każda instytucja wspólnotowa, państwo

członkowskie lub osoba prywatna może, jeśli uważa się za stronę poszkodowaną, wnieść wniosek do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie sporu w sprawie zgodności aktów prawnych Wspólnoty i rządów ich państw członkowskich z traktatami. [B.D.]

U

Układ o fuzji

umowa z 8 kwietnia 1965 r., (wszedł w życie 1 lipca 1967 r.), na mocy której doszło do połączenia organów Wspólnoty: EWG, EWWiS i Euratomu i stworzenia jednego ich budżetu. Dzięki temu powstała jednolita struktura instytucjonalna Wspólnoty Europejskiej. [B.D.]

Układy Europejskie

inaczej umowy o stowarzyszeniu ze Wspólnotą Europejską i ich państwami członkowskimi, były zawierane od 1991 r. z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Mają umożliwić tym państwom uczestnictwo w procesie integracji europejskiej – przewidują utworzenie strefy wolnego handlu dla producentów przemysłowych na dziesięć lat. [B.D.]

Unia celna

jedna z form integracji gospodarczej polegająca na liberalizacji wymiany towarowej między państwami członkowskimi oraz wprowadzeniu wspólnych regulacji w wymianie z państwami trzecimi. [B.D.]

Unia ekonomiczna

najwyższy etap integracji gospodarczej, w którym następuje unifikacja polityki monetarnej, fiskalnej i socjalnej oraz powoływane są władze o charakterze ponadnarodowym, wydające decyzje wiążące dla krajów członkowskich. [B.D.]

Unia Europejska

utworzony 1 listopada 1993 roku na mocy traktatu z Maastricht gospodarczo-polityczny związek 27 krajów europejskich, będący efektem wieloletniego procesu integracji politycznej, gospodarczej i społecznej, a zarazem największą, najprężniejszą i unikatową formą tego typu na świecie mającą 30% udział w światowym PKB. Podstawą do funkcjonowania UE stanowi traktat o Unii Europejskiej, Traktat o Wspólnocie Europejskiej i Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej. [B.D.]

Unia Gospodarcza i Walutowa

kolejny etap integracji gospodarczej, którego podstawy prawne zostały utworzone w Traktacie o Unii Europejskiej. Tworzenie UGW przebiegało w trzech etapach – utworzenie wspólnego obszaru finansowego, zapewniającego swobodę funkcjonowania bankom i firmom ubezpieczeniowym i innym instytucjom, powołanie Europejskiego Instytutu Walutowego, a następnie Europejskiego Banku Centralnego, wprowadzenie swobodnej wymienialności walut i płatności transgranicznych, rozpoczęcie funkcjonowania Europejskiego Systemu Banków Centralnych, wprowadzenie wspólnej waluty przy jednoczesnym wycofaniu walut narodowych, utworzenie nowego mechanizmu kursów walutowych ERM2 dla krajów niezakwalifikowanych do UGW. [B.D.]

Unia Polityczna

powstała na mocy traktatu z Maastricht jako cel w rozwoju Unii Europejskiej. Obejmuje Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa, Wymiar Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz zwiększenie uprawnień wspólnotowych instytucji, w tym Parlamentu Europejskiego, w zakresie wpływania na różne dziedziny życia społeczno-politycznego. [B.D.]

Wiza Schengen

wydawana jest cudzoziemcom z państw trzecich na wjazd i pobyt krótkoterminowy tzn. nieprzekraczający trzech miesięcy - na terytorium państw Grupy Schengen, które zobowiązały się do prowadzenia wspólnej polityki w zakresie przepływu osób, zwłaszcza zaś w zakresie uregulowań dotyczących wiz, jak też wzajemnego wspierania się i dalszego harmonizowania krajowych polityk wizowych. [B.D.]

Wiza Unii Europejskiej

wydawana jest przez państwa członkowskie Unii Europejskiej cudzoziemcom z państw trzecich na wjazd i pobyt krótkoterminowy. Wizą krótkoterminową jest wystawione przez państwo członkowskie zezwolenie lub podjęta przez państwo członkowskie decyzja, wymagana w wypadku: wjazdu w celu pobytu w państwie członkowskim lub w kilku państwach członkowskich, jeśli pobyt ten łącznie nie przekracza trzech miesięcy; wjazdu w celu przejazdu przez terytorium państwa członkowskiego lub kilku państw członkowskich, z wyjątkiem tranzytu na lotniskach. [B.D.]

Wspólna taryfa celna

obowiązujący na terenie Wspólnoty system celi stosowanych w imporcie towarów i usług z państw trzecich. Oznacza, że wszystkie państwa członkowskie w stosunkach handlowych z państwami trzecimi stosują takie same zasady określania celi, a uzyskane w ten sposób dochody przekazują do wspólnego budżetu. [B.D.]

Wspólnoty Europejskie

nazwa obejmująca trzy organizacje: EWWiS, EWG i Euratom. [B.D.]

Wspólny rynek

jedna z form integracji gospodarczej polegająca na wprowadzeniu zasad swobodnego przepływu osób, towarów, usług i kapitału. [B.D.]

Współpraca bliźniacza

program powstały z inicjatywy Komisji Europejskiej w 1998 roku, którego głównym celem jest wspieranie inwestycji publicznych oraz przyczynianie się do rozwoju nowoczesnych administracji w państwach objętych programami finansowanymi przez Komisję Europejską. [B.D.]

Współpraca regionalna

określenie obejmujące różne formy współdziałania państw w obrębie określonego regionu. Najczęściej odbywa się ona w ramach organizacji regionalnych powołanych dla takich celów, jak zapewnienie pokoju, bezpieczeństwa, stabilizacji, rozwoju gospodarczego. Jeśli kraje budują w jej ramach bardzo ścisłe więzi, można mówić o integracji regionalnej. [B.D.]

Współpraca transgraniczna

zintegrowane działania co najmniej dwóch państw (najczęściej jednak większej liczby) oraz bezpośrednie działania odpowiednich regionalnych i lokalnych struktur władzy wykonawczej prowadzące do realizacji wspólnych (transgranicznych) przedsięwzięć na terenach przygranicznych. [B.D.]

Wybory do Parlamentu Europejskiego

pierwotnie Parlament składał się z przedstawicieli poszczególnych państw wysuniętych przez ich rodzime parlamenty według ustalonej przez nie procedury. Pierwsze wybory bezpośrednie odbyły się w 1979 roku, od tego czasu co pięć lat jest wybierany nowy skład. Zasadą obowiązującą jest zróżnicowanie liczby mandatów w zależności od wielkości kraju. [B.D.]

Wydatki nieobligatoryjne

to inne wydatki budżetowe, niemieszczące się w grupie wydatków obligatoryjnych, przeznaczone na finansowanie zadań w zakresie np. polityki regionalnej, badawczo-rozwojowej czy energetycznej. [B.D.]

Wydatki obligatoryjne

związane z realizacją zadań nałożonych na Wspólnotę Europejską na podstawie traktatu rzymskiego i innych powiązanych z nim aktów prawnych. Przykładem tego typu wydatków są środki przeznaczane na finansowanie rolnictwa. [B.D.]

Wysoka Władza

zgodnie z traktatem paryskim naczelnym organem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali została dziewięcioosobowa Wysoka Władza składająca się z przedstawicieli sześciu państw założycielskich. Uprawnienia były bardzo szerokie: była niezależna w definiowaniu i wykonywaniu swoich zadań, miała autonomię finansową oraz dysponowała możliwością wydawania aktów prawnych stosowanych bezpośrednio w państwach członkowskich. Wysoka Władza była odpowiedzialna przed Zgromadzeniem (późniejszym Parlamentem Europejskim) złożonym z siedemdziesięciu ośmiu przedstawicieli państw członkowskich, którzy większością dwóch trzecich głosów mogli doprowadzić do jej ustąpienia. Pierwszym przewodniczącym Wysokiej Władzy został Jean Monnet. [B.D.]

Z

Zadania petersberskie

zostały sformułowane w tzw. deklaracji petersberskiej przez radę Ministerialną Unii Zachodnioeuropejskiej na posiedzeniu 19 czerwca 1992 r. w rezydencji rządu RFN na wzgórzu Petersberg w pobliżu Bonn. Na mocy deklaracji petersberskiej upoważniono

Unię Zachodnioeuropejską do stosowania środków służących zapobieganiu konfliktom i opanowywaniu sytuacji kryzysowych, włączając w to działania podejmowane przez OBWE i Radę Bezpieczeństwa ONZ. [B.D.]

Zalecenie

jeden z dwóch aktów prawa wtórnego, obok opinii, nie mający mocy wiążącej. Wyraża stanowisko lub ocenę w danej sprawie, może zawierać propozycje wykonania pewnych działań. Zalecenia wydają z własnej inicjatywy organy Wspólnoty Europejskiej (z wyjątkiem Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, który wydaje jedynie opinie) i kierują je do państw członkowskich, organów Wspólnot oraz innych podmiotów prawnych. Podobnie jak opinia również zalecenie ma duże znaczenie polityczne i moralne, a państwa członkowskie starają się do nich dostosować. [B.D.]

Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej

od 1 maja 2002 roku istnieje w Unii Europejskiej obowiązek informowania o organizowanych przetargach na specjalnie opracowanym standardowym formularzu. Informacje o planowanych przetargach należy zamieszczać w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich oraz w formie elektronicznej na stronie Tenders European Daily. Istnieją trzy formy publikowanych informacji o przetargach – informacja roczna podająca całkowitą wartość planowanych przetargów w rozpoczynającym się cyklu budżetowym. Jest ona obowiązkowa dla rynku usług i meblarskiego, gdy przewidywana suma przetargów przekracza 700,000 euro; informacja o poszczególnych przetargach powinna być wysłana przed każdym organizowanym przetargiem; po zakończeniu przetargu należy przesłać informację odnośnie przebiegu przetargu. Informację należy wysłać do 48 dni od dnia ogłoszenia wyników. [B.D.]

Zasada partnerstwa

jest to zasada w polityce regionalnej i strukturalnej Wspólnoty, która oznacza konieczność ścisłej współpracy między Komisją Europejską a odpowiednimi

strukturami władzy (krajowej, regionalnej, lokalnej) kraju beneficjenta. Umożliwia to zwiększenie efektywności przy wyborze projektów do finansowania w danym regionie i ich późniejszej realizacji. [B.D.]

Zasada subsydiarności (pomocniczości)

jedna z zasad prowadzenia polityki przez Wspólnotę Europejską, zgodnie z którą działania legislacyjne i organizacyjne powinny być podejmowane na możliwie najniższym szczeblu, który zapewni skuteczne rozwiązanie określonego problemu; wszelkie regulacje powinny być podejmowane na szczeblu Wspólnoty jedynie wtedy, gdy w ten sposób osiągnie się pełniejszą realizację wskazanych celów, niż ma to miejsce w przypadku indywidualnych działań poszczególnych państw członkowskich. [B.D.]

Zasada „Zanieczyszczający płaci”

oznacza, że sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić koszty zapobiegania tym szkodom lub naprawiania ich skutków. Tak więc w większości przypadków nie powinno być publicznego finansowania polityki środowiskowej, bowiem płacić powinni za nią sprawcy zanieczyszczeń, jeśli tylko uda się ich zidentyfikować. [M.S.]

Zasada zrównoważonego rozwoju

zrównoważony rozwój jest wartością głęboko zakorzenioną w Unii Europejskiej; obejmuje zagadnienia mające doniosłe znaczenie dla obywateli, bez względu na to, czy chodzi o utrzymanie i wzrost dobrobytu w dłuższej perspektywie czasowej, uregulowanie zmian klimatycznych czy podjęcia działań na rzecz bezpiecznego, zdrowego i społecznie zintegrowanego społeczeństwa. Zasada ta ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska, spójności i sprawiedliwości społecznej i dobrobytu gospodarczego, a także promowanie zrównoważonego rozwoju na całym świecie. [M.S.]

Zielone Księgi

stanowią dokumenty wydawane przez Komisję Europejską, których głównym celem jest poddanie danego tematu pod dyskusję oraz

rozpoczęcie konsultacji na dany temat. Zazwyczaj są one opracowywane przez jedną z Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej lub też zapoczątkowane przez jednego z komisarzy. [B.D.]

Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli

system administrowania i kontroli wykorzystania funduszy Unii Europejskiej, wprowadzony w Unii na mocy rozporządzeń Rady Unii Europejskiej. W jego ramach tworzy się bazę danych zawierającą spis działek rolnych, zwierząt hodowlanych oraz system umożliwiający kontrolę prawidłowości przyznania funduszy i ich wykorzystania. [B.D.]

Źródła:

1. Barcz J., Górski M., Wyrozumska A., *Instytucje i Prawo Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008
2. Ciamaga L., Latoszek E., Michałowska-Gorywoda K., Oręziak L., Teichmann E., *Unia Europejska*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999
3. Doliwa-Klepacki Z.M., *Integracja europejska*, Temida 2, Białystok 1999
4. Emmert F., Morawiecki M., *Prawo Europejskie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław 2000
5. Galster J., Mik C. *Podstawy Europejskiego Prawa Wspólnotowego*, Comer, Warszawa 1998
6. Kawecka-Wyrzykowska E., *Polska w drodze do Unii Europejskiej*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1999
7. Lenaerts K., Nuffel P., *Podstawy Prawa Europejskiego*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1998
8. Mik C., *Europejskie prawo wspólnotowe*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2000
9. Sitek M., *Polityka ochrony środowiska w sektorze usług turystycznych w świetle prawa Unii Europejskiej*, Olsztyn 2007
10. Wierzchowska A., *System instytucjonalny Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
11. Wojtaszczyk K.A. (red.), *System instytucjonalny Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2005

Barbara Dobrzańska, Magdalena Sitek

**MINI – LEXICON OF THE
EUROPEAN UNION QUESTIONS**

Reviewer: Assistant professor Janusz Soboń

Józefów 2009

INTRODUCTION

The level of the social knowledge about the European Union, about its history, the institutions, the legal regulations and its policy is still insufficient. Although the existing literature within this range is impressive, people still do not read it, they do not have enough patience to carry out the systematic and serious searching of the answers to the questions and explaining doubts associated with the European integration process. Hence, the Authors intention was to work out the mini - lexicon which would contain the explanations of the basic notions.

Magdalena Sitek [M.S.] and Barbara Dobrzańska [B.D.]

A

Acquis coomunautaire

the legislative property of the European Union, in which there are included: the legal order, the rules and the judicature of the Court of Justice and the Court of First Instance. Each Member State of the European Union and each State which joins the EU have to accept **a.c.** [B.D.]

Acquis Schengen

the protocol concerning incorporation of the **a.s.** was enclosed to the Amsterdam Treaty of the European Union. After the Amsterdam Treaty came into force, the Schengen legislative property is applied to the Member States of the European Union. [B. D.]

Adenauer Konrad

the outstanding German politician. The chancellor of FRG Federal Republic of Germany (1949 – 1963) and the German Foreign Affairs Minister (1951 – 1955). One of the so called Fathers' of Europe. He took a great part in the European integration processes, he contributed to the formation of the EEC - European Economic Community, the Euratom - European Atomic Energy Commission and the CE – Council of Europe. In his convention, the European integration, which he eagerly supported, was very helpful to the Western Europe development and it enabled Germany to regain the importance in Europe, and at the same time to protect Germany from rejecting the democracy rules, legality and peaceful development. [B.D.]

Agencja Unii Europejskiej - European Union Agency

the European Union body which is concerned with a particular, not large domain of the EU policy. The agency has mostly the informative or technical functions. The agency has its legal entity. To create the agency it is enough to have the secondary legal act (disposition), it does not have to be written down in the treaties. [B.D.]

Agencje Unii Europejskiej pierwszego filaru - The European Union

Agencies: The Agencies of the first pillar (community)

the European Centre for the Development of Vocational Education (CEDEFOP), European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND), European Environment Agency (EEA), European Training Foundation (ETF), European Monitoring Centre on Drugs and Drug-Addiction (ECMDDA), Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM) (Registered Trademarks and Patterns), European Medicines Agency (EMA), European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA), Community Plant Variety Office (CPVO), Translation Centre for the Bodies of the European Union (CdT), European Agency for Fundamental Rights (FRA), European Agency for Reconstruction (EAR), European Food Safety Authority (EFSA), European Maritime Safety Agency (EMSA), European Aviation Safety Agency (EASA), European Network and Information Security Agency (ENISA), European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC), European Railway Agency (ERA), European Agency for the Management of Operational Co-operation at the External Borders of the Member States of the European Union (Frontex), Community Fisheries Control Agency (CFCA), European Body for the Supervision of the Global Satellite Positioning System (GSA), European Agency for Chemicals (ECHA), European Joint Venture for the ITER Project Implementation and the Development of the Thermonuclear Energy (Fusion for Energy); **Agencies of the second pillar** – European Institute of Social Security (ISS), European Union Satellite Centre (EUSC), European Defense Agency (EDA), **Agencies of the third pillar** – European Police Office (EUROPOL), Judicial Cooperation Force in the European Union (Eurojust), European Police College (CEPOL); **Implementing Agencies** – the Implementing Agency for Scientific Researches (REA), the Implementing Agency for Education, Culture and Audiovisual Sector (EACEA), the Implementing Agency for Competitiveness (EACI) the Implementing Agency for Trans-European Transport Network (TEN-TEA), the Implementing Agency for Public Health Programme (PHEA). [M.S.]

Agenda 2000

the document worked out by the European Commission, announced in the European Parliament after the end of the European Union International Conference by Jacques Santer on 16th July 1997. The document presents the aims and the European Union policy on the turn of centuries. The development strategy constitutes the parallelism of the two tasks – the EU consolidation and extending its borders. [M.S.]

Agenda Transatlantycka - Transatlantic Agenda

the agreement concluded in 1995 between the European Community and the United States. The agenda defines the cooperation frames in numerous domains among others in supporting the peace and stability, the democracy protection, the international cooperation on environmental protection and improving the working conditions, creating better conditions for trade development in the world and tightening the contacts among continents. [B.D.]

Agis

the frame programme of the European Union, concerning the police and judicial cooperation on penal matters within the area of freedom, security and justice. The programme was launched by virtue of the decision of the European Union Council from 22nd July 2002. The general goal of the programme is to provide the EU citizens the high security level. [B.D.]

Accession

the process of joining the Candidate States the European Union. The legal basis of the incorporating the State to the EU is constituted in art. 49 of the European Union Treaty, determining that the first stage of the accession process is submitting the motion of the membership in the EU to the Member State which currently performs presidency of the European Union Council. On the next stage the Council applies to the European Commission to get the opinion about the membership motions submitted by the Candidate

States. The final part of the opinion is the recommendation of the beginning of the accession negotiation process with the candidate. After finishing the negotiation procedure the president of the Council of the European Union, the president of the Commission and the representative of the Candidate State sign the Accession Treaty. The final stage of the accession process is the ratification of the Accession Treaty by the Candidate State, the Member States and the European Parliament. [M.S.] [B.D.]

B

Beneficjant - Beneficiary

the subject who is the addressee of help. Most often within the framework of Structural Funds, there are the administrative units of different grades of particular countries embraced by help and the companies and associations. [B.D.]

Benelux

a compound – name of Belgium, Holland and Luxemburg, which made an agreement leading to the economic cooperation – the economic union, customs union. [B.D.]

Bezpaństwowiec - Stateless person

the person who does not have the citizenship of any country. The stateless person is subject to the law of the country of residence, this person can be discarded, he does not have any political or other legal rights, which belong only to the citizens. [B.D.]

Biała księga - White paper

the important document concerning the internal, economic and political matters; the document prepared by the European Commission containing the acceleration and implementing the

aims of the European Union. The White Paper issued at the moment when the important question for the Union development appeared, for example the European Council summit in 1995 in Cannes where they accepted the White Paper concerning preparing the associated countries of the Middle and Eastern Europe to the integration with the Internal Market of the EU. It is addressed to all the States of the region with different level of advance transformations, it does not appoint the terms and it is not obligatory. [B.D.]

Budżet Unii Europejskiej - The European Union budget

the financial plan containing the volume and structure of expenditures and the sources of their financing. The EU budget consists of the general and the operational budgets and the other finances, which are not directly included in the budget. The characteristic feature of the EU budget is the lack of the possibility to appear the budget deficit. In consequence, the budget has to be always balanced. [B.D.]

Budżet korygujący Unii Europejskiej

- Corrective budget of the European Union

in case of appearing the particular circumstances the general budget can be specifically modified. In particular, the allocation of the part of expenditures can be changed. The corrective budget allows the possibility of changes in the expenditures level - mostly their decrease takes place and the changes in the incomes level – the decrease or the increase. [B.D.]

Budżet uzupełniający Unii Europejskiej

- Supplementary budget of the European Union

in case of appearing the particular circumstances the general budget can be submitted to the specific modification. Then, the additional financial plan is created which takes into consideration in particular the necessity of making some bigger expenditures than were initially designed. [B.D.]

Cele polityki strukturalnej Unii Europejskiej

- The purposes of the European Union structural policy

priorities, which were distinctively defined within the framework of the Structural Funds reforms. They contain the set of necessary activities taken in reference to particular regions of the Community. The policies constitute the important criteria at choosing the particular instrument of financing the given region. [B.D.]

Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej

- The purposes of regional policy of the European Union

they contain the priorities of the economic, social and cultural development. Depending on the stage of development of the particular region and on the kind and the range of problems at the given area – these purposes can be realized collectively or at particular variations. The high level goal of the regional policy of the EU is not only the reduction of unprofitable disproportions in the development of particular regions, but also the prevention directed against creating the new differences resulted from functioning the Community itself. The regional policy realizes these purposes, takes the actions supporting the competitiveness level of particular regions and the internal cohesion all over Europe. [B.D.]

Cena docelowa - Target price

the price expressing the farmers expectations regarding the level of prices. [B.D.]

Cena interwencyjna - Interventional price

the price by which they make the interventional extra agricultural products surplus purchasing in the European Community. The task of the interventional price is to keep the farmers earnings on specific level. [B.D.]

Cena kierunkowa - Directional price

used in milk market regulation; it expresses the level of price which is gained by milk producers; it is being established by virtue of

the conditions of sales of milk and dairy products on the European Community area and beyond it. [B.D.]

Cena normatywna - Standard price

desired price used on the wholesale agricultural markets of the Community, fixed on the level guaranteeing the farmers the earnings at particular level, at the same time keeping the balance between the demand and supply. [B.D.]

Cena progowa - Threshold price

the nominal price for agricultural products imported from beyond the Community, fixed mainly in relation with the cereals, sugar and milk and dairy products. [B.D.]

Cena śluzy - Sluice-gate price

the price used in import of milk, pork, poultry and eggs from beyond the Community area. The price is usually fixed on the worldwide level. In the situation when the prices on the European Community market are lower than the sluice gate prices, the differences are covered by the compensating payments.[B.D.]

Churchill Winston

the British statesman, famous for the oratorical skills, Literary Nobel laureate. He worked on the European Movement to create the Council of Europe. In 1946 at Zurich University, in his speech Winston Churchill proposed creating the United States of Europe. Churchill was the supporter of the policy of engaging Great Britain in the process of unification the western world and the cooperation with the United States. He was for the close defense cooperation of the European countries. [B.D.]

Cło antydumpingowe - Anti dumping duty

the additional payment imposed on the exporter, who sells its goods on the territory of the Community at the dumping prices. [B.D.]

College of Europe

the school which carries on the classes within the framework of the European integration for the university graduates. It was established in 1949 in Brugia, and its task is to educate the teenagers from different European countries, according to the idea of the European unity. In 1994 there was created the branch of this institution in Warsaw in Natolin. [B.D.]

CORINE (Co-ordination of Information on the Environment)

one of the members of the CORINE programme is the CORINE Biotopes, which identifies and describes the places, particularly substantial to prevent the environmental heritage of Europe. The CORINE Biotopes contain several different departments – among others Soil Erosion Risk – concerning the endanger of the soil erosion, Coastal Erosion Risk – concerning endanger of abrasion and Corineuau – concerning the water supplies. [B.D.]

COREPER (Committee of Permanent Representatives)

the supportive institution of the Council of European Union, which registered office is located in Brussels. COREPER has worked from 1958, it contains the permanent representatives of the Member States ranked as ambassadors. It constitutes the connection between the State and Community administrations. It prepares the initial agreement of positions regarding the proposition of European Commission, concerning all the domains apart from the Common Agricultural and Monetary Policy. [M.S.]

D

Decyzja - Decision

the legal act of the secondary law accepted by the Community bodies – Council of the European Union, the European Commission and the

European Parliament. It is obligatory in relation to all the addressees who can be defined by their names or indirectly; there can be the Member States (individual or several of them), companies or the other legal subjects. It is obligatory directly on the territory of the Member States, what means that it does not need any additional legal regulations to gain the validity. This kind of legal act is particularly often used in the competitive policy and the Common Agricultural Policy of the European Union. [B.D.]

Dehors Jacques

the French politician and the association activist, the Minister of Economics and Finance. He is well known mainly from the activity in the European Community. The creator of the White Paper from 1985, which caused the signature of the Single European Act, the determined supporter of consolidating the European integration, the Economic and Monetary Union as well as the cohesion of economic and social policy. [B.D.]

Dopłaty bezpośrednie – Direct supplementary payments

the name of the subventions granted to the farmers in the European Union within the framework of Common Agriculture Policy (CAP). [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Energii I Transportu

– Directorate - General for Energy and Transport

the body which is involved in preparation and the control of implementing the projects of the legal solutions within the framework of transport policy. [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej

– Directorate – General for Regional Policy

the European Commission department, the aim of which is to eliminate the differences in the level of development of particular Community regions. It also takes the activities to prevent appearing the new differences on the territory of the Community. [B.D.]

Dyrekcja Generalna ds. Rozszerzenia

– Directorate – General for Enlargement

it consists of twelve bodies which negotiate with the Member States and there is also the Body for Turkey. The works of the Directorate are managed by the general director, politically the Directorate is submitted to the commissioner for the enlargement matters. The Directorate tasks are – the coordination of preparation the project of the common attitude and preparing the legal acts projects concerning the negotiations. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Konkurencji

- Competition Directorate – General

the European Commission department which is responsible for leading the competition policy. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Przedsiębiorczości - Enterprise

Directorate General of the European Commission

the European Commission department which is responsible for leading the policy associated with the development and functioning of the enterprise. [B.D.]

Dyrekcja Generalna KE ds. Transportu

- Directorate – General for Transport of the European Commission

the European Commission department which is responsible for shaping the transport policy. [B.D.]

Dzień Europy - Europe Day

the European Holiday celebrated on 5th May to commemorate the creation the Council of Europe in 1949. [B.D.]

Dzień Unii Europejskiej - The European Union Day

the European holiday commemorating 9th May 1950 the performance of Robert Schuman the French Minister of Foreign Affairs on the project to create the first European Community – European Coal and Steel Community. [B.D.]

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej – The Official Journal of the European Union (till implementing the Nice Treaty under the name the Official Journal of the European Communities)

published by the Office of Official Publications in Luxemburg in three series: **Series L** – contains the legal acts, international agreements concluded by the Communities, the Member States and important decisions and resolutions of the community bodies. Published from 1952.; **Series C** – contains the legal acts projects of the European Commission, the written questions of the European Parliament to the Council of European Union and European Commission together with the answers, abbreviated protocols of the conferences and the European Parliament attitude, Economic – Social Committee attitude. Published from 1968. There is also the separate Series **C E** exclusively at electronic version, which contains the acts prepared in the legislative process; **Series S** – it contains the orders being the subject of the public auction on the Community area. Published from 1978. The Official Journal of the European Union is published on every weekday in all the official languages. [M.S.]

Dumping

selling the products abroad beneath the comparative price of similar product – the same in every respect, or if its useful features closely correspond with the features of the product, which is suspected to be dumped. According to the international regulations dumping is treated as dishonest competition, and the State, on the territory of which it is used, has the right to impose the additional fines and payments. [B.D.]

Directive

the secondary law act published by the European Community bodies: the European Union Council, the European Commission and the European Parliament. Its addressees who can be the Member States, the Directive binds within the framework of the purposes appointed by the directive itself, however the choice of forms and means of realization remain in the gesture of the

Member States. As a rule the directives do not standardize fully their issues, hence they need to be implemented to the internal law. The Member States should do this till the end of the term appointed in the final rules of the given directive. The most often this is the period from one year to three years. The directive is often the legal act particularly used in the process of harmonization and standardizing the legal systems of the Member States.[M.S.]

E

Erasmus

one of the programmes of the European Union, created in 1987, its purpose is to support the students exchange among the Member States. The financial offer embraces the students and academics exchange programme, the travelling scholarships for students and university lecturers, the cooperation projects among European students associations. The condition of financing the programme or project is to sign the agreement among the universities about the acknowledgement of the programme of studies. The students exchange is realized within the framework of the common programmes adapted by the universities. [B.D.]

Euro

the independent currency unit with full rights used in the Member States of the European Union, introduced within the framework of the third stage of the Economic and Monetary Union and replacing the ECU. Over a three – year- transition period (1991 -2001) Euro was compulsory only in the non – cash payments, whereas in currency there were still the national currencies. Only just from January 2002 the process of replacing the national banknotes and coins started and was continued for the first two months of

that year; after finishing that process the national currencies lost their status of legal means of payment. To the currency payments there were introduced eight euro coins of the denominations: 1, 2, 5, 10, 20 and 50 eurocents and 1 and 2 euro, and also seven banknotes of denominations: 5, 10, 20, 50, 100, 200 and 500. All the euro coins have the common European obverse and the national reverse. [M.S.]

Euro entuzjaści - euro enthusiasts

the notion describing people convinced that there is the need the fullest development of the European integration, the increased knowledge of comprehensive associations among the Member States, whereas in case of candidate states, which are applying for the membership in the European Union, to support them to join the integration structures. [B.D.]

Eurokraci – Eurocrats

the clerks of the European Community, they are recruited from the Member States of the European Union on the basis of the competitive examinations and they work in the Union institutions: the European Commission, the European Parliament, the Council of Union, the Court of Justice. The Eurocrats are the group of about 20 thousand clerks employed mainly in Brussels and Luxemburg, but also as the deputies in the capital cities of the particular Member States or in the countries associated with the Communities. [B.D.]

Europa Ojczyzn – Europe of Homelands

the conception is related to the future shape of Europe. The supporters of this conception states that Europe should be the combination of the sovereign states achieving their goals through the joint actions. This association could maximally adopt the form of confederation. This notion appeared in the speech by Charles de Gaulle – his Europe of Homelands had to involve the countries from the Atlantic Ocean till the Ural Mountains. That idea was supported by Great Britain. [B.D.]

Europejska Akademia Policyjna – European Police Academy

established for training the lawful officers of high rank, they perform managerial functions in the Police service in the particular Member States. [B.D.]

Europejska Jednostka Walutowa (ECU) – European Currency Unit

one of the elements of the European Monetary System; the payment unit based on the basket of the national currencies of the Member States. ECU was used in the official currency i.e. it was associated with functioning the European Monetary System (EMS), with the credit system and with the current activity of the Community organs (designing and calculating the budget of the Community), and also in the private monetary turnover, for example at the obligations emission. Along with the moment of implementing the third stage of the Economic and Monetary Union the ECU unit was replaced with the common euro currency. [B.D.]

Europejska Karta Socjalna – European Social Charter

the charter of fundamental workers' rights adapted in the European Community in 1989 at the European Council session in Strasbourg, at suspending only by Great Britain. [B.D.]

Europejska Konwencja Praw Człowieka

– European Convention of Human Rights

the full name – the Convention of human rights and the fundamental liberties protection - this is the international agreement from the domain of the human rights protection concluded by the Member States of the Council of Europe. The convention was opened for designing on 4th November 1950, and at the moment of gaining the necessary 10 ratifications it was implemented on 3rd September 1953. Nowadays the parties of the Convention are 47 states – there are all the Member States of the Council of Europe. The governments of the particular countries accepted the Convention because they wanted to take some measures to guarantee some of the rights included in the Common Human Rights Declaration. By virtue of the Convention there was created the

European Court of Human Rights with the head office in Strasburg. The complaints can be made both, by the individual persons, by the groups of people and by the non government organizations (so called individual complaints), as well as by the Member States – parties of the Convention (so called international complaints). [B.D.]

Europejska Konwencja o Prawach Człowieka I Biomedycynie

– European Convention on Human Rights and Biomedicine

the full name – the Convention for the human rights protection and human dignity within the domain of biology and medicine – this is the Convention of the Council of Europe, concluded on 4th April 1997 in the Spanish City Oviedo. The Convention is the basic document on the European continent which regulates difficult interdisciplinary matters from medicine, ethics and law. The Convention is compulsory from 1st December 1999 – so far in 19 European States. The Convention regulates the issues: accepting the intervention in own health, the private life protection, the right to be informed within the framework of health protection, human genotype, the scientific researches using human beings and transplantations. [B.D.]

Europejska Konwencja o zapobieganiu Torturom I Nieludzkiemu Ponizającemu Traktowaniu lub Karaniu - European Convention for prevention of Tortures and Inhuman or Dispraising Treating or Punishing

this convention was accepted on 26th June 1987 by the Ministers Committee of the Council of Europe. This Convention is the preventive mechanism based mainly on visiting the secluded places. By virtue of the Convention there was appointed the European Committee for prevention the Tortures and Inhuman and Dispraise Treating and Punishing. The Committee has the task to do researches by means of making visits, to research the ways of treating the persons who were deprived of freedom. If there is a need, they strengthen the prevention of the persons against tortures and inhuman, dispraising treating and punishing. Each country, which is the party of the Convention, has the duty to enable the Committee the inspection of all the places which

subject to the state jurisdiction, where people are deprived of freedom by the public authorities. The Committee has the right not only to visit the prisons and the remands, but also the psychiatric hospitals and the young offenders' institutions. The visits can have periodic character or they can be organized ad hoc, if the Committee decides they are necessary. The country, on the territory of which the secluded place exists has the duty to enable the Committee the access to this territory and the possibility to move there without any limitations, to give full information about the places where the people are kept, and to enable unlimited access to these places. The Convention does not predict any repression measures apart from the one – appealing to the European community opinion. [B.D.]

Europejska Konwencja o Zwalczaniu Korupcji

– European Convention on the Suppression of Corruption

on 26th May 1997 there was accepted the Convention on the suppression of corruption of the clerks of the European Communities and the clerks of the European Union Member States. The convention involves within its frameworks an active and passive corruption. The Member States are obliged by virtue of the Convention to sanction, which will be efficient, proportional and deterrent. In some more serious cases it is demanded to use the punishment which is the imprisonment subjecting to extradition. The Convention anticipates the criminal responsibility of the leaders of companies or the other persons entitled to make decisions on behalf of the companies. [B.D.]

Europejska Wspólnota Obronna – European Defence Community

the Project subjected on 24th October 1950 by the French politician Rene Pleven. That project postulated creating the common defence system, the European army subjected to the common political institutions. In accordance with that Convention the German army would have become a part of the European army. The negotiations were finished together with signing the Treaty of Paris in 1952. Finally the National Assembly rejected the motion of ratification, which put a stop to the European Defence Community. [B.D.]

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie

– European Agricultural Guidance and Guarantee Fund

this fund was created In 1964 by virtue of the Treaties of Rome. The purpose of the fund was financing the activities taken within the framework of the Common Agriculture Policy. The financial resources of the fund are allocated mainly to support the transformations in the structure of agriculture and for the development of the rural territories. These financial resources come from two sources – the Community budget and the charges imposed on the imported products from beyond the Community. [B.D.]

Europejski Fundusz Rozwoju – European Development Fund

this is the beyond budget instrument for supporting the countries of Africa, Caribbean and Pacific Ocean. This fund strengthens the infrastructural activities and supports the export policy. Functioning of this fund is associated with earlier possessions by some Member States of the European Union the overseas territories and countries. The contribution of the Member States in creation of the European Development Fund is proportional to the Gross National Product produced by the individual Community states. The fund is functioning by virtue of the convention from Lome (the agreements concluded between the African, Caribbean and the Pacific Ocean states, describing the rules of cooperation, mainly with the former colonies). [B.D.]

Europejska Sieć Sądowa

– European Judicial Network in criminal matters

has its aim to improve the judicial cooperation among the Member States in criminal matters and in fighting with organized crime, corruption, drugs smuggling and terrorism. [B.D.]

Europejska Stokrotka – European Daisy

created in 1992 the ecological symbols, nowadays functioning basing on the regulations of the European Parliament and the Council of European Union and the decisions concerning particular categories

of products. The concession of such a symbol can be given to the producer, importer, service provider and the product distributor. The right to use this symbol can be acknowledged in each Community State, and the proper petition should be submitted in this country where the given product is the first time introduced to sales. The right to use the symbol obtained in one country is valid on the whole territory of the Community and on the European Economic Area. [B.D.]

Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom)

– European Atomic Energy Community

the integrative formation created on the basis of the Treaty of Rome in 1957. Its main purpose is the development of the atomic energetics of the Member States by supporting the scientific researches and spreading the technologic information, creating the equal security standards for workers of the atomic energy sector, supporting the investments within the framework of nuclear energy, assuring the proper exploitation of nuclear materials and creating the common market to provide freedom of movements of the capital, materials and workers associated with the atomic energy technology. The registered office of this formation is in Brussels. [M.S.]

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG)

– European Economic Community (EEC)

the integrative formation created on the basis of the Treaty of Rome signed in 1956. From the moment of implementing the Maastricht Treaty (1993) this name was replaced by the European Community. The aim of EEC was creating the common market and progressively making the close relations among the economic policies of the Member States, supporting the harmonious development of economic activities, permanent and balanced increase, improving stability, tightening the relationships among the Member States. Realizing these purposes included: abolition of custom duties in international trade, establishing the common customs tariff and the trade policy towards the third countries, eliminating the barriers in moving of goods, services, business and people among the Member States,

establishing the common agricultural and transport policy, creating the procedures of coordinating the economic policy in the Member States, standardizing of legislation, creating the European Social Fund and the European Investment Bank. [M.S.]

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS)

– European Coal and Steel Community (ECSC)

the integrative formation created in 1952, on the basis of the Treaty of Paris, by Belgium, the Netherlands, France, the Federal Republic of Germany, Luxemburg and Italy to coordinate the economic development of these countries and the economic rebuilding of the Federal Republic of Germany. It was based on the open competition, the liquidation of customs barriers, freedom of movement of the capital, raw materials and labour force. ECSC is also known as the Schuman plan, the French Foreign Minister who submitted the project on 9th May 1950, initiating in this way the European Community formation. The Treaty on ECSC expired in 2002. [M.S.]

Europejski Bank Centralny – The European Central Bank

one of the elements of the European System of Central Banks, created on 1st July 1998. The ECB performs the functions of the consultative body in all the cases belonging to its competence, including chiefly in reference to the changes in national legal regulations and this is the only body entitled to make the agreement to issue the common euro currency. The issue itself can be accomplished by ECB or by the national central banks. [M.S.]

Ekologiczne Zasady Unii Europejskiej

– Ecological Rules of the European Union

the main rules of the environmental policy of the European Union were formulated in the European Community Founding Treaty. These rules are: prevention rule which indicates the preventive character of the environmental policy, this means that there should be used the anti pollution measures, so that to avoid the irreparable damage of natural environment; the rule of priority to suppression of the damage in natural

environment – it consists in suppression of the problems at the sources of their appearing, in other words, as early as possible. The idea is to popularize using of the environmentally friendly technologies and the using of products which also do not have any negative influence on the natural environment. They limit from the beginning the harmful ecological influences; the rule of responsibility of the offender says that the costs of avoiding and removing the ecological damages should be paid by the person who is the real offender of the damages. The main purpose of this rule is to persuade the potential offenders of the environmental endangers to resign from the activities which could cause the damages and to convince them to start using the technologies and products less harmful for the environment. This rule is the result of the opinion that the financial incentives actions have better effects than influencing by means of the administrative instruments, such as the prohibitions and the orders. [M.S.]

Energia odnawialna – the Renewable Energy

these are the sources of energy which using is connected with their long lasting deficit. Their resources are renewed over a short time. In the Act of Energy Right the sources of energy are defined as follows: “ The renewable source of energy is the source exploiting, during the process of transformation, the wind energy, the solar radiation, geothermal energy, the energy of waves, currants, the sea tides, the falls of rivers and the energy obtained from biomass, dumping ground biogas, as well as from the biogas created during the process of sewage and waste purification or during the processes of decomposition of the elements of plants and animals remains”. The most important renewable sources of energy is the energy of falls of water. The other renewable sources – the solar energy, the wind energy, the energy of biomass, biogas and the sea tides, the geothermal energy and others – are used on a smaller scale. [B.D.]

Europejski Bank Odbudowy I Rozwoju

– European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

the international financial organization created in 1990. The

shareholders are 51 countries, including the Member States of the European Union (51% of banking shares), and also the European Investment Bank and other countries. One of the basic condition which has to be met by the country applying for the financial resources from EBRD is the development of democracy and respecting the human rights. [B.D.]

Europejski Bank Inwestycyjny – European Investment Bank (EIB)

was created by virtue of the Treaty of Rome. The activity of this bank refers to the least developed Community regions. It is concentrated on financing the projects within the framework of regional development and the projects strengthening the competitiveness of companies, which have the meaning for a bigger number of countries. [B.D.]

Europejski Fundusz Inwestycyjny – European Investment Fund (EIF)

the financial instrument of the European Union created in 1994 to support the small and medium enterprises. The registered office of the fund is in Luxemburg. This fund does not invest the enterprises directly, and it does not make the decisions concerning to individual credits, but it works through the mediation of the institutions. [B.D.]

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

– European Regional Development Fund (ERDF)

it was created in 1975, this is one of the basic Structural Funds supporting many activities concentrated on liquidation or considerable decreasing the differences of the level of development in particular regions of the Community. The European Regional Development Fund constitutes the essential support for the development activities, the intense structural transformations and for creating the optimal conditions to stabilize the newly created work places. [M.S.]

Europejski Fundusz Socjalny – European Social Fund (ESF)

created in 1960, the instrument of the social policy of the European Community. The purpose of this fund is to support the initiatives in the interest of the development of the vocational education, as well

as in creating the new work places and re including the unemployed people into active life. [B.D.]

Europejski Instytut Walutowy – European Currency Institute

the institution created in the European Union. It started its activities on 1st January 1994 and the activities are concentrated on the increasing cooperation among the central banks of the individual Member States, on the coordination of the currency policy and on the control of the European Currency System. [B.D.]

Europejski Nakaz Aresztowania – European Arrest Warrant (EAW)

this is one of the elements of the judicial cooperation in criminal matters. It is developed within the framework of the third pillar of the European Union, it is acknowledged as the first step to realize the rule of mutual acknowledging the judgments and the court decisions. [B.D.]

Europejski System Gromadzenia Zdjęć

– European Photographs Collection System

the computerized system of collecting the photographs in the European Union. This is one of the instruments of fighting against illegal immigration in the Member States. This system was created on the basis of the common cooperation of the Council of the European Union from 3rd December 1998. This system was created in consideration of the fact that one of the elements of immigration policy of the European Community is the counteraction of the documents forgery. It contains the information about the new discovered methods of forging the documents and about implementing the genuine documents. It should replace the traditional exchange of letters among the Member States. [B.D.]

Europejski System Walutowy – European Monetary System

created in 1979 the system contains three elements: the European currency unit ECU; the foreign exchange rate mechanism ERM, the credit system. The aim of the system was the assurance of the stability

in the foreign exchange rate of the Member States and creating the bases of the economic policy coordination and creating the Economic and Monetary Union. [B.D.]

Europejski Trybunał Praw Człowieka

– European Court of Human Rights

the European body of international jurisdiction created in 1998, it replaced the European Human Rights Commission and the Court of Human Rights. Its task is to control the human rights respect. The Court decides about the human rights cases written in the European Human Rights Convention and in the additional protocols to the Convention. The European Court is exclusively the organ of the European Human Rights Convention, that means that it was created by virtue of this Convention, and that this Convention and the protocols added to it define its competences and the way of functioning. The Court has the outstanding experts of the problematic aspects of human rights protection in Europe. The experts are elected by the Council of Europe Parliamentary Assembly (PACE) for the six months term, with the possibility to be reelected. Formally the Court adjudicates the sentences. It does not mean that all the members of the Court manages each affair. When the Court considers the individual matter, it never engages all its members, but it takes the matter up, in a more narrow group, as a three - person committee, as a seven – person chamber, or as a 17 – person Great Chamber. [M.S.]

Europejski Urząd Policji (Europol) – European Police

created by virtue of the decisions of the Treaty of Maastricht, then developed by the Amsterdam Treaty. In accordance with this treaty the Council of the European Union supports the police cooperation of the Member States through the mediation of the Europol. This system enables the Europol the simplification and assistance with preparing the specific investigative actions of the adequate bodies of the Member States, including the operation actions of the common teams with the Europol representatives performing the assistant role, as well as supporting the coordination and carrying such types of investigative activities. [B.D.]

Europejskie Centra Finansowe – European Financial Centres

the most important financial markets located on the territory of the Community, which are at the same time the elements of the international financial market. The most significant markets are especially: London, Paris and Frankfurt. [B.D.]

Europejskie Miasto Kultury – European City of Culture

in 1983 the ministers of culture of the European Union Member States decided every year to grant the chosen city the title of the European City of Culture. The programme, which lasts from seven to twelve months, contains different cultural and educational performances, which are financed by the national and local budgets, and are supported by the European Commission and the private sponsors. [B.D.]

Euroregiony – Euroregions

the territories of the border and transborder cooperation, based on the agreements of the self – government units (local and regional). The purpose is the development of the economic cooperation, the extension of infrastructure, the protection of environment, the tourism and the cultural and educational activities. The idea to create the euroregions was initiated in the Western Europe, the first one was created on the Holland – German border in 1958. [B.D.]

Eurosceptycyzm – Euroscepticism

this means an insufficient support for the intensive processes of European integration and the opposition against such direction of policy in the case of the countries aspiring to the membership in the European Union. The euroscepticism is characterized by the reluctance towards assigning a part of their national sovereignty to the interest of the international organizations or the common structures, also by the lack of conviction regarding the economic benefits available after the integration, by the anxiety of domination by the outside capitals, or by the labour force of the own market, by the lack of faith in the sense or success of the integration processes, and by the fear of losing the national identity. Eurosceptics have particularly critical attitude towards the euroenthusiasts. [B.D.]

Eurostat – Eurostat

the statistical office of the European Union, which is responsible for the preparation of the prognoses and analyses . It transfers the necessary statistical information to the European Union institutions, it cooperates with the statistical offices of the Member States, which receive the information from the Eurostat concerning the development of the European integration within the framework of the European Union. [B.D.]

EUR – Lex

the database which enables a free access to the legal Acts and other European Union documents publically given to the circulation. The portal is available in 23 official languages of the European Union. This EUR –Lex portal offers: the daily electronic issues of the Official Journal of the European Union, the simple searching options, the advanced searching and searching through the particular files, the possibility of screening and downloading the documents, the specific information about every document. [B.D.]

Eurobarometr – Eurobarometer

the name of the public opinion researches carrying from 1973 on the order of the European Commission in all the European Union Member States. Regularly in spring and in autumn the researches are carried on the group of 12 thousand citizens at the age of over 15, and the researches refer to all the substantive problems of the European integration. The results of the researches are published at the same name and commonly available. [B.D.]

Eurodeputowany – Eurodeputee – the representant of the European Parliament - the member of the European Parliament, chosen for a five – year cadency . In Poland the common notion is used in relation to the member of the European Parliament: “europarlamentarian”, “eurodeputee”, or “eurorepresentant”. [B.D.]

F

Federacja Europejska – European Federation

one of the conceptions proposed within the framework of the process of the European integration as a possible political model of the integrated Europe in the future. It refers to the form of the federal country, where the member states transfer some of their sovereign rights to the supranational level. The authority is divided among the parliament and the federal government and the parliaments and the governments of the member states. To the areas of the politics reserved for the authorities belong the foreign defence and monetary policies. The member states have at their disposal the political autonomy. Their powers are protected by the higher parliamentary chambers, where the member states have their equal representations, their constitutional courts which decide the disputes, their special decisive procedures preventing against the domination of the central authorities or the dominance of one country over the others. The federations are the following countries: the United States of America, Australia, India, Germany, Austria, Switzerland and Belgium. [B.D.]

Filary Unii Europejskiej – the European Union Pillars

the popular description of three elements, on which the European Union is based from the moment of signing the Maastricht Treaty. The first pillar is understood as the Economic and Monetary Union, the internal market, the Common Agricultural Policy, the structural policy, so, consequently, these areas of cooperation, where the compulsory become the procedures of decisions accepted in the European Community. The second pillar is understood as the Common Foreign and Security Policy (CFSP), and the third pillar means the Internal Matters and Jurisdiction, within the framework of them the settlements gain the international character. [B.D.]

Flaga Zjednoczonej Europy – European Union Flag

the flag represents twelve golden stars creating the circle on a dark blue background. The blue colour means the sky, and at the same time the symbol of divinity, truth and cleanliness almost in all the cultural areas. The circle means the harmony. The number of stars – twelve – from the Babylon Times means fullness and invariability, it is repeated in recording the months, in myths and beliefs. The star itself is the symbol of the spiritual light, the highest authority, dreams and aspirations. The European union took over the flag from the Council of Europe in 1986. [B.D.]

Formuła Dassonville – Dassonville Fofmula

the basic trade rule, generated on the basis of the decision of the Court of Justice of the European Communities, in 1974. This formula prohibited the country to take any measures to limit the import quantitatively. [B.D.]

Fundusze Przedakcesyjne – Pre - Accessional Funds

the funds granted to the candidate countries to the European Union with the intention to take the actions which have their goals to prepare for the meeting of conditions of the membership. The programmes mostly introduced are: PHARE, SAPARD and ISPA. [B.D.]

Fundusz Spójności – Cohesion Fund

it was created in 1994. The Coherency Fund supports these Member States, which GNP does not exceed 90 % of the average, counted for all the countries of the Community. The help was granted to such countries as: Spain, Portugal, Greece and Ireland. The basic aim of the fund is the gradual equalizing the lower level of the newly accepted countries with the higher level of the countries already being in the Community. The financial resources are appointed to strengthen the transport infrastructure in the countries where the help was given and to integrate their communication systems with the other part of the European Community. This fund also supports the projects within the framework of the environmental protection. [B.D.]

Fundusze Strukturalne – Structural Funds

the financial resources concentrated in the form of special funds, used to realize the main purposes of the regional and structural policies of the European Union. The main influence of the structural funds are associated with the processes of restructuring, modernization, and increasing the competitiveness of the regional economic systems and some chosen sectors of particular economies. The Structural Funds are the most important tools of the structural policy carried by the Community. [B.D.]

G

Gasperi Alcide De (1881 -1954)

the Italian politician, in 1919 together with the priest Don Luigi Sturzo, the proponent of the European integration, set up the Italian Christian – Democratic Party. The party postulated the common European market. During the lectures about creating the common Europe, carried out in the territory of Germany in 1921, Alcide De Gasperi came into contact with the contemporary mayor of Cologne K. Adenauer. Alcide De Gasperi was arrested by the Mussolini regime, he was released after four years thanks to the Pope. During the second world war he was actively involved in the Italian underground movement. After 1943, together with other activists, he established the Italian Christian – Democrat Party, which leader he was for many years. He was the Prime Minister of Italy several times over the years 1945 – 1953. He organized the Council of Europe and the European Steel and Coal Community. He was the proponent of creating the defence community as an element of assuring the peace and keeping from civil wars. He is called one of the fathers of Europe. [M.S.]

Granice Wewnętrzne Unii Europejskiej

– Internal Borders of the European Union

according to the definition proposed by the European Commission, the Member States borders are in the territory of the European Communities (the European Union). There are the common land Borders of the Member States, including the railway stations and bus stations with their bridges and tunnels joining the Member States, the airports for the internal flights, and the seaports for internal voyages. According to the Schengen agreements, the internal Borders of the EU are the common land Borders of the Member States and their airports for the internal flights and their seaports for the regular ferry connections, exclusively from the territory and to the territory of the Member States without breaking the journey at the ports located beyond this area. The internal flight this is the flight exclusively from the territory to the territory of the Member States without landing at the territory of the third country. [B.D.]

Granice zewnętrzne Unii Europejskiej

– External Borders of the European Union

in accordance with the definition accepted by the Schengen Group, the external borders are the land and sea borders and the airports and seaports of the countries – parties of the Schengen convention, if they are not the internal Borders. [B.D.]

Grupa Luksemburska (Grupa 5 + 1)

– Luxembourg Group (Group 5 + 1)

the first group of countries which started the negotiations as a result of the European Council decision, having their debates in Luxembourg in December 1997. These countries are: Poland, Czech Republic, Hungary, Estonia, Slovenia and Cyprus – they started their negotiations in March 1998. [B.D.]

H

Hipokrates – Hippocrates

the European Union programme for the period from 1st January 2001 till 31st December 2002 – the program refers to supporting, exchange, education, supplement education and the cooperation within the framework of criminal prevention. The programme was established by virtue of the decision made by the Council of the European Union on 28th June 2001. The general purpose of the programme was assuring the citizens of the Union the high level of security by the cooperation with all the public and private institutions from the Member States, which take part in the preventive actions within the framework of the organized and unorganized crime. [B.D.]

Horyzontalne programy rolno środowiskowe

– Horizontal Agricultural and Environmental Programmes

one of the types of agricultural - environmental programmes of the Community. This programme is carried out with reference to the whole country. Its purpose is the promoting of the pro ecological agriculture. One of the forms of activities used in the programme are the farmers trainings. [B.D.]

Hymn Unii Europejskiej – European Union Anthem

the European Union Anthem according to the decision of the European Council from 1985 is the “Ode to Joy”. This is the peace of music, the IXth Symphony by Ludwig van Beethoven, with the lyrics by F. Schiller with the same title “Ode to Joy”. [B.D.]

I

Inicjatywy wspólnotowe – Community Initiatives (Cis)

these are the programmes of nonrefundable help granted only to

the Member States only for four or five years within the framework of the Structural Funds. The initiatives are intended to finance the fundamental activities not only for one region or country, but also for such regions which have their importance for functioning the European Union as a whole. The initiatives are formulated on the basis of the directions provided by the European Commission. [B.D.]

Instytucje Unii Europejskiej – European Union Institutions

the bodies responsible for functioning and the policy of the European Union. In accordance with the so called fusion treaty from 1967, all the European Communities (EEC, ECSC, and Euratom) had their common institutions. According to the treaties and nomenclature binding nowadays these are: the European Council, the European Parliament, the Council of European Union, the European Commission, the Court of Justice and the Court of Auditors of the European Communities. The supporting institutions are: the Economic and Social Committee, the Committee of the Regions (COR) and the Committee of Permanent Representatives (COREPER). The head offices of these institutions are Strasburg, Luxemburg and Brussels. [B.D.]

Integracja europejska – European integration

a comprehensive notion related to the idea, history, formal – institutional condition of the contemporary integrative structures and the final result of the decisions made nowadays. The European integration is a form of international and regional integration. The European integration is the process happening at the economic and political level. [B.D.]

Integracja gospodarcza – Economic integration

the process of joining together the national economies. This process is directed towards increasing the effectiveness of economy, strengthening the position of the countries at the international arena and achieving the common economic benefits – for example increasing the rate of economic growth, the increase in trade exchange and the capital movements, the stabilization of prices and the national currencies. [B.D.]

Integracja regionalna – Regional integration

the notion used for defining the integration processes and the corresponding structures limited to the particular region or sub region. Such a form of European integration is the integration expressed by the existence of the European Union, as well as many other initiatives, which appeared together with the European Union. The most often these initiatives were only the transitional stage on the way to the European integration, the form simplifying the cooperation and creating the integrative links – e.g. Benelux, Central European Free Trade Agreement (CEFTA), Visegrad Group. [B.D.]

J

Jednolity Akt Europejski – Single European Act (SEA)

the document accepted in December 1985 by the European Council. The document was implemented on 1st July 1987, introducing some new rules of functioning the European Community. In this document there was appointed the final term of creating the entirely single European market till 1st January 1993. To simplify its realization there were some amendments introduced to the Treaties of the Community. Among others there was: the change in the procedure of making the decisions by the Council of Ministers: instead of unanimity, there was introduced the majority of votes excluding the financial matters and citizens movement. There were also created the legal international bases to create the European Council, the powers of the European Parliament were extended, in reference to the Parliament there was used the changed procedure of laying down the law – so called the cooperation procedure. The Parliament received the full right to co decide at the matters of joining the new Member States to the Community, and to make the association agreements. There were also strengthened the executive powers of

the Commission. To improve work there was also introduced the Court of First Instance (CFI), it eased the Court of Justice of the European Communities (CJEC) within the framework of industrial disputes and the claims lodged by the legal persons and natural persons. The essential rule introduced by the SEA was the rule of subsidiarity, which guaranteed the decentralization of the authority. There was also initiated the cooperation within the framework of the foreign policy. [B.D.]

Jednolity Rynek Europejski – Single European Market

the integrated market which borders are appointed by the external borders of the European Union. The basic prerequisite of the Single European Market was to enable the free movement of goods, capital, services and the labour force within the Member States of the European Union. [B.D.]

K

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

– Charter of Fundamental Rights of the European Union

was solemnly proclaimed on 7th December 2000 at the summit in Nice. The preparation of the project was committed to the specially appointed convent. The Charter consists of the preamble and fifty four articles organized in seven chapters. The Charter is not the legal act of the European Union, it is only the political declaration. The resolutions of the Charter do not have the legally binding character. [B.D.]

Karty green lorry – Green Lorry Charters

they are the obligatory engineering standards introduced within the framework of the transport policy, to guarantee the protection of environment. [B.D.]

Klauzula największego uprzywilejowania

– most-favoured-nation clause (MFN)

the obligation of a given country to treat another country, which has this clause granted, in a not worse way than any the most privileged partner. The essence of the clause is to assure the equal treating of the foreign partners and not to give any of them the particular benefits and powers, because all of them have the same rights. [B.D.]

Klauzula Stand Still – Stand Still Clause

the clause which forbids introducing any new, internal customs restrictions.

Komisja Europejska – European Commission

the executive body of the European Union. This is the Community institution responsible for a current Union policy, it supervises all the Union funds. This Commission has the legislative initiative and its head office is in Brussels. The Commission works according to the rules of a cabinet system, and the group of 27 commissars correspond to the grade of ministers in governments of the particular countries. Each Member State of the EU has one commissar, although, as a rule, they represent the whole Union interests, not only their own countries'. One of the commissars is chosen by the European Council and he becomes the chairman of the Commission. [M.S.]

Komisja pojednawcza – Conciliatory Commission

it was appointed to break the possible impasse which can appear at legislating the legal acts by the codetermination procedure within the framework of the European Union. The task of the Commission is, within the period of six weeks, to make an agreement between the Council and the Parliament in the matter of acceptance of the common decision concerning the legal act which is being legislated. When the agreement concerning the common decision, is achieved, the Council of the EU accepts it by the qualified majority, whereas the Parliament by the absolute majority, this finishes the legislative procedure. If the conciliatory commission does not approve this common decision, then the whole legislative process should be started from the beginning. [B.D.]

Komitet Integracji Europejskiej – Committee on European Integration

the main body of the government administration in Poland responsible for the integration of Poland with the European Union. The Committee was appointed by virtue of the Act from 8th August 1996, and from October 1996 it started its activity replacing the Government Representative for the Integration and the Foreign Aid. The Prime Minister was appointed as a leading person of the Committee. [B.D.]

Komitet Regionów – Committee of the Regions (COR)

the institution of the European Community appointed by virtue of the Treaty on European Union. It started its activity in 1994. This committee constitutes the representation of over two hundred European regions. It is the consultative body which gives opinions about the decisions of the Council and the European Commission concerning the regional policy and the particular regions, it cooperates with the structural Funds, among others with the European Social Fund and the Cohesion Fund. [B.D.]

Komitologia – Comitology

the cooperation of committees appointed by the Council of the European Union as a tool to exercise the executive functions of the European Commission. [B.D.]

Kompromis luksemburski – Luxemburg Compromise

the compromise which contributed to prevent the serious political crisis because of the proposition to change the way of financing the Common Agriculture Policy. In 1965 the Council of the European Union presented the proposition of the reform in Common Agriculture Policy, which aim was to assure more participation of the internal funds in financing the policy. However France (the biggest beneficiary of this policy) was in the strong opposition, they protested and left the Council session and for seven months they blocked the Council's work, using the policy of "empty chair". Then, by the initiative of France the disagreement was solved at the session of Council of Ministers in 1966 in Luxemburg, where they made a compromise – called the

Luxemburg compromise – postulating that in case of the vital national interests, the debate in Council of the European Union concerning this particular issue, has to be continued till the moment of achieving the unanimity. [B.D.]

Kompromis z Ioanniny – Ioannin Compromise

the mechanism fixed during an informal meeting of the foreign affairs ministers of the European Union from 29th March 1994 in a Greek city Ioannin. That mechanism introduced a new division of votes in the Council of European Union in connection with the acceptance of three new Member States: Finland, Austria and Sweden. The compromise assumed that at the total number of eighty seven votes weighing in the Council, the resolution can be rejected at twenty three – twenty six votes against (the blocking minority). In this case the Council of Union has the duty to do everything to achieve the compromise solution supported by at least sixty five votes, not by sixty two votes, which constitute the qualified majority. [M.S.]

Konferencja międzyrządowa Unii Europejskiej

– Intergovernmental Conference of the European Union (IGC)

the conference appointed by the European Council for the purpose of making a decision concerning the reforms of the treaties. [B.D.]

Konstytucja Unii Europejskiej – European Union Constitution

the document which was the subject of the debates of the EU Convention for 16 months, the last plenary session of the Convention took place in July 2003. The Constitution of the European Union defines the European Union, its common values and purposes, which are going to be realized, the records about the competences of the Union and its Member States and about the European Union institutions. [B.D.]

Kontrola budżetu – Budget control

means the duty, imposed on the institutions of the Community and on the particular Member States, about the suppression and prevention regarding all the illegal actions, which are against the financial system

of the Community. The body responsible for the protection of the financial system of the Community is the Office for Suppression of Economic and Financial Abuse. [B.D.]

Konwencja dublińska – Dublin Convention

signed by the Member States of the European Communities on 15th June 1990 in Dublin. This is the Convention for defining the country responsible for considering the asylum motion submitted in the Member State of the European Communities. [B.D.]

Konwencja madrycka o współpracy transgranicznej – Madrid Convention on transborder cooperation

it was also called the European general convention on transborder cooperation, accepted by the Council of Europe on 21st May 1980 in Madrid. It defines the legal and structural standards of the cooperation in the regions situated on the border and it constitutes the basis of the transborder cooperation. [B.D.]

Konwencja z Schengen – Schengen Convention

two conventions were signed in Schengen – the first one the general convention, the second one the executive convention; the convention from 14th June 1985 among the governments of the Economic Union of Benelux Countries, the Federal Republic of Germany and the Republic of France on the gradual cancellation of control at the common borders; the convention from 19th June 1990 among the Kingdom of Belgium, the Federal Republic of Germany, the Republic of France, the Grand Duchy of Luxembourg and the Kingdom of Holland on the executing the convention from 1985 about gradual cancellation of common borders controls. Gradually the following countries joined the convention creating the so called Schengen Group. The conventions had the purpose to cancel the controls at the internal borders, as well as harmonization of the resources within the domain of visas and asylum policies and the police and judicial cooperation. [B.D.]

Konwent Unii Europejskiej – European Union Convention

appointed by the heads of governments of the European Union at the summit in Leaken in December 2001, it started its activity in February

2002. Its task was preparing the project of the institutional reforms in the enlarged European Union and defining the long lasting vision of the future European integration and the development of the EU. This convention consists of a hundred and five members and the similar number of the deputies. The convention finished its activities in 2003. Then it presented the conclusions – in the form of recommendations - on the reforms in the European Union. [B.D.]

Korespondenci europejscy – European correspondents

the persons working in the foreign affairs ministries of the particular Member States of the European Union, which are responsible for current information exchange concerning the Common Foreign and Security Policy. Through the appointing the European correspondents there was created the network joining the internal bodies of the Member States, the Secretariat-General of the Council of European Union, the European Commission and the diplomatic representation of the Member States. [B.D.]

Kryteria kopenhaskie – Copenhagen Criteria

established at the summit of the European Council in Copenhagen (21 – 22nd June 1993), the criteria referred to the conditions of accepting the new countries of the Central and Eastern Europe to join them to the European Union. These conditions are: the democratic institutions stability, legality, respecting the human rights, national minorities protection, functioning market economy, readiness to meet the conditions of competitiveness of the EU, the ability to fulfill the duties resulted from the membership and accepting *acquis communautaire* (legal achievements of European Communities). According to these criteria the Commission of the European Union reviewed the situation of particular countries aspiring to the membership. [B.D.]

L

Limitowanie produkcji rolnej – Limitation of agricultural production

the instrument introduced by the Council of the European Union in 1988, the aim of this instrument is to limit and control the size of farm production. The limitation is carried out in two ways: by quantity limitation of the production size (production contingents) or by the structural activities (forestation and disusing the lands and the agricultural environmental programmes). [B.D.]

Łączenie rodzin – Joining the families

the question within the framework of immigration policy of the European Union. The fact is that for over twenty years joining the families is one of the immigration sources in the European Union. The European Commission proposed to enable joining the families, the refugees and the third countries citizens who have the valid permit for at least a yearly stay, using the special administrative procedures. It refers to the spouse or the partner, special bastards or adopted children of the couple or one of the partners, as well as – under some circumstances – the persons being dependent for support and adult children being dependent for support. [B.D.]

M

Mechanizm kursów walutowych – Exchange rate mechanism (ERM)

one of the elements of the European Monetary System, which aim was assuring the stability of the national currencies included in the system. The market rates of the currencies of the Member States can fluctuate within the range $\pm 2,25\%$. In 1993 the limits of the fluctuations of exchange rates of the Member States were increased to the level of 15%. After crossing the available limitations of the fluctuation rate the fiscal administration takes the intervention procedures. [B.D.]

Mechanizm kursów walutowych 2

– Exchange rate mechanism (ERM) 2

a new system of exchange rates fluctuations functioning from 1999 along with launching the euro. It assumes that the exchange rates which do not belong to the Economic and Monetary Union can fluctuate in relation to the centrally fixed rate of euro within the range of +/- 15%. [B.D.]

Międzynarodowa Polityka Finansowa – International financial policy

it has its purposes and the tools of their realization in relation to functioning of the international financial markets. This policy is concentrated on creating the optimal conditions of development of all the legal financial relations, on stabilization of the international financial markets, and on counteracting against the crisis phenomena in the particular economic areas in the world. [B.D.]

Międzynarodowy rynek walutowy – Foreign exchange market

involves the foreign exchange transactions (buying - sales) and the system of legal regulations, appointing the basic procedures of performing on this market and the institutions involved in performing the financial operations. The transactions on this market can be performed by the participants of different internal markets having the foreign exchange with the external subjects. [B.D.]

Monetarystyczna koncepcja integracji walutowej

– Monetary conception of currency integration

the conception to create Economic and Monetary Union (EMU) represented by France and Belgium. That conception assumed that through the consequent monetary policy the Member States are able to stop the increase of prices, to introduce the firm rate of exchange and also to standardize their economic policies. [B.D.]

Monnet Jean (1888 1979)

the French politician and diplomat, an economic expert and financialist. After the second world war he was actively involved in the idea of the

United Europe. He was the author of the plan called the Schuman plan, opening the possibility of French – German cooperation within the range of steel and coal within the framework of European organization the European Steel and Coal Community. In 1955 he established the Action Committee for a United States of Europe (ACUSE) which performed the actions for the integration of the economic “Six” the Member States of ECSC. His actions contributed to creating the European Economic Community and the European Atomic Energy Community. [B.D.]

N

Negocjacje akcesyjne – Accession negotiations

one of the elements of the accession process leading to enlarge the European Union and join the candidate countries from Central and Eastern Europe. The subject of negotiations is not the (aquis) acquired legal possessions of the European Communities because sooner or later the candidate countries will have to introduce this aquis into their internal legal orders. In reality the negotiations are about the rate of harmonization of this aquis with the internal law, in other words, the possibility of introducing the transition periods and fixing their duration time. [B.D.]

Nowe podejście – New attitude

initiated in 1985, the method of standardization the technical regulations in the territory of the European Community to simplify the trade exchange among the countries and to accelerate the harmonization of the internal regulations concerning the security of the industrial goods. [B,D.]

Obserwacja transgraniczna – Transborder observation

one of the forms of the police cooperation of the European Union, it was regulated in the Schengen conventions. The policemen of the country – party, who, within the framework of the investigation conducted in their own country, observe the given person suspected of committing the crime, which could constitute the extradition prerequisite, they are entitled to continue the observation in the territory of the other country – party, if this country accepts the transborder observation by virtue of the previously submitted application form to render the legal aid. On request, the transborder observation should be transferred to the policemen of the country – party, in the territory of which the observation takes place. [B.D.]

Obszary negocjacyjne – Negotiation areas

consist in categorizing the Community law into the subjects, created by the European Commission for the negotiations needs. This subject division contains thirty one areas, in which, by virtue of the negotiation subjects prepared by the Member States and candidate countries, the negotiations take place concerning the acceptance of the whole, or the part of *acquis communautaire*, regulating the given area. [B.D.]

Obywatelstwo Unii Europejskiej – European Union citizenship

the rule introduced by virtue of the article 8 of the Treaty on European Community (implemented by the Treaty on European Union TEU). This rule says that all the citizens of the European Union Member States are simultaneously the citizens of the Union. This is associated with the following rights: the right to freedom of movement and staying within the EU, the right to election in a place of residence, the right to the consular and diplomatic protection of all the EU Member States, the right to submit the petitions to the European Parliament and the right to make complaints about the EU administration activity to the EU Ombudsman. The outside symbol of the common citizenship is the European Union passport. [B.D.]

Ojcowie Europy – Fathers of Europe

the name of the fathers of the European integration idea after the second world war and the idea of the first structures of the European Community. They are the creators of the European Steel and Coal Community – J.Monnet and R. Schuman. The leaders – prime ministers and ministers of Europe of that time, involved in European idea realization, like A.de Gasperi, P.H. Spaak, K. Adenauer, W. Churchill. From among the most famous Poles – J.Retinger. [B.D.]

Okres przejściowy – Transition period

the limited period while a new Member State of the European Union is excluded from the necessity to apply some *acquis communautaire* in a given negotiation area. Introducing the transition period is mostly because of the high economic or social costs connected with implementing the particular regulations. Using the transition period is a result of the compromise made by the Member States and the candidate countries during the accession negotiations. [B.D.]

Opinia – Opinion

this is the legal act legislated by the Community bodies which does not have obligatory character. This act can be directed to the Community bodies, to the Member States or to the other legal subjects. The opinion is legislated on request of the object interested in the issue and it expresses its attitude towards this matter. Although the opinion does not have the legal character, it has a big political meaning and the Member States try to respect it. [M.S.]

Opt out

the exemption granted to the Member State of the European Union, which does not want to join the rest of the Member States in particular cooperation areas, for example Great Britain and Ireland did not accepted the Schengen agreement using this Clause opt out. [B.D.]

P

Parlament Europejski – European Parliament

one - chamber parliament representing the citizens of the countries belonging to the European Union. The official head office of the parliament is Strasburg, but also Brussels, where some sessions take place and the parliamentary commissions and the clubs authorities are located. The secretariat and the library have their location in Luxemburg. The beginning of the European Parliament is in the year 1952, when there was created the Joint Assembly of the European Steel and Coal Community, by virtue of the Treaty of Paris. The Treaties of Rome from 1957 transformed it into the common body of all the three European Communities. The name European Parliament was given in 1962. [M.S.]

Plan Wernera – Werner plan

worked out in 1970 the report on creating the Economic and Monetary Union (EMU). It assumed that achieving the Economic and Monetary Union is possible to achieve over three stages in years 1971 – 1980: the coordination of monetary policy by defining the acceptable limit of fluctuations in foreign exchange rates; the coordination of the economic and business policy to assure the balance in international payments and eliminating the necessity of exchange rate standardizing; carrying out the policy assuring the equalizing the development level of all the regions. The Werner conception was based on the rule of collaterality and it assumed that the economic and monetary integration should be carried out collaterally, leading to creating the common currency. The realization of this conception was given up because of the financial crisis of the seventies. [B.D.]

Partie polityczne w Unii Europejskiej

– Political parties in the European Union

apart from the parties existing in each Member State of the European Union the political groups act in Europe. These groups create the set

of national parties close ideologically. The favorable fact for their consolidation is that in the European Parliament the representatives do not sit on the national groups, but just political ones. [B.D.]

PHARE

the programme of aid for the countries of Central and Eastern Europe realized by the European Union. Initially in 1989 it included only Poland and Hungary (hence its name), but now it includes eleven countries. Its purpose is to support the countries in their economic transformation, which means the transition from the centrally planned economy to the market economy and to help the countries in fulfilling the conditions imposed on the future Member states of the European Union. [B.D.]

Platnicy netto – Nett payers

are the Member States of the European Union which payments to the general budget are higher than the benefits they receive from it. The biggest nett payers are the largest and the most affluent countries of the EU (Germany, France, Great Britain, Italy). [B.D.]

Platności bezpośrednie – Direct payments

the system of extra payments used within the framework of Common Agriculture Policy. The volume of payments is dependent on the cultivated area, pastures and the size of farming. The direct payments limit is fixed every year. [B.D.]

Platności hektarowe – Hectare payments

the direct subventions paid to the farmers for corn growing or for disusing the land. The volume of payment is different depending on the community region. The basis for fixing the payment is the average level of harvest from the given area. The division of the country into particular regions is performed by the Member States. [B.D.]

Polityka celna – Customs policy

the European customs policy which consists in common implementing the tasks appointed for the customs administrations of the member

states. The basis of this customs policy is constituted by the regulations of the Treaty on European Communities. The other regulations are: Customs Code and the executive regulations; exemptions from customs duties, the rules of origin of goods; transit; integrated nomenclature and integrated customs tariff of the European Communities; suppression of counterfeited and pirated goods movement; international cooperation and mutual aid in customs matters. [B.D.]

Polityka Energetyczna Unii Europejskiej

– Energy policy of the European Union

this policy is based on functioning the internal market of the electrical energy in Community. The main purposes of the energy policy are – providing the energetic security of the Member States, improving the environmental protection and the increase in economies competitiveness of the Member States. [B.D.]

Polityka Ochrony Środowiska – Environmental Policy

this policy was implemented the first time in the European Single Act. The purposes of this policy are: the preservation, protection and improving the natural environment condition; the contribution in human health protection; the deliberate and rational using of natural recourses; the supporting in the international area, the activities related to solving the regional and world natural environment problems. This policy is based on the following rules: the country which causes the pollution gives payments to the transborder environment protection, the rule of subsidiarity. The institution which supports the environment protection is the European Environment Agency (EEA). [M.S.]

Polityka Oświatowa – Educational Policy

this Policy is carried out basing on the Maastricht Treaty. The purpose of this policy is taking the activities in the interest of increasing the level of the comprehensive and vocational education, popularizing the foreign languages learning, promotion of the access to education and influencing on the level of the knowledge in the European Communities Countries. The educational policy consists in supporting

the cooperation among the educational institutions and the exchange of students, teachers, teenagers and vocational training instructors. The instruments of this policy are numerous programmes supporting the development of education and the cooperation over this domain among the European countries – among other things: the Socrates, Erasmus and Leonardo da Vinci Programmes. [B.D.]

Polityka Rolna - Farming Policy

the policy created on the basis of the Treaties of Rome. The basic purposes of this policy are: the increase in agriculture efficiency through supporting the technical progress, the proper development of farming production and the best exploiting the production elements and the labour force; the suitable protection of the level living in the rural communities by increasing the individual earnings of the people employed in agriculture; the market stabilization; the assuring of suitable prices in the consumers supply. The agricultural policy is based on the equal market of farming products, the preference of the Community and the financial solidarity. [B.D.]

Polityka Regionalna – Regional Policy

the activity of this policy consists in the social –economic development, the liquidation or considerable limiting the results of the negative social and economic phenomena. Moreover, it strains to balance the extreme differences in the development of particular regions. This policy realizes its purposes through the rules of subsidiarity, partnership, addibility, concentration of recourses and programming. [M.S.]

Polityka społeczna – Social Policy

this is the activity taken within the Framework of the Community. It involves the employment and the social insurance, the social protection, the equality of rights of working women and men, the workers' health and security improvement, the vocational education and the additional training of teenagers. The social policy is closely connected with the people freedom of movement within the Community. The main rules of this policy are: summation of

the social rights granted the workers, the self – employed people and their families by the particular Member States; the right to benefits payments for the persons staying in the territory of any member state. [B.D.]

Polityka Strukturalna – Structural Policy

this is one of the areas of the agricultural policy directed towards supporting the productivity and the modernization of agriculture, as well as improving the vocational qualifications of the rural population, creating the new work places for them outside the agriculture and promotion of the environmental protection in farming production. [B.D.]

Polityka Transportowa – Transport Policy

the first recordings concerning the common transport policy were formulated in the Treaty of Rome (1957). The purpose of the transport policy is to remove the obstacles in all the transport branches, promoting the freedom in competitiveness and standardizing the regulations. The Union activities are based on the free, honest, but controlled competitiveness; on the freedom of choosing the means of transport by the user, the equal treating by the authorities the means of transport and the transport agents; the financial and trade independency of the transport companies and the idea of the community coordination in the investments in transport infrastructure. [B.D.]

Polska Fundacja im. Roberta Schumana – Robert Schuman Polish Foundation

the extra-governmental organization established in 1991. The purpose of this organization is supporting every pro -European political and social initiatives, the activating and consolidation of different communities for the integration, supporting the activities directed towards preparing Polish people to the conscious membership in the European Union. The purposes are realized by: publishing the “Almanac” of Polish pro European organizations, publishing the monthly magazine “Polish European Calendar”. [B.D.]

Pozabudżetowe fundusze – Extra budget funds

the financial recourses which are beyond the general and operational budget. The main funds beyond the budget constitute the European Development Fund and the European Investment Bank. [B.D.]

Pracownik – Worker

in the light of the Court of Justice opinion this is the person, who under the supervision of other people, gives the particular service at defined economic value or the person who has just lost the job but is able to start another job. This term relates to the full time employees, but also to the part – time employees, permanently or temporarily employed. [B.D.]

Prawo wspólnotowe – Community Law

this law is understood as the European Community Law. The first sources of this law were the treaties creating the Communities, which fundamentally modified functioning of the communities and their agreements after joining the original “six” the following countries. This law is supplemented by the acts legislated by the UC institutions, in the form of the dispositions, directives, decisions, and not having such a character, the recommendations and opinions. The Community law involves the contracts signed with the third countries (e.g. European Agreements) and the agreements concluded among the member states. The whole legal achievement of the Community (*acquis communautaire*) constitutes the basis of interpretation for the member states, and all the efforts to obtain the membership by the new candidates, are associated with the acceptance of these achievements. [M.S.]

Preferencja Wspólnoty Europejskiej

– European Community Preference

the rule concerning the Common Agricultural Policy, it means the priority of sales for the agricultural goods produced in the area of the Community. This rule constitutes the form of protection of the internal market of the Community from the competitive products originated from the third countries. [B.D.]

Premia ubojowa – Slaughtering bonus

functions within the framework of the Common Agricultural Policy. It is granted for the animals slaughtered in the European Community territory and exported to the third countries. [B.D.]

Prezydencja – Presidency

The presidency does not perform the independent role within the framework of the first pillar of the European Union. However, within the framework of the Common Foreign and Security Policy, where the presidency represents the Union in the matters within the framework of the Common Foreign and Security Policy and as the subject responsible for the implementation of the decisions of the Council of the European Union – it formulates the status of the European Union in the international organizations. The Presidentship is supported in performing the tasks by the high representative of the European Union for the Common Foreign and Security Policy and by the member state, which is going to perform the European Union presidency as the next. [M.S.]

Procedura budżetowa – Budget Procedure

it constitutes the combination of formal activities, properly fixed in time pursuing to legislating the budget of the European Union for the given year. The Procedure assumes the necessity of close cooperation among the European Commission, the Council of European Union and the European Parliament. The initial project of the budget for the next year is prepared by the Commission. Then this project is submitted to the Council, which has the right to make its amendments, if it recognizes, it is justified. After that operation the Council accepts the project of the budget by the qualified majority of votes and the project is given to the European Parliament session. If the Parliament accepts the shape of this document without the amendments, the EU budget is considered as adopted. However, similarly as earlier the Council, the Parliament has also the right to make its own amendments, but only in relation to the non obligatory expenditures, and it also can offer the

Council some changes in the obligatory expenditures. In such a situation, after the Parliament amendments, the project returns to the Council again. The Council has the right to confirm or reject the amendments suggested by the qualified majority of votes. If the Council confirms the Parliament offers, then the budget is treated as the definitely accepted. However, if the Council makes its own amendments to the amendments drafted earlier by the Parliament, the budget returns to the Parliament. At this stage the budget procedure can be accepted by the Parliament and this shape of the budget is treated as adopted, or the submitted project can be also rejected on the whole and the Parliament can demand the new proposals. In case if the budget is not legislated in the appointed time, it is assumed that from the new year, till the moment of adopting the new budget, the monthly expenditures cannot exceed one twelfth of the expenditures in the previous year. However, at particular circumstances, the budget finally adopted, can be modified during the financial year. [M.S.]

Procedura ekstradycyjna – Extradition procedure

this procedure is regulated by the international agreement. The extradition motion together with the justification and the documentation are delivered diplomatically. However, the Ministries of Justice and General Public Prosecutor's Departments very often have the direct communication. The last extradition procedure is transferring the criminal by the police services. [B.D.]

Procedura konsultacji – Consultation procedure (giving opinions)

this is the oldest way of creating the acts of the secondary law, existing from the beginning of the European Community. Nowadays the consultation procedure is used when any other legislating procedures are not anticipated. [B.D.]

Procedura współdecydowania – codecision procedure

relatively new procedure of creating the community law implemented by the Maastricht Treaty. The codecision procedure is used almost

in all the areas of the community law with the exception of the economic and monetary policies. This procedure is very complicated and multistage. The European Parliament equally with the Council of the European Union, decides about the content of the given legal act. These bodies equally influence on the legislative process and its success depends on their correspondent cooperation and the readiness for compromise. [B.D.]

Procedura współpracy – Cooperation procedure

the procedure of creating the community law implemented by the European Single Act. The range of using this procedure of cooperation was limited. Initially the Single European Act predicted using this procedure in ten cases, then, the Maastricht Treaty limited this procedure till eight areas of using (changing at the same time the domains of using). The cooperation procedure is nowadays used at legislating the legal acts at the domain of economic and monetary policy. [B.D.]

Procedura zgody - Assent procedure

the mechanism of making the decisions consisting in the fact that the Council of the European Union takes legal steps to the European Parliament to achieve an assent about accepting the given legal act. The Parliament makes the attitude towards the submitted legal act, accepting or rejecting it. Nowadays, this procedure is used in a few cases, only in very substantial ones, e.g. concerning the European Parliament assent about joining the European Union or in cases of the international contracts, in which the parties are the Communities. [B.D.]

Proces decyzyjny – Decisive process

these are four main procedures of making decisions in the European Community by the Council of European Union, the European Commission and the European Parliament. Depending on the kind of procedure there are: the consultation, the codecision, the cooperation and the assent. [B.D.]

Proces luksemburski – Europejska Strategia Zatrudnienia

– Luxembourg Process – European Employment Strategy (EES)

the instrument of the coordination of the structural policy, which purpose is the improving the functioning of the labour markets, accepted in 1997 during the session of the Council of European Union in Luxemburg. This process assumes, on the level of Community, working out the so called Instructions for Employment which are, in turn, taken into consideration in the National Action Plans of the particular member states. The actions taken within the framework of the national programmes should be coherent with the General Instructions of the Economic Policy, and its implementing is evaluated in the report prepared together, by the European Council and the Commission. [B.D.]

Produkty regionalne – Regional products

the specific agricultural products characteristic for a given region, which production uses the special powers of the agricultural policy. [B.D.]

Program Grundtvig – Grundtvig Programme

the component of the educational Socrates Programme. The purpose of this programme is to promote the innovative educational methods for people at the age of over 25 or between 16 and 24, who do not attend the schools. The other purpose is to extend the cooperation among the institutions educating the adults in Europe. Moreover, improving the quality of educating the teachers and adults and promoting the idea of the life lasting education. This programme is for people who want to continue the education, supplement the education or to obtain the new qualifications to increase the chances to find the jobs. Nicolai Grundtvig is the patron of this programme – the Danish philosopher, poet, educator and theologian – the initiator of the first folk university. [B.D.]

Program MEDA – Meda Programme

the European Union programme on supporting the partner countries of the Mediterranean Sea Basin. Worked out and implemented by the European Council for the years 1995 -1999.

Meda was the main financial instrument within the framework of the Euromed Partnership (the European – Mediterranean partnership). This programme offers the technological and financial support of the economic and social reforms in the countries belonging to this Partnership. The purposes of this programme are: supporting the economic reforms, establishing the areas of the free trade among the countries of the EU and the countries of the Mediterranean Sea Basin, creating the new work places, the development of the private sector, improving the conditions of functioning and supporting the small and medium enterprises, supporting the investments, the industrial, trade and cultural cooperation among the EU and the countries of the Mediterranean Sea Basin, extending of the regional, local and international cooperation, improving the economic infrastructure in this region, transport, water, electrical power, the social development – education, health, the citizen society, the local development, the employment and the vocational training. After finishing the edition of the Meda (I) programme the European Union started the second edition of the programme – Meda II. The purpose of this programme is transforming the Mediterranean Sea basin into the area of the dialogue, exchange and cooperation, which guarantees the peace, stabilization and development; strengthening the political dialogue, the development of the economic and financial cooperation, the partnership development at social, cultural and humanitarian domains and creating the free trade area till 2010. [B.D.]

Project Life - Life Project

there are the financial instruments for the environment, initiated in 1992 by the European Commission. The Life Programme makes a contribution to the realization, the development and the improving of the community policy and the legislation within the framework of the environmental protection and they also make the contribution to including the issues of environmental protection to the other policies of the European Union. [B.D.]

Przedstawicielstwo Komisji europejskiej

– European Commission Diplomatic Agency

the equivalent of the embassy in the countries which are not the member States of the European Union. [????]

Punkt Informacyjny Unii Europejskiej - Information Center of the European Union

it was established in Warsaw in 1999 within the framework of the informative activity, carried out by the European Commission. Its purpose is to popularize the knowledge about the European Union among the Polish society. [B.D.]

R

Rada Europejska – European Council

the political body of the European Union. Its task is the inspiration of the Union politicians, creating the conditions to solve the most difficult issues and making the important decisions. It also refers to the international matters. Nowadays it also contains the European Commission chairman. The Commission gathers at least twice a year under the presidency of this country which currently presides the Council of the European Union (rotation occurs every half a year, in the past in an alphabetical order, now according to the fixed quality). [M.S.]

Rada Europy – Council of Europe

the international organization which contains almost all the countries of Europe. The Council of Europe is involved in the protection of the human rights, the protection of the democracy and the cultural cooperation of the Member States. The Council of Europe was established on 5th May 1949 as a result of signing the London Treaty

by 10 countries. Nowadays there are 47 members of this Council with their head office in Strasbourg. The special organizations within the framework of the Council of Europe are: the Single Court of Human Rights, the European Youth Centre, the Congress of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE), the Social Development Fund. [M.S.]

Rada Unii Europejskiej – Council of the European Union

the main decisive body of the European Communities, it was called the Council of Ministers till the Maastricht Treaty. The Council of the European Union consists of the ministers representing the Member States, their different resorts, e.g. the foreign affairs ministers, the ministers of agriculture, industry, transport and the like. Which ministers attend the meeting depends on which topic is on the agenda. If foreign policy, it will be the Foreign Affairs Minister from each country. If agriculture, it will be the Minister of Agriculture. And so on. The target of the Council of the European Union is the coordination of the main economic policies of the Member States. For this purpose the Council of the European Union legislates the Community law in the form of regulations, directives, decisions, sharing its competences partly with the European Parliament. Together with the European Parliament they exercise the budget power. The Council of the EU also forms the international agreements, negotiated earlier by the European Commission. The voting is mainly based on the qualified majority of votes, in some exceptionally substantial matters – on the unanimous voting. [M.S.]

Raport okresowy – Interim report

this is the yearly report of the European Commission, which evaluates the progress of the candidate countries in the adaptation of the national legislation to the union legislation *acquis communautaire*. [B.D.]

Referendum akcesyjne – Accession referendum

the accession referendum is taken to obtain the agreement of the society to join the candidate countries to the European Union. [B.D.]

Region – Region

the part of the general administrative structure of the country or the integrative formation. The region is separated by virtue of its set of qualitative characteristics connected with the geographical location, the level of the economic development, the social conditioning and the cultural identity. [B.D.]

Retinger Józef – Retinger Joseph (1888 – 1960)

the Polish publicist, historian of literature and a politician. At the age of twenty he became the youngest Doctor in Literature in Europe. During his studies in Paris, the first time he came into contact with the idea of the European integration. He was the co founder and the general secretary of the European Movement. In 1948 he organized the Hague Congress, which was the origin of the Council of Europe. He also tried to create the federation of the countries of Central Europe, particularly Poland and Czech Republic. He is one of the backstairs fathers of Europe, because he as an emigrant did not have the opportunity to play the same role as the contemporary prime ministers of the European countries. [B.D.]

Rozporządzenie – Regulation

the legal act of the secondary law legislated by the Community bodies – the Council of the European Union and the European Commission. The regulation has the general range, and the legal norms included in it have the abstract character and they can refer to unlimited number of cases. The addressees of these norms are not only the Member States, but also the natural persons and the legal persons and their binding has the direct character, which means that they are the part of the legal order of the Member States without the intervention of the national legal acts. [????]

Rozwój zrównoważony – Balanced development

this is the development which includes the positive social and economic transformations with taking into consideration the environmental protection. [M.S.]

Ruch Europejski – European Movement

the beyond governmental international organization which consists of the national sections from thirty European countries and twenty other unions and European associations. [B.D.]

Rzecznik Praw Obywatelskich Unii Europejskiej

– The Ombudsman of the European Union

the European Parliament designates the ombudsman for the period of its cadency. The task of the ombudsman is to accept the complaints from the citizens of the European Union (beyond the Court of Justice and the Court of First Instance). If the complaint is justified, the ombudsman start the investigation, he informs the Parliament about it and the given body; the body has to present its attitude in three months. The Ombudsman can also start the investigation by virtue of the complaint submitted by the parliamentarian or by his own initiative. The first ombudsman who exercised this post was the Finnish man Jacom Magnus Soderman. [B.D.]

S

SAPARD

one of the pre - accession programmes oriented to the modernization of agriculture and the rural areas in the candidate countries. [B.D.]

Sąd Pierwszej Instancji – Court of First Instance

the assistant body of the Court of Justice, implemented from 1988, because of the number of cases. The Court of First Instance has the competences to adjudicate at the cases of the officials of the European Community, at the disagreements among the institutions and companies of the European Community related to the law of the competitiveness. In the 90s its duties were extended with the complains from the natural persons. [B.D.]

Schuman Robert (1886 1963)

the French politician, he became the Minister of Finance in 1946, the Prime Minister in 1947, he was the Foreign Affairs Minister in 1948 – 1952. On this post he exercised the policy of involving France in the interest of the European integration. To achieve this target he realized the concept by J. Monnet to create the European Coal and Steel Community (1951). From 1955 he was the leader of the European Movement, the member of the European Parliament, and in the years 1958 – 1960 he was the chairman of the European Parliament. [B.D.]

Składka budżetowa – Budget fee

the defined amount of money paid yearly to the general budget by the particular Member States of the European Union. The value of the fee is fixed in percentages in relation to the GNP(Gross National Product) of the given country, taking into consideration the size of the country and its economic capacity. [B.D.]

Składka cukrowa – Sugar fee

taking the charges to the budget, related to the production and storing of the sugar and the iso glucose in the territory of the European Union. The value of the charges taken in this virtue is directly connected with the value of the production realized by the producer in the given year. [B.D.]

Socrates

the educational programmes of the European Union (Erasmus and Lingua). The budget is designed for financing three domains: the activities within the framework of the higher education; the actions in the interest of the pre-school education, primary and secondary education; the general financial resources (working out the assistant materials, improvement of the teachers of foreign languages). Polish higher education was involved in this programme from 1998. [B.D.]

Spółeczeństwo informacyjne – Informative society

this notion describes the situation in the post industrial countries (in other words in the countries, where the most important branch of the

economy is the industry), where the information became the vital and the most significant goods, and the individuals and the institutions are more and more dependent on the information. The access to the information is, in these countries, synonymous with having a power and it enables gaining the material welfare. In the informative society the information constitutes not only the goods, but also the vital condition of the cultural and social development. Hence, the crucial problem is the control of the information and its distribution. The characteristics of such a society is the continual increase of the amount of the information which is produced and its quick flow (this is possible because of the development of the microelectronics, which significantly decreases the paid costs). The essence of the idea of the informative society is the belief that the means of producing the information are more important than the information itself. [B.D.]

Spotkania na Szczycie – Summit Meetings

these are the meetings of the leaders of the countries and the heads of governments. These are the bilateral and multilateral meetings. They help to make the decisions easier and they accelerate the negotiations processes and inspire to the new enterprises. [B.D.]

Strategia lizbońska – Lisbon Strategy

the instrument of the coordination of the structural policy, which purpose is to create the dynamic, competitive economy, which guarantees the balanced economic development, an increase in the employment and the social cohesion in the Member States. The realization of the given purposes was imposed on the Council of the European Union. The Council is obliged to implement the purposes, to coordinate and control the activities of the Member States within this framework. The strategy was accepted during the session of the Council of the European Union in 2000 in Lisbon. [M.S.]

Strategia przedakcesyjna – Pre - accession Strategy

oriented to the candidate countries, prepared on the basis of the document - the Integration Strategy of the Associated Countries of

the Central and Eastern Europe. It was accepted during the meeting of the European Council in Essen on 9th-10th December 1994. [B.D.]

Strefa euro – Euro zone

the group of twelve countries meeting the convergence criteria, which introduced the common currency - euro and they participate in the third stage of the European Foreign Exchange Market. [B.D.]

Strefa wolnego handlu – Free Trade Area (FTA)

the economic integration which consists in the whole or partial abolishment of the tariff limitation, paratariff and beyond tariff in the trade, among the countries creating this Area. Each of the countries participating in the Free Trade Area exercises their own trade policy in relation to the third countries. The Community created the free trade areas by virtue of the agreements about the association, concluded with the countries of Central and Eastern Europe, including Poland, the countries of the Mediterranean Sea Basin and within the framework of the European Economic Area. [B.D.]

Struktura dochodów – Structure of incomes

the incomes of the General Budget of the European Union include, within the framework of the internal funds, the incomes by virtue of: the customs duties, taken by virtue of the common customs tariff, the agricultural fees imposed on the farming goods imported from the countries from beyond the Community, the fees by virtue of the production and storing the sugar and the isoglucose, the part of the VAT tax taken in the Community area (the value does not exceed 1% of the equal basis of taxation for this tax). [B.D.]

Struktura wydatków – Structure of Expenses

the item Expenses of the General Budget of the European Union includes first of all the expenses on the agricultural purposes, on the Structural Funds, the expenses on the development of the scientific researches, on the external policy and the administrative expenses. [B.D.]

Subsydiarność – Subsidiarity

in other words supportiveness, the rule included in the Treaty on European Union. According to this rule the Community will be active only in the situation when the purposes of the intended activities cannot be realized sufficiently on the level of the Member States. Therefore, because of their range or because of their results, these purposes could be better achieved on the Community level. [B.D.]

Swoboda przepływu kapitału – Free flow of capital

one of the rules of functioning the internal market of the Community, and particularly the Economic and Monetary Union. This rule introduces the prohibition of using any limitations in the movement of the capital among the Member States and among the Member States and the third countries. [B.D.]

Swoboda przepływu osób – Free flow of people

one of the rules of functioning the internal market of the Community. This rule means the right to be employed, or to start the business activity by the citizens of one of the Member States in the territory of the every other country. This rule appears in the equal treating of all the people from the area of the Community within the framework of the employment, the payment and the other working conditions. [B.D.]

Swoboda przepływu towarów – Free flow of goods

the rule which constitutes the basis of functioning the Customs Union, created among the Member States of the European Union. This rule consists in eliminating all kinds of restrictions in goods exchange within the European Community, i.e. the goods introduced to the trade turnover in the area of one member state can be sold in the area of every other member state. This rule is compulsory in the area of the Community from 1st January 1993. [B.D.]

Swoboda przepływu usług – Free flow of services

one of the rules of functioning the internal market of the Community. This rule consists in removing any obstacles and restrictions in giving

services by the citizens of one of the member states in the interest of the people of the other member state. This rule is related to the services in industry, trade, craftsmanship and the freelance jobs. [B.D.]

Symbole UE – European symbols

they are: the flag and the anthem of the EU, euro symbolics, the Europe Day and the slogan: “United in diversity”. Giscard d’Estaigne offered to implement these symbols as the official symbols recorded in the Constitution of the EU, at the last session of the European Convention on 11th July 2003. [B.D.]

System Informacyjny Europolu – Europol Information System

created to meet the need of the police cooperation in Europe. The legal basis of functioning of this system is the Convention on Europol Foundation. This convention assumes keeping the automated data set. [B.D.]

System Schengen

was created on the basis of the Schengen System. It is based on the rule of free movement in the territory of the countries – parties, both their citizens and the citizens of the third countries. In case of the citizens of the third countries, the removing of the control on the internal borders was combined with the increase in the restrictive controls on the external borders. [B.D.]

T

Tożsamość europejska – European Identity

the definition related to the feeling of “being the European”, in other words the feeling of the relationship with the Europeanism, similarly like the national identity, it means the emotional close friendship with the particular nation, perceiving themselves as its part. [B.D.]

Traktat Akcesyjny – Treaty of Accession

this is the international agreement concluded among the present and the new Member States of the European Union. There is used the Vienna Convention about the law of the treaties from 23rd May 1969. From 1st November 1993 the new procedure is compulsory of accepting the Member States of the European Union. The new procedure is introduced by the article 49 of the Treaty on European Union. According to this article, each European country can apply for the status of the Member of the Union. The application form is submitted to the Council, which works unanimously after the consultation with the Commission and after receiving the consensus from the European Parliament, which works by the absolute majority of its members. [B.D.]

Traktat paryski – Treaty of Paris

by virtue of this treaty there was established the European Coal and Steel Community (18th April 1951). The treaty was implemented on 25th July 1952 for the period of fifty years. The ECSC included six countries: France, FRG, Italy and the Benelux countries – Belgium, Holland and Luxemburg. The Treaty of Paris constituted the first formal step towards the European integration. It was determined in 2002. [B.D.]

Traktat z Amsterdamu – Amsterdam Treaty

the document signed on 16th July 1998 in Amsterdam at the summit of the European Council. There was consolidated the common foreign and defence policy; the Treaty consolidates the cooperation within the framework of the immigration policy, the asylum and the borders control policies, but Denmark, Great Britain and Ireland received the status which allows them to control their borders by themselves. During the summit there was individually adopted the stabilization convention, definitely authorizing the conditions of joining the Monetary Union and the requirements which provide the stability of euro. [B.D.]

Traktat z Lizbony – Lisbon Treaty

on 13th December 2007 the leaders of the Member States of the EU signed the Lisbon Treaty (the treaty is going to come into force on 1st December 2010) and they finished in this way several years of the discussions about the institutional matters. The Lisbon Treaty changes the present Treaties on EU and EC, but it does not replace them. The Lisbon Treaty will provide the Union with the legal frame and the instruments needed to meet the future challenges and the expectations of the society. Europe will become more democratic and clear – the role of the European Parliament and the National Parliaments will be consolidated, the citizens will have more possibility to participate in the decisive processes, and the division of tasks between the European authorities and the national authorities will be distinctly defined. The Union will exercise effectively – the methods of work and the rules of voting will be simplified, the EU institutions consisted of 27 countries will be improved and modernized. There will be the bigger possibilities of acting within the domains of great importance for the contemporary Union. The Europe of rights and values, liberties, solidarity and safety – the treaty promotes the EU values, it includes the Charter of Fundamental Rights to the original right, it predicts the new mechanisms of solidarity and provides better protection of the European citizens. The importance of Europe in the international arena will increase through the integration of the instruments of the European external policy, both, within the framework of working out, and of the realization of the policy. The Lisbon Treaty will allow Europe to have the clear position in the contacts with the partners all over the world and it will provide using the economic capability, as well as the humanitarian, political and diplomatic capabilities of the Union for promoting its businesses and its values all over the world at the respect for the businesses of particular member states within the framework of the foreign affairs. [M.S.]

Traktat z Maastricht – Maastricht Treaty

treaty on European Union (TEU), signed in Holland on 7th 1992 by the contemporary twelve members of the European Community. It

came into force on the 1st November 1993. That Treaty established the European Union, it appointed the EU citizenship, the Economic and Monetary Union and the Political Union which contained the Common Foreign and Security Policy and the Administration of Justice and Internal Matters. [B.D.]

Traktat z Nicei – Treaty of Nice

adopted at the end of the International Conference of the European Union in December 2000. It mainly includes the reform of the EU institutions and the reform of the decisive process. In that reform there was taken into consideration the participation of twelve candidate countries. The Treaty of Nice came into force on 1st February 2003. [B.D.]

Traktaty rzymskie – Treaties of Rome

two treaties establishing the European Economic Community (the Treaty on EEC) and the European Coal and Steel Community (Euratom). They were signed on 25th March 1957 in Rome by Belgium, France, Holland, Luxemburg, FRG and Italy. The Treaties came into force on 1st January 1957. After the Treaty of Paris from 1951, the Treaties of Rome constituted the next stage in the development of the European integration. The treaty on EEC was modified in 1986 by the European Single Act and by the Treaty on European Union. The Treaty on EU came into force in 1993 and at the same moment it got the new name the Treaty on European Community (TEC). [B.D.]

Trybunał Obrachunkowy – Court of Auditors

it is also called the Court of Judges, or the Court of Judicial Assessors, or the Revisory Court. The Court is the institution of the European Community which controls the financial policy, the earnings and expenses. It exercises the whole monitoring within the framework of legality and legitimacy for all the earnings and expenses taken into consideration in the financial plans of the Community and its institutions. [M.S.]

Trybunał Sprawiedliwości – Court of Justice

the judicial body of the European Community, functioning from 1958, its task is to control the respecting of the law when interpreting and using the treaties. The Court of Justice consists of fifteen judges and eight general advocates appointed by the governments of the Member States for six years by the mutual agreement. Every three years there are some renewals made and the leader is changed. The head office is in Luxemburg. Each Community institution, each Member State or each private person can file a petition to the Court of Justice, to confirm the correspondence of the legal acts of the Community and the legal acts of the governments of their Member States with the treaties. [B.D.]

U

Układ o fuzji – Merger Agreement

the agreement from 8th April 1965 (came into force on 1st July 1967). By virtue of this agreement they incorporate the Community bodies: EEC, ECSC and Euratom and they created one common budget. Because of this merger the single institutional structure of the European Community appeared. [B.D.]

Układy Europejskie – European Agreements

in other words the agreements about the association with the European Community and its Member States. These agreements were concluded from 1991 with the countries of the Central and Eastern Europe. They enable these countries the participation in the process of the European integration – they predict creating the free trade zone for the industrial producers for ten years. [B.D.]

Unia celna – Customs Union

one of the forms of the economic integration. It consists in liberalization of the goods exchange among the Member States and it means the

implementation of the common regulations at the trade with the third countries. [B.D.]

Unia ekonomiczna – Economic Union

the highest stage of the economic integration in which they decide to implement the unification of the monetary policy, fiscal and social policies and they establish the supranational authorities which make the binding decisions for the Member States. [B.D.]

Unia Europejska – European Union

created on 1st November 1993 by virtue of the Maastricht Treaty. This is the economic and political association of 27 European countries. This association is the result of the long lasting process of the political, economic and social integration, and at the same time the biggest, the most unique and the most energetic association of this kind in the world. It has 30 % share in the world GNP. The basis of functioning of the EU is the Treaty on European Union, the Treaty on the European Community and the Treaty on the Atomic Energy. [B.D.]

Unia Gospodarcza i Walutowa

– Economic and Monetary Union (EMU)

the next stage of the economic integration. Its legal basis were created in the Treaty on European Union. The formation of the EMU took place in three stages – formation of the common financial area which provides freedom of functioning for the banks, insurance companies and the other institutions, then establishing the European Currency Institute and the European Central Bank, introducing the free convertibility of currency and transborder payments, initiating the functioning of the European System of Central Banks, launching the common currency with withdrawing the national currencies at the same time, creating the new exchange rate mechanism ERM 2 for the countries not classified to the EMU. [B.D.]

Unia Polityczna – Political Union

was established by virtue of the Maastricht Treaty as the purpose in the development of the European Union. It contains the Common

Foreign and Security Policy, Administration of Justice and Internal Matters and extending the community powers of the institutions, the European Parliament within the framework of influencing on different domains of the social and political life. [B.D.]

W

Wiza Schengen – Schengen visa

given to the citizens of the third countries for the entrance and short term visit i.e. not exceeding three months – in the territory of the countries of Schengen Group. These countries obligated to exercise the common policy within the framework of free flow of people, chiefly at the regulations associated with the visas, as well as mutual support and further harmonization of the national visas policy. [B.D.]

Wiza Unii Europejskiej – European Union Visa

given by the Member States of the European Union to the citizens from the third countries for the entrance and the short term visit. The short term visa is the permission or the decision issued by the member state. Such a visa is required in case of : the entrance to stay in the member state or in several member states, if the stay does not exceed three months; the entrance to transit through the territory of the member state or several member states, excluding the transit at the airports. [B.D.]

Wspólna taryfa celna – Common Customs Tariff (CCT)

the system of customs binding in the area of the Community, used at the import of goods and services from the third countries. This system means that all the member states have the same rules of fixing the customs at the trade relations with the third countries, and that all the earnings they transmit to the common budget. [B.D.]

Wspólnoty Europejskie – European Communities

the name including three organizations: ECSC, EEC and Euratom. [B.D.]

Wspólny rynek – Common Market

one of the forms of the economic integration consisting in implementing the rules of free float of people, goods, services and capital. [B.D.]

Współpraca bliźniacza – Twin Cooperation

the programme established from the initiative of the European Commission in 1998. The main purpose of this programme is to support the public investments and to contribute to the development of modern administrations in the countries involved in the programmes financed by the European Commission [B.D.]

Współpraca regionalna – Regional Cooperation

the notion including different forms of cooperation within the framework of the particular region. The cooperation takes place mostly within the regional organizations established for such purposes as; protecting the peace, the security, the stabilization and the economic development. If the countries build close relations, we can name it the regional integration. [B.D.]

Współpraca transgraniczna – Transborder Cooperation

the integrated activities at least two countries (however very often the more number of them) and the direct actions of the proper regional and local structures of the executive authorities leading to the realization of the common (transborder) undertakings in the border areas. [B.D.]

Wybory do Parlamentu Europejskiego

– Elections to the European Parliament

originally the Parliament consisted of the representatives of the particular countries proposed by their native parliaments according to their own procedures. The first direct elections took place in 1979, and from that time, every five years, the new setting of the parliament

is elected. The binding rule is the differentiation in the number of mandates, depending on the size of the country. [B.D.]

Wydatki nieobligatoryjne – Non compulsory expenditure

the other budget expenditure, beyond the group of compulsory expenditure. They are intended on financing the tasks within the framework of the regional policy, the development researches and the energy policy. [B.D.]

Wydatki obligatoryjne – Compulsory expenditure

associated with the realization of the tasks imposed on the European Community by virtue of the Treaty of Rome and the other legislative acts. The example of such kind of expenditure are the financial resources intended on financing the agriculture. [B.D.]

Wysoka Wladza – High Authority

according to the Treaty of Paris the highest body of the European Coal and Steel Authority became the nine-person High Authority. The High Authority consists of the representatives of six founder's countries. The powers were really wide: the authority was independent in defining and exercising their tasks, it had the financial autonomy and the possibility to legislate the legal acts used directly in the member states. The High Authority was responsible to the Assembly (later the European Parliament), consisted of seventy eight representatives of the member states, who by the majority of two thirds votes could make it resign. The first leader of the High Authority was Jean Monnet. [B.D.]

Z

Zadania petersberskie – Petersberg tasks

they were formulated in so called Petersberg declaration by the Council of Ministry of the Western European Union, at the session on 19th

June 1992 in the government residence of the FRG on the Petersberg Hill near Bonn. According to the Petersberg Declaration the Western European Union was empowered to use the measures to prevent the conflicts and to solve the crisis situations, including the actions taken by the Security Organization of Western Europe and the Council of Security of the United Nations. [B.D.]

Zalecenie – Recommendation

one of the two acts of the secondary law, which, like the opinion, does not have the binding power. It expresses the attitude or the evaluation of the given matter. It can contain the propositions of exercising some activities. The recommendations are issued by the European Community bodies by their own initiatives (excluding the Economic and Social Committee which issues only opinions). The recommendations are oriented to the member states, to the Community bodies and to the other legal subjects. The recommendation, similarly to the opinion, has a big political and moral importance, and the member states try to respect them. [B.D.]

Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej

– Public Procurements in the European Union

from 1st May 2002 there is the duty in the European Union to inform about the organized tenders on the special standardized form. The information about the planned tenders should be published in the Official Journal of the European Communities (OJ) and in an electronic version on the website Tenders European Daily. There are three forms of the information about the tenders published – the yearly information which gives the total value of the planned tenders for the starting budget cycle. This is compulsory for the market of services and the furniture market if the total sum of turnover equals 700,000 euro; the information about the particular tenders should be sent before each organized tender; after finishing the tender there should be the information sent related to the course of the tender. The information should be sent not later than in 48 days from the day of publishing the results. [B.D.]

Zasada partnerstwa – Partnership principle

this is the principle in the regional and structural policy in the Community, which means the necessity of the close cooperation among the European Commission and the respective structures of the authorities (national, regional, local) in the beneficiary country. This enables to increase the effectiveness at selecting the projects to finance in the given region and their further implementation. [B.D.]

Zasada subsydiarności – Subsidiarity principle

(helpfulness) one of the principles of exercising the policy by the European Community. According to this principle the legislative and organizing activities should be taken at the possibly lowest stage, what will provide the effective solution of the particular problem; any regulations should be taken at the Community level only in case if in this way the better implementation would be achieved, than if it takes place at individual actions of the particular member states. [B.D.]

Zasada „Zanieczyszczający płaci” – Polluter – pays principle (PPP)

it means that the authors of polluting the environment should pay the costs of preventing the damage or to remedy the consequences. In most of the cases there should not be the public financing for the environmental policy, because the polluters should pay the costs, if it would be possible to identify them. [M.S.]

Zasada zrównoważonego rozwoju – Principle of balanced development

the balanced development is the value which is deeply rooted in the European Union; it contains the issues which have the great importance for the citizens, regardless of the full board and the increase in the welfare in a longer perspective, and regardless of the regulation of the climate changes or taking the actions in the interest of the safe, healthy and socially integrated society. The purpose of this principle is providing the high level of the protection of the environment, the cohesion and the social justice and the economic welfare, as well as promoting the balanced development all over the world. [M.S.]

Zielone księgi – Green papers

they constitute the documents published by the European Commission. The main purpose of them is to discuss the subjects and to start the consultations about the given subject. They are usually worked out by one of the Directorate – General of the European Commission or initiated by one of the commissioners. [B.D.]

Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli

– Integrated Administration and Control System

the administration and control system of using the European Union funds. It was established in the Union by virtue of the regulations of the Council of the European Union. Within this system there is the database created. This database contains the register of the parcels of land, the breeding stock and the system which enables to control the correctness of granting the funds and their implementation. [B.D.]

Sources:

1. Barcz J., Górka M., Wyrozumska A., *Institutions and the Law of the European Union*, Legal Publisher LexisNexis, Warszawa 2008
2. Ciamaga L., Latoszek E., Michałowska-Gorywoda K., Oręziak L., Teichmann E., *The European Union*, Educational Publisher PWN, Warszawa 1999
3. Doliwa-Klepacki Z.M., *European Integration*, Temida 2, Białystok 1999
4. Emmert F., Morawiecki M., *European law*, Educational Publisher PWN, Warszawa-Wrocław 2000
5. Galster J., Mik C. the bases of the European Community Law, Comer, Warszawa 1998
6. Kawecka-Wyrzykowska E., *Poland on the way to the European Union*, Polish Economic Publisher, Warszawa 1999
7. Lenaerts K., Nuffel P., *The bases of the European Law*, Publisher House ABC, Warszawa 1998,
8. Mik C., *European Community Law*, Publisher C.H. Beck, Warszawa 2000
9. Sitek M., *The Policy of environmental protection in the sector of the tourist services in the light of the European Union Law*, Olsztyn 2007
10. Wierzychowska A., *The institutional system of the European Union*, Academic and Professional Publisher, Warszawa 2008
11. Wojtaszczyk K.A. (red.), *The Institutional System of the European Union*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2005

